

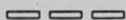
KID AFTONLAMPAN XIII

Aina

AINA

VID AFTONLAMPAN

SKIZZER OCH NOVELLER

TRETTONDE DELEN

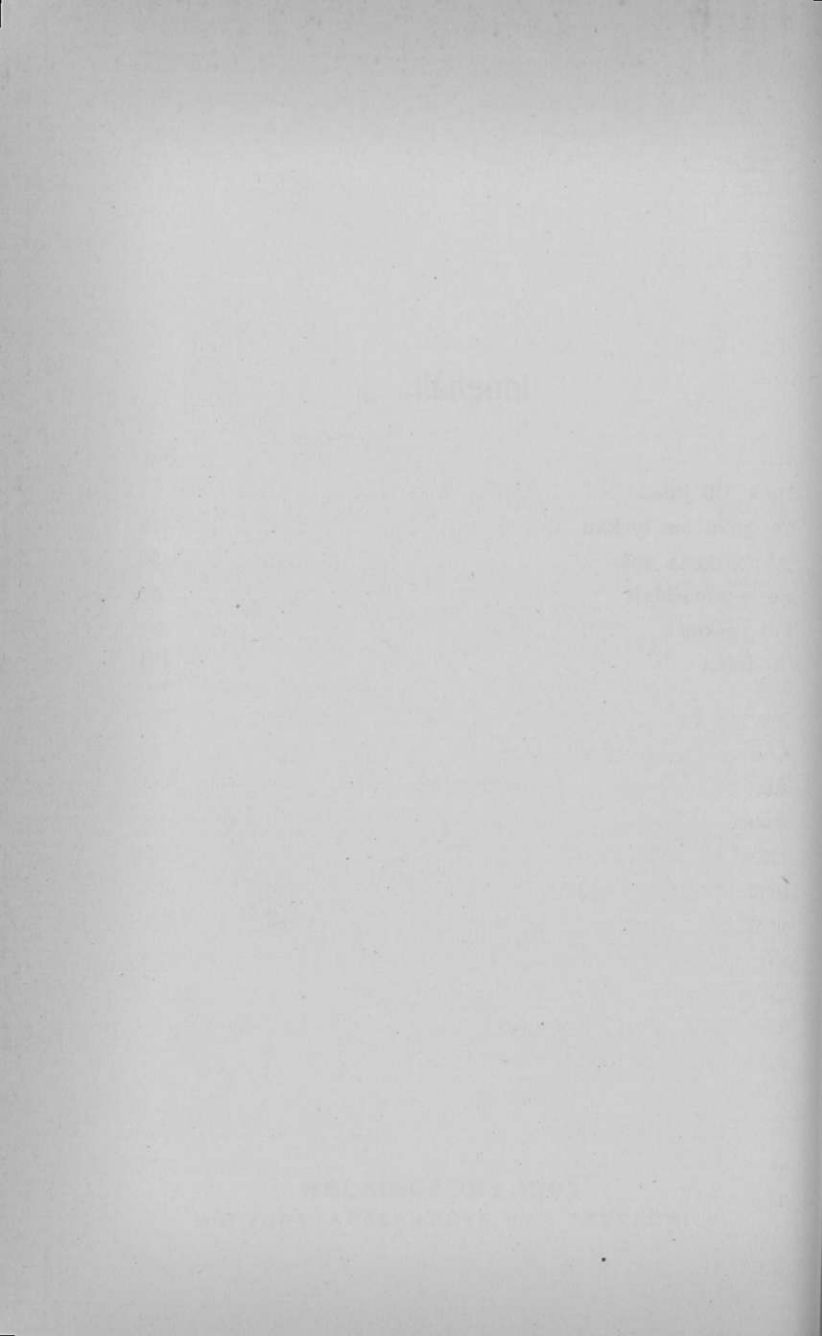

HELSINGFORS
SÖDERSTRÖM & C:O, FÖRLAGSAKTIEBOLAG

HELSINGFORS 1905
HUFVUDSTADSBLADETS NYA TRYCKERI

Innehåll:

	Sid.
Hem till julen	1
På sidan om lyckan	18
Ödemarkens spår	30
En sommaridyll	50
Till påsken	91
Bröderna	104

HEM TILL JULEN.

I.

— „Skall du resa hem till julen?“

— „Det har jag ännu icke tänkt på.“

Frågan och svaret växlades vid det tillfälliga mötet på en af hufvudstadens gator mellan två herrar, medicinaren Almberg och filosofie magistern Oskar Hägg. Almberg bodde i staden, den andre åter var hemma från landsbygden; hvarifrån, det visste egentligen ingen. Han talade aldrig om sina familjeförhållanden, och det fanns hos honom något, som stötte tillbaka, då det blef fråga om hans personliga ställning, så omtyckt han eljest var både som kamrat och sällskapsmänniska. Han, kojans fattige son, hade nämligen af moder natur blifvit utrustad med en begåfning, så rik till kropp och själ, att man med forntidens vise i sanning kunnat nämna honom „gudarnas älskling.“

Hvad generationers arf skänkt andra ägde han som medfödda personliga gåfvor, och denna unga man, väl känd i vetenskapens värld och gärna sedd

i umgängeslivet, förde aldrig dit in någon fläkt af sin förtids ursprunglighet. Den hade fallit af såsom puppans skal, när fjärilsvingarna vuxit ut; han hade lika väl kunnat stamma från ett slott som från torparestugan. Men af barndomens umbäranden och försakelser, då han genom främmandes hjälp — oftast knapp och mången gång ogint gifven — kämpat sig fram på kunskapens stråt, hade han så bittra minnen, att han helst begrafde dem innerst i hjärtats gömdaste vrå, då framgångens sol begynte lysa öfver honom.

Kanske var det af denna anledning han aldrig talade om sitt förflutna, ej ens i det förtroligaste lag. Redan en hänsyftning på fattigdom och brist beredde honom ett nästan fysiskt obehag — så mycket hade han en gång lidit af dem — och därför greps han äfven af en viss beklämning hvar gång tanken fördes åter till det torftiga fädernehemmet, i hvilket livets gång var en lång resignationens vallfart mot alltings slutliga mål. Far med den tunga blicken, mor med den böjda ryggen hade nog burit bördor i sina dar, och det var synd om dem, men han kunde ändå ej låta bli att rysa tillbaka för den forna tiden med alla dess umbäranden.

Nu hade han ju kommit öfver det allt. Genom sitt energiska arbete och sin ovanliga begåfning hade han brutit sig en egen bana och redde sig väl i den stora kampen för brödet; hvarför skulle han då blicka tillbaka på de utståndna mödorna.

Han älskade lyx och komfort med all den ohejdade lust, hvarmed den länge törstande sätter sina

läppar till den fulla källans brädd, och därför ville han ogärna blifva påmind om det oangenäma i dagar, som svunnit. Innerst hos honom låg äfven en ömtålig skygghet för att låta främlingar kasta blicken bakom den förlåt, hvarmed han omsorgsfullt dolde sitt framfarna.

Icke som skulle han ens för sig själf velat tillstå, att denna känsla var besläktad med en viss blygsel däröfver; snarare tänkte han halft trotsigt, att då han ej forskade efter andras förhållanden, kunde han väl få behålla sina egna för sig. Hvad hade dessutom hans nuvarande umgängeskrets gemensamt med de gamla där borta, dessa, som visste så föga och kanske trodde, att världen tog slut bakom socknegränsen. Han kände ju själf, att han kommit längre och längre bort från dem vid hvart och ett af de sällsynta besöken i hemmet. De hade sin egen synkrets och han sin, och hvardera gingo sin väg för sig; där lågo både vidder och djup mellan dem.

Likväl gnagde det som en aggande känsla inom honom, att han så sällan såg till dem. Litet penningehjälp hade han väl sändt då och då, ehuru de icke bedt därom. Han visste, att de ej ledo nöd. Men ett besök förekom honom numera nästan som en omöjlighet, och därför väckte kamratens fråga ett visst obehag hos honom. „Hem till julen?“ Hvad var det då egentligen för ett hem för honom, denna fattiga stuga, hvori ugnen rökte in och man slog hufvudet i den låga dörrposten? Han rynkade pannan liksom för att afvärja en hemlig motsägelse och gick misslynt att uppsöka professorskan T.,

med hvilken han i anledning af en kommitté, i hvilken de båda sutto som medlemmar, hade åtskilliga viktiga frågor att afhandla.

II.

Professorskan var hemma, men för ögonblicket upptagen, så att han måste vänta en stund i den trefliga salongen, där man alltid fann sig så väl. Detta hem var i hans ögon idealiskt. De ädla konstverken, de välskötta krukväxterna, den vackra, stilfulla möbleringen och den stämning af nobel elegans, som hvilade öfver det hela — allt detta bar så tydligt prägeln af en fint bildad, intelligent personlighet, att man ej kunde misstaga sig därpå. Ofrivilligt kände man sig harmonisk till sinnes i denna omgifning, det märkte han särskildt i dag, och just då han satt och tänkte därpå, öppnades dörren och husets lilla, sjuåriga dotter kom för att hålla honom sällskap. Hon var van att röra sig fritt bland sina föräldrars gäster och lika fritt få yttra sina egna barnsliga tankar.

„Jag är så glad i dag“, sade hon och ställde sig bredvid den unge mannen med ett väl uppfostradt barns okonstlade förtrolighet.

„Hvarför då, lilla vän?“

„Jo, för att det är julafton i öfvermorgon“, ljöd svaret med en halft undrande förebråelse öfver frågan. Kunde det väl just nu finnas mer än en glad anledning, eller rättare, inneslöts icke all glädje i denna enda stora!

— „Ah ja så, du får väl många julklappar då? —“

Flickan nickade. „Det beror på julbocken, om han tycker jag varit snäll“, sade hon. „Jag har nog bjudit till, men det är inte alltid så lätt, ser du.“ —

Gästen blef slagen af den enkla sanningen i barnets ord, och nu blef det hans tur att nicka bifall.

■ „Vi ha också en julgran“ — fortsatte lilla Elsi — „en riktigt hög och grann, och mormor kommer till oss, och alla mostrarna och morbröderna och barnen och — kusin Edvard.“ Hon sänkte plötsligt rösten. „Stackars kusin Edvard, som i somras förlorade både sin pappa och sin mamma.“

Hennes lilla rosiga ansikte blef allvarsamt, och kring den friska munnen kom där ett rörande drag af ljuft medlidande. Så kunde barnens änglar blicka ned på barnasorgerna i smärtornas värld.

„Jag har tänkt något“, hviskade hon och böjde sig fram mot honom, „jag har tänkt gifva honom mitt vackra album till julklapp; tror du inte, att det skall göra stackars Edvard litet glad på julaftonen?“

„Jo, det tror jag alldeles säkert“, bedyrade åhöraren med full öfvertygelse.

Elsi rodnade af glädje. „Jag tycker själf så mycket om det“, sade hon med en liten saknadens suck, „men det är så synd, så synd om kusin Edvard —.“

Nu kom professorskan. „Förlåt, att magistern fått vänta“, bad hon; „jag vill hoppas, att Elsi bjudit till att representera mig efter bästa förmåga —.“

„Ja för all del, vi ha språkat om julen.“ Den unga frun log. „Det ämnet räcker till från morgon till kväll, den här tiden på året“, sade hon. „Elsi och mamma ha alla dagar långa öfverläggningar om våra julklappar“, och hon drog flickan intill sig och strök smeksammt öfver det täcka hufvudet.

„Jag har berättat om kusin Edvard och — mitt album“, hviskade Elsi. Modren nickade. „Den julklappen blir nog den mest välkomna, ty den är gifven med uppoffring, och därigenom får ju hvarje gåfva sitt största värde.“

— „Mormor skall få en dammhandduk, som jag själf stickat, och pappa skall få ett bokmärke, och mamma“ — Elsi såg skälmsk ut — „jag törs väl inte säga, men kanske mamma glömmer det till julafton?“

— „Mycket troligt“ — professorskan skrattade hjärtligt.

— „Mamma skall få en grön kaffelapp;“ den lilla flickan suckade af lättnad, när hon ändtligen fått befria sig från den tyngande hemligheten, men sedan vände hon sig till gästen och frågade intresseradt: „Hvad ämnar du ge din mamma och pappa till julklapp?“

Frågan kom alldeles oförberedt på barns vanliga logiska sätt, och magistern ryckte till. „Jag vet inte så noga“, svarade han hastigt.

Professorskan, som märkte hans förlägenhet och fruktade, att Elsi måhända skulle blifva besvärlig, sände henne nu ur rummet i något litet uppdrag. De fingo ju dessutom ändtligen lof att begynna sin öfverläggning i kommittéfrågan. Gästen bugade

sig, och snart sutto de fördjupade i „affären“, som professorskan kallade det. Men när den unge mannen en timme senare kom ut på gatan, ljöd barnets fråga åter i hans öron: „Hvad ämnar du gifva åt din mamma och pappa till julklapp?“

Det var verkligen egendomligt hvad både gamla och unga i år hade att skaffa med hans jul! Hem, far och mor — aldrig hade folk förut frågat efter dem, och hvad hade man egentligen att skaffa med dem? Han stötte otåligt käppen i trottoaren, men lugnade sig, då han gick vidare.

Almberg hade själf ett treffligt hem i staden, en liten söt fästmö och en talrik släkt; då föll det sig ju helt naturligt, att han i förbigående ägnade kamratens hemförhållanden en flyktig tanke, och lilla Elsi, ja, hon hade frågat af rent personligt intresse, därför att hon hade ett litet, varmt klappande barnhjärta, fritt från allt slags egoism, och sålunda kunde intressera sig för andras glädje och sorg.

Julklappar! Nå ja, dem kände man ej till där hemma. Han hade aldrig i barndomen mottagit en gåfva på julkvällen, och så hade han icke heller förstått att gifva, när han själf senare i lifvet skulle ägt tillgångar därtill. Han brukade högst sällan afsända ett bref hem, ty som hvarken far eller mor kunde läsa skrifvet, var det icke roligt att på detta sätt meddela sig med dem, och ute i det rörliga världsvimlet med alla dess tusen olika intressen tänkte han icke heller ofta på de gamla och saknade dem ej.

Men fastän det stod så till med honom, kunde kanske föräldrarna tänka annorlunda! För första

gången kom den frågan för honom som ett gensvar till Elsis ord: „Hvad har du någonsin gjort för dem?“ Om han ej precis ansåg, att han hade något att tacka dem för i fråga om uppehållet under studieåren, ty det hade han ju själf förskaffat sig, var dock denna likgiltighet klandervärd. Sanningen får man höra ren och oförfalskad från barnaläppar.

Han gick framåt under djupa tankar. Hvad kunde han väl sända dem till julen? Han stannade framför de praktfullt upplysta butikfönstren, invid hvilka människorna stimmade kring lyxartiklar af hvarje upptänkligt slag: silfver, glas och kristaller, brokigt porslin och tyger i regnbågens alla färger; men hvad hade kojans enkla invånare att skaffa med sådan grannlåt! Ack, han var ej mera hemma i deras trånga värld och kände ej mer deras tankar och tycken. Dessutom, hvad var väl en gåfva värd, som man skänkte bort utan minsta försakelse, han tänkte på professorskans ord; och med ens visste han hvad han kunde gifva med uppoffring af några dagars bekvämlighet och öfverflöd. Det var nu sex år sedan han senast sett de gamla; — han kunde resa hem till julen!

III.

Färden var ej inbjudande, resan lång och besvärlig, och — målet, det kände han ju så väl af gammalt. Men när beslutet en gång var fattadt, stod han fast, och den tjugufjärde december satt han jämte ett otal julresande i en andra klassens

kupé och såg med smått undrande blickar sista skymten af hufvudstadens omgifningar försvinna i morgonens dimma.

Frampå dagen skingrades töcknet, det hade förvandlats till finaste rim på hvarje buske, hvarje träd vid vägen, och nu for tåget som genom förtrollade skogar rakt in i sagornas underland.

„Är magister Hägg också ute på julresa?“ frågade vänner och medresande.

„Ja, det är jag“, ljöd det något korta, dock ej ovänliga svaret. I dag inlät han sig icke i samtal, han satt helst vid sin tidning, eller lät han blicken hvila på den förbiilande nejden. Allt var så drömligt där ute, men det allra mest osannolika var dock — att han själf reste hem till julen.

Resan var, som nämnt, ganska lång och särskildt ledsam, sedan han utbytt den bekväma vagnen mot en smal skjutssläde med en barsliten fäll och en usel krake till häst. „Det var många resande i dag på själfva julaftonen och därför ondt om ök“, förklarade skjutskarlen. Det gick dock framåt kilometer efter kilometer, timme efter timme, och allt som tiden led, begynte trakten blifva honom bekant.

Där låg kyrkan med den fridfulla kyrkogården, på hvilken rimfrosten smyckade tiggarens lika väl som rikemans graf med högtidsprydnad. Där skimrade ljusen från prästgården — hela raden upplysta fönster — likt vänliga ögon ut i skymningen, och så vände man åter in i den tysta, hemlighetsfulla skogen.

Där stodo furorna raka och smärta som pelarne i ett tempel, och hvalfvet öfver dem var den djupblå himlen med sina myriader stjärnor. Den ensamme resanden blef högtidlig till mods; i en sådan stämning hade han icke befunnit sig på mången god dag, han, som ej under åratal satt sin fot inom en kyrkas tröskel, och för hvilken barndomens tro längesedan var en halft förgäten saga blott. Där borta i dalsänkan hade han vallat korna under de långa sommardagarna; i den gamla tallen vid vägen fanns det alltid ekorrar, och nere i kärret hade han en gång stridt för lifvet med „sjörån“ om en kalv. Så kommo länge förskjutna minnen sväfvande mot honom från den välbekanta nejden, och nu jagade han dem icke otåligt ifrån sig såsom mången gång förut, nej, snarare lät han sig fångas af deras betvingande makt, och i sådan sinnesstämning nådde han målet för sin resa.

Där låg torpet i skogsbrynet, omgifvet af sin åkertäppa och sin lilla ängslapp. Gammalt och bräckligt såg det ut, men också här hade frosten klädt till helg, och halmtaket glänste som idel silfver. Från det låga fönstret lyste ljus ut öfver snön — han måste lik en tjuf smyga fram och titta in genom de små rutorna, förrän han öppnade dörren.

Det brann eld på härden, en riktig julbrasa, som spred sitt muntra sken öfver det med enris täckta golfvet, det hvitskurade bordet och den gamla, af nötning glatta bänken under fönstret, på hvilken han suttit så mången vinterkväll och drömt sina dunkla framtidsdrömmar.

Grytan hängde som vanligt på kroken, mors lilla, sotiga kaffeanna puttrade öfver glöden, och vid spiseln midt emot hvarandra sutto som förr far och mor.

Men var det verkligen far, denne hvithårige gubbe med de själfvande händerna; var det mor, den lilla gumman med det skrumpna ansiktet? Han visste det ej klart, men han erfor i detta ögonblick en utesäglig ångest, en känsla af att hafva förlorat något, som aldrig mer kunde ersättas. Dessa två bräckliga varelser hade icke mer någon lång pilgrimsfärd framför sig.

„Stackars kusin Edvard, som har förlorat sin pappa och sin mamma“, klingade en ljuf barnröst i hans öron! Nej, nej, så illa stod det ännu inte till för honom, om han också kom i elfte stunden. Nästa sekund var han midt inne i stugan. — „God afton, far; god jul, mor!“

Gubben vände styft sitt hvita hufvud och stirrade på den oväntade gästen, utan att ett drag förändrades i hans gamla, vissnade anlete, men den lilla gummans tusende rynkor började rycka af lif kring de rödkantade ögonen och den insjunkna munnen. „Far, far, det är han själf; sade jag inte alltid: han kommer nog, skall du få se!“ ropade hon.

„Ja, ja“, sade gubben med stapplande tunga. „Herre, nu låter du din tjänare fara i frid!“ — och hans styfva fingrar slöto sig med en svag tryckning kring sonens fina, väl vårdade hand. Sedan satt han helt stilla med den slocknade pipan i mungippan liksom bedöfvad af den oväntade glädjen, medan gumman snurrade omkring mellan spiseln

och bordet, radade upp husets förråd af koppar — två spräckta och en örlös — och hällde upp det rykande, varma kaffet. Gud ske lof! hon hade ändå någonting godt att bjuda den hemkomne, någonting, som i hennes tycke var det raraste af allt rart.

„Har far varit sjuk?“ — sonen såg forskande på den gamle.

„Nej, men ålderdomen trycker“, förklarade hustrun, som alltid var kvickare både i tal och handling. „Hårt arbete nöter på krafterna, och när åren komma, börjar det luta nedåt.“

Gubben nickade. „Så är det, mor har rätt; jag blir gammal, och döden låter väl inte vänta på sig alltför länge. Det var bra att du kom i år.“

Låg där någon förebråelse i tonen? Nej, alls ingen; orden uttalades endast såsom de föllo sig.

„Ja“, sade gumman, „vi ha nog väntat, må du tro. Johannetiden trodde vi det skulle bli om julen, och jultiden tänkte vi på påsken; och nu är du här!“ Hon småskrattade och lyfte triumferande sitt lilla rörliga hufvud i den stoppade mössan. „Jag kände ju dig; skulle mor inte vetat! Mellan oss finnes ett band, som ingenting i världen kan slita sönder, så länge lifvet varar.“

Hon vände åter till sina grytor och pannor, och sonen satt och stirrade in i glöden. Hvilken kärlek, hvilken tillit; huru kunde han taga emot så mycket, han, som kallat denna julresa ett offer! Och medan han satt där på sin gamla plats, föll det liksom fjäll från hans ögon. Ja, det var såsom mor sagt; nu visste han, att de trots allt hörde samman, han,

den bildade, eleganta världsmannen med sin moderna lufsåskådning och sina förfinade vanor, och dessa båda gamla, så enkla i sin barnaenfald. Det var naturen själf, som förenat dem, och allt särskiljande var ett våld mot henne.

„Kära far och mor, förlåt, att jag dröjt så länge borta!“ bad han lika ödmjukt som i forna, glömda dagar, då han begått ett pojkestreck och visste, att rättvisan kräjde straff.

„Lille Oskar“, sade mor mjukt, „far och jag, vi ha nog vetat, hur mycket du hade för dig där borta; vi hade god tid att vänta;“ — och far, som alltid kom litet långsammare efter, nickade bifall med sitt snöhöljda hufvud. Sedan sattes gröten på bordet; den var hvarken hvit eller fin, och gröt hade unga herrn inte sett åt på mången dag, men i kväll smakade den honom alldeles utmärkt; och efter maten redde man bädden åt sonen på den gamla väggbänken.

Man gick tidigt till sängs där i huset. Dessutom var det ju juldag i morgon, och julottan började redan klockan sju. Inte för att far mer kom så långt som till kyrkan, och mor hörde sämre än förr, men uppe skulle man vara i god tid ändå för att tända ljus för kyrkfolket, som färdades förbi på landsvägen.

Snart sofvo de gamla sin lugna sömn på det torftiga lägret, men sonen kunde ej sofva. Från sin sofplats såg han rakt ut genom det lilla gafvelfönstret, där natthimlen stod klar mot den hvitklädda skogen och stjärnorna lyste ned till honom med en egendomlig, drömmande glans. Det var

så stilla omkring honom, och tankarna hade fritt spelrum, alla dessa tankar, som strömmat öfver honom i det gamla barndomshemmet. Han mindes, då han ännu var en liten parfvel i mors knä, huru denna trånga krets mellan de fyra nedrökta väggarna varit hela hans värld, och huru lugnt och förnöjsamt hans barnahjärta klappat under den slitna skjortan.

Andra dagar kommo sedan, dagar af brännande längtan. „Ut, ut, bort, bort!“ ljöd det då, och så kom kampens tid med sina hårda, bittra erfarenheter, ända tills han ur mörkret trängde fram i medgångens sol. Men månne han dock i sina bästa stunder erfarit en sådan trygghet, som fordom vid mors barm? Om lifvet gaf, så tog det också! Ännu fanns det mången strid att genomkämpa, mången fientlig makt att värna sig emot.

Äfven de gamla hade lifvet sköflat på mycket: hälsa, arbetskraft, lefnadslust. Likväl föreföll det honom som skulle de ägt något, som stod i samband med barnets fridfulla förnöjsamhet i forna dagar. De begärde så litet, de fordrade intet, till och med där de hade rätt därtill; och han, som nyss känt sig så rik och afundsvärd, såg nu plötsligt, att dessa två ägde en lefnadsvishet, som höjde dem öfver lifvets oro och gjorde dem oberoende af lyckans skiften.

Aldrig förr hade han känt sig stå i skuld hos dem — nu visste han, att han var deras gäldenär för alltid.

I arla morgonstunden var man på fötter i stugan; mor tände lampan i fönstret, brasade på torr-

ved i spiseln och småpratade med sin kära kaffepanna. Både hon och far talade om sonens färd till julottan som om en själffallen sak; det fanns ju goda skidor och nya skidstafvar bakom farstudörren.

Det var en vacker morgon, något kallt och gnistrande klart, med en underbar helgdagsstämning öfver den slumrande naturen. Han hade alltid med förkärlek öfvat skidsporten — ett af de få barndomsminnen han gömt på; och nu bar det utför slutningen i svindlande fart.

Nere på vägen kom redan den första kyrksläden med klingande bjällror, och så den andra och den tredje, men han följde dem ej. Rakt som fågeln flyger, och lika snabbt, sköt han öfver snöfälten — instinkten från pojkåren ledde honom — och snart syntes kyrkan, strålande af ljus, bland de rimklädda träden.

Klockorna ringde, folket strömmade in, och röken från de fladdrande ljuslågorna böljade som moln uppåt hvalfven, medan orgeln högtidligt intonerade högtidspsalmen.

„Var hälsad, sköna morgonstund!“ — så ljöd det kraftigt genom kyrkan. Den unge mannen, bygdens barn, men dock nu en främling i den, stod längst bakerst lutad mot en pelare och såg framåt altaret, där den uppståndne Kristus liksom sväfvade uppåt genom rökskyarna. Han sjöng ej med, men lyssnade spändt till den gamla jubelsången, som snart i ett århundrade burit julens glädje på tonernas vingar kring världen; och medan han lyssnade, tycktes allt, som låg mellan fordom och

nu, glida bort med den. Han var åter den lille pilten från torpet, som, tätt tryckt till mor, med undrande barnaögon betraktade julottans hemlighetsfulla under.

Hvilket vimmel och sorl på kyrkbacken efter gudstjänstens slut, då gubbar och gummor, flickor och gossar skakade hand med hvarandra och talade om det vackra hälgdagsvädret. Han ensam kände ingen, och så trädde han fötterna under skidremmarna och begaf sig på hemvägen. Det var full dager nu med vintersol öfver rimklädda träd, och iskristallerna glittrade som idel diamanter på furornas gröna barr och björkarnas smidiga kvistar. Han inandades den rena, klara luften i fulla drag och kände sig lätt till sinnes som aldrig förr.

Lifvet var dock rikt och skönt med sitt arbete, sina utvecklingsmöjligheter åt alla håll. Verksamhetslusten liksom sjöd inom honom; denna sällsamma jul hade väckt honom på nytt, väckt honom till förökad ifver för framtida värf. Huru mångdubbelt blef han icke lönad för den där tanken på att resa hem! Snart — kanske redan i morgon — skulle han väl draga bort igen, men nu visste han, att den lilla stugan i skogsbrynet och de gamla i den aldrig mer kunde blifva honom främmande, ja, att när den dag kom, då främlingar flyttade in under barndomshemmets tak, skulle dock det han lärt och känt därinne blifva för honom ett ovanskligt arf i kommande tider.

Där vinkade redan i fjärran den gamla, grå gafveln mellan de resliga furorna; och häggen på backen, efter hvilken han tagit sitt namn, den kära

häggen, som hvarje vår stod öfversållad af hvita blommor — bar nu stolt en krona af strålande rimfrostdiamanter.

Hjärtat klappade i hans bröst med starka, varma slag för allt kärt på jorden, för hembygd och fosterland, men långt bakom honom ringde klockorna högmässan in, ringde att såsom förr bära julens himmelska budskap om „ljus till folket, som i mörkret vandrade.“ Ofrivilligt böjde han hufvudet och sänkte sin ungdomligt stolta panna där ute i skogens stora tempel, hvarest hela naturen firade gudstjänst!

Hvad det ändå var härligt, att han reste hem till julen!

PÅ SIDAN OM LYCKAN.

Det var som kamrat till en af sönerna i huset, Edvin Bergman första gången en sommar gästade prästgården i R. Han var då en femton-årig, blyg skolpojke, som helst höll sig undan i gossarnas rum på vinden, när det kom främmande till den Branderska familjen; men han trufdes godt i alla fall. Det var ju så nytt för honom, stadsbarnet, att få vistas på landet, och i prästgården rådde en sådan hemtrefnad, att både unga och gamla där måste finna sig väl.

Prosten själf var en välvillig, äldre man, något opraktisk måhända hvad denna världen angick, men fridsam, rättänkande och mån om att uppfylla det apostoliska budet till församlingens herdar: „härbärgeren gärna!“ Prostinnan delade i allo sin mans åsikter, och däraf kom det sig, att prästgården ständigt — särskildt om sommarn, då den vackra trakten lockade till besök — var uppfylld af resande, vän-

ner, och fränder från när och fjärran, för att ej tala om en eller annan obemedlad ungdom, såsom Edvin Bergman, eller ensam åldring, som under deras tak rönt uppmuntran och gästvänskap.

Äldste sonen i huset var redan magister och tjänsteman i staten. Den andra funderade på hvita mössan, och Edvins kamrat sträfvade tappert framåt, äfven han, på samma bana; det hörde till traditionen där i huset hvad sönerna beträffade. Döttrarna hunno ej långt utom skolans väggar, innan lifvet hade andra värf för dem: de två äldsta voro redan gifta, den ena långt uppe i högan nord, den andra med prostens adjunkt, hvarför hon ännu tills vidare hade sitt bo i fädernehemmets hägn. Af de två yngre flickorna var den ena nyss fullvuxen och den andra hvad man kallar i „slynåren“, en lång, gänglig tös med fläta på nacken och blyga fasoner. Hon var förtjust att få ströfva omkring med poj-karna, bära deras metdon och följa dem på deras olikartade expeditioner till sjöss och lands. Sålunda blefvo Edvin och Hanna tidigt bekanta med hvarandra.

Följande sommar var unge Bergman igen bjuden som gäst, men kom nu tillika i egenskap af ett slags informator för sin vän, för hvilken det under vintern icke gått så bra med studierna som man väntat. Edvins nya kall var ej alltför ansträngande, och han hade tid öfrig både att hvila sig och göra botaniska utflykter, ty botanik var hans älsklingsämne. När han fick utlägga det, kunde han entusiasmera äfven den mest liknöjda för ämnet.

Ej underligt, om Hanna med förtjusning upptog hans intresse och snart var den mest ifriga och trofasta deltagarinnan, då det gällde att spana upp en ny varietet, eller någon speciellt rar planta, som ortens synnerligt rika flora hade att erbjuda. Hela sommarn höllo de ut som goda kamrater, och när Edvin för tredje gången kom ut till prästgården, hade denna ifver ännu ej hunnit svalna, trots Edvins sjutton år och den hvita mössan, som nu satt så käckt på hans ungdomliga hufvud.

Följande vår blef äfven hans pseudodiscipel student med goda vitsord, tack vare kamratens osparda möda, enligt hvad man enhälligt försäkrade i prästgården; men Edvin hade nu ej mera tid att roa sig under ferierna, utan måste se sig om efter en kondition för att på hösten kunna begynna studierna vid universitetet.

När man från en småstad med dess jämförelsevis trånga förhållanden förflyttas till hufvudstadens rörliga lif och vakna intressen, verkar ombytet till en början dels upplifvande, dels oroande. Edvin Bergman var en för intryck ovanligt känslig natur, och förändringen i hans lefnadssätt och vanor gjorde honom första hösten nästan nervös. Småningom fann han sig dock till rätta och började slutligen till och med trivas i den nya omgifningen. Såsom en förmån räknade han äfven, att han de följande terminerna lyckades erhålla en god akademisk kondition — något numera sällsynt — hvilken förskaffade honom, den fattige studenten, ett i allo komfortabelt hem. Hans elev, enda son och klen till hälsan — däraf hans efterblifvenhet i stu-

dieväg — saknade ej förmåga, och som den unge studenten hade ett jämnt och gladt lynne, fattade såväl gossen som föräldrarna tycke för honom, hvarför han äfven kom att tillbringa det mesta af sin sommarledighet på deras gods i östra Finland. Sina vänner i prästgården fick han således ej på två år återse, men sedan dref honom en uppriktig längtan efter detta kärblifna hem att uppsöka dem.

I hemstaden, hvarest han såsom föräldralös af en släktinge åtnjutit understöd under sin skolgång, hade han numera ej några närmare förbindelser, och ensam som han stod i världen höll han sambandet med den Branderska familjen så mycket kärare. Äfven denna mottog honom såsom en egen på det mest hjärtliga sätt, så att det föreföll honom som om han aldrig varit skild från dem. Blott i ett afseende märkte han det likväl. Hans gamla kamrat, flickan med den långa flätan och de kantiga formerna, hade nu förvandlats till en ung tärna med de sjutton årens väna fägring utbredd öfver sin älskliga gestalt.

Han hade alltid tyckt om Hanna Brander såsom en liten syster, en käck deltagarinna i de glada friluftsexkursionerna, men aldrig hade han förr tänkt sig in i framtiden, tänkt på, att han en dag skulle se henne stå där som fjäriln sprungen ur puppans bruna skal.

Väl hade han som pojke haft sina små „flam-mor“, men aldrig hade någon af dem gjort ett så mäktigt intryck, att det skulle bestått längre än några dagar eller veckor, oftast kanske ej mer än en enda kväll. Nu var han en ung man, och från

första ögonblicket af sitt sammanträffande med barndomsvännen — förälskad. Det blef en glad sommar, och om föräldrar och syskon sågo de två ungas växande böjelse för hvarandra, lade ingen af dem hinder i vägen. Tvärtom smålogo far och mor så godt som om de velat säga: „Där ha vi åter två, som funnit hvarandra för lifvet,“ och syskonen skämtade så smått öfver deras ständiga benägenhet att hålla hvarandra sällskap.

Unge Bergmans framtidsutsikter voro visserligen icke lysande, men med hans begåfning och arbetsförmåga kunde ingen betvifla, att han skulle bana sig väg till utkomst åt det håll, hvartill hans kallelse låg. Innan han denna gång lämnade prästgården, var det om ej i ord, så likväl i tysthet en öfverenskommelse sluten emellan de två unga, att de i framtiden skulle få tillhöra hvarandra.

Gärna hade han sedan efter höstens trägna arbete under julen förnyat den glada samvaron med det Branderska hemmet, men i prästgården hade glädjen nu fått vika för sorgens mörka skugga. Hannas äldre syster, den älskliga Mia, låg farligt sjuk.

Hon var en fin, eterisk varelse, som alltid tyckts lefva liksom fjärran från allt stoftbemängdt; och när hon sjuknade, yttrade mången profetiskt, att en sådan som hon tydligen icke hörde hemma här nere. Döden kom emellertid icke genast, utan den svåra lunginflammationen urartade till en bröstsjukdom, som trotsade alla läkarnes bemödanden.

Huru villigt än hoppet, åter och åter, reste sig i de sörjandes sinnen, blef det dock omsider klart

för alla, att en af mänsklighetens bittraste fiender, tuberkulosen, här oemotståndligt bemäktigat sig ett ungt lif.

Hanna vek hvarken dag eller natt från systemens sida, utan kämpade i veckor och månader med henne den hårda kampen ända till slutet. Mias lidanden voro ofta svåra, slitningen af detta lif i dess fulla blomstring var våldsam nog, men hennes unga själ lämnade gärna det jordiska hemmet för flyttningen till en högre värld, dit hennes längtan tidigt sträckt sig.

Just på Mias begrafningsdag tog Edvin Bergman sin magistergrad — en ljusglimt i det sorgestöcken, som nu omgaf den för honom så dyrbara familjekretsen.

För sommaren blef han erbjuden att deltaga i en vetenskaplig exkursion, som i synnerhet för hans botaniska studier lofvade mycket af intresse, hvarför den unga mannen måste hälsa anbudet med glädje, äfven om det hindrade honom att — såsom hans afsikt varit — skynda till sina vänner i R. för att deltaga i deras sorg.

Hanna var också nu efter ansträngningarna vid den långa sjukvården samt genom saknaden efter den kära bortgångna så klen, att äfven hon nedlades på sjukbädden. Här låg hon länge kraftlös och utan håg och lust för allt, som rörde sig omkring henne; allt lefnadsmod tycktes ha försvunnit hos den förut så glada flickan, och ett stilla vemod låg ständigt utbreddt öfver hela hennes väsen.

En dag, då modern bekymrad öfver denna djupa nedslagenhet länge samtalat om Mia och för att

trösta henne häntydtt på den sällhet den affidna nu åtnjöt, säkert så stor, att ingen af dem, som älskat henne, kunde önska henne åter till jorden med dess oro och strider, frågade Hanna plötsligt: „Tror mamma, att lungrot är ärftlig?“

„Ja, nog heter det ju så,“ svarade modern.

— „Har då någon i vår släkt före Mia haft denna förfärliga sjukdom?“

Prostinnan funderade en stund; därefter sade hon: „Pappas syster lär verkligen dött i någon bröståkomma.“

— „Nå, längre tillbaka då?“ Hannas röst ljöd nästan otålig.

— „Din farmor hade också klen bröst, tror jag; men hvarför frågar du så?“

— „Åh endast därför, att jag länge grubblat på den här saken,“ svarade den unga flickan undvikande; men ifrån denna stund snarare fördubblades hennes dysterhet, och då Edvin mot slutet af sommaren återvände från sin resa och sammanträffade med Hanna, var hon till oigenkännlighet förändrad. Skygg och sluten drog hon sig undan från allt sällskapslif, och i Edvins närvaro var hon oftast mer otillgänglig än någonsin annars.

Den unga magistrern hade fått löfte om en god anställning, och framtiden låg löftesrik för honom; men hvar voro nu de ljusa förhoppningarna, som ända hittills hägrat så gladt för hans inbillning? Den älskade flickans förvandling tycktes förmörka dem alla. När man är ung, söker sig dock hoppet alltid å nyo något litet smyghål, och så intalade Edvin sig, att allt nog åter skulle bli godt igen,

blott tiden hunnit hela det djupa sår sorgen slagit i Hannas hjärta. Han ville tåligt vänta.

Så förgick ett år, och småningom syntes den unga flickan verkligen i vissa afseenden blifva sig lik. Hon skötte som förr sina plikter i hemmet, ja, äfven dem, som fordom ålegat Mia, men hennes gamla, friska glädtighet var för alltid försvunnen. Nu låg kring hennes vackra mun ett drag af stilla resignation, som förlänade hennes unga ansikte någonting särskildt rörande.

När Edvin efter afslutadt arbete vid sommarens ingång än en gång styrde kosan till den kära prästgården, var det med det fasta beslutet, att nu skulle hans öde afgöras, hans framtidsdröm blifva verklighet. Säkert kände äfven Hanna, då de denna gång möttes, att en uppgörelse skulle komma att äga rum dem emellan, ty en fin rodnad färgade hennes bleka kind, då hans blick sökte hennes; men då hon nu på sitt lugna, vemodiga sätt hälsade honom välkommen, greps hans hjärta plötsligt af en onämnbär, dyster aning.

Fast besluten som han var att nu föra sin talan, lät han sig dock ej af några mörka tankar nedslås, utan skyndade att begagna första tillfälle att närma sig Hanna, som ej heller tycktes undvika ett samtal med honom.

Det var en ljum, lätt mulen afton dagen efter hans ankomst till R., och trädgården nedanom den ljusmålade karaktärsbyggnaden stod i försommarens första, ljusa grönska. Narcisser och tulpaner blommade på rabatterna, och äppleträden voro öfversållade af fina, ljusröda knoppar.

Edvin och Hanna vandrade utför midtelgången mellan syrenbuskarna utan att till en början kunna yttra ett ord, dessa två, som förut haft tusen saker att säga hvarandra. Slutligen började Edvin med lätt sväfvande röst: „Du vet säkert, hvarför jag ända sedan min ankomst sökt tillfälle att få råka dig ensam?“ —

Hon nickade.

— „Du har nog länge anat, att jag har dig kär, Hanna, att jag anser som min högsta sällhet att få kalla dig — min hustru.“ Hans röst ljöd upprörd, och han fattade ömt hennes hand. „Svara mig, min älskade — säg: ja!“

— „Aldrig, Edvin, aldrig!“

— „Gud i himlen!“ — han ryggade tillbaka som för ett häftigt slag. „Hvad betyder detta?“

— „Det betyder, att lifvet, eller rättare döden, uppställt ett öfverstigligt hinder mellan oss,“ svarade hon stilla med sitt resignerade lugn.

— „Huru så? — tala! — jag förstår dig icke!“ stammade han med bruten stämma.

— „Låt oss sitta ned här,“ sade hon och förde honom till en grönmålad bänk under den gamla hängbjörken i hörnet af trädgården, där de förut så ofta suttit i glad förtrogenhet, — „och Edvin!“ — hon höll upp ett ögonblick liksom för att lägga mera tonvikt på sina ord — „lofva att höra mig lugnt. Ser du, kära vän, efter Mias död grubblade jag mycket öfver orsaken till hennes sjukdom, hvilken kom så förrädiskt smygande inpå henne; och då de mina trodde mig vara försänkt i sorg öfver henne, låg i min smärta en stor del egoism — jag

fruktade nämligen, att hennes onda kunde härleda sig från ett sorgligt arf inom vår släkt, ett arf, hvilket således äfven kunde falla på min lott.“

„Ett samtal jag hade med mamma bekräftade mina aningar; flera af familjemedlemmarna i föregående led hade lidit af bröstsjukdomar, och vår gamle läkare, som skött oss alla ända från barn-
domen och dessutom känner hela släktens sjukdoms-
historia, har på min bestämda begäran förklarat, att också jag bär på fröet till det onda, som under århundraden redan skördat sina flesta offer i de ungas led.“ —

„Jag älskar dig Edvin!“ — Hannas röst ljöd djupt uttrycksfull — „jag älskar dig högre än allt annat på jorden, ja, högre än mitt eget lif, men — just därför, förstår du, kan jag aldrig blifva din.“ —

Den unge mannen hörde henne till slut med tillkämpadt lugn såsom hon bedt honom, men sedan bröto hans manliga känslor ut i stormande böner likt en väldig flod och hotade att helt öfverväldiga henne. „Du måste, du skall; intet i himmel eller på jord kan åtskilja oss“ — han låg på knä vid hennes fötter och öfverhöljde hennes händer med kyssar; den eljest sansade och lidelsefria Edvin Bergman var som förvandlad. Hennes sjukdom vore endast foster af en uppskrämd inbillning, läkarens utsago en gammal pedants hugskott, hon skulle resa till utländska kurorter, rådfråga skickliga vetenskapsmän och så återvända med full viss-
het, att det onda hon varslat endast varit en dyster dröm, och sedan skulle de lefva och njuta af kär-
lekens lycka tillsammans.

— „Du målar skönt, min vän,“ sade Hanna med en smärtsam ryckning kring munnen, „men aldrig skall jag döma en make till sjukskötarens sorgliga lott, aldrig lämna ett dödsbringande sjukdomsgift i arf åt en kommande generation. Mitt beslut står fast, och intet i världen skall förmå rubba det.“ —

Blek, men lugn och behärskad steg hon upp från bänken, och äfven Edvin med förtviflans hopp-löshet i de förstörda dragen reste sig. Rundtomkring dem stod naturen i sin vaknande fågling, bärande tusen ljufva framtidslöften i sitt sköte, medan det löftesband, med hvilket kärleken skulle sammanknutit dessa två, af en oblidkelig lag skorningslöst afslitits.

* * *

Naturligtvis nöjde sig Edvin icke med det utslag Hanna afgifvit i fråga om orsaken till sin vägran att bifalla ett framtida giftermål dem emellan. Han rådgjorde med medicinska auktoriteter, rörde upp himmel och jord, som man säger, för att förmå den unga flickan att ändra sitt beslut, men allt förgäfves. Förtviflad och ej så litet sårad, ja nästan färdig att misstro Hannas kärlek till honom, måste han slutligen uppgifva allt hopp. De skildes åt för att icke träffas mer.

Men — Hanna dog ej. Hennes onda var ej snabbt tillintetgörande; stundom tycktes det tvärtom vara helt och hållet försvunnet, för att dock vid minsta förkylning eller förändring i väderleken från

värme och torr luft till kyla eller fuktighet genast göra sig påmint. Det var en ständigt gnagande mask, som långsamt tärde på hennes lefnadsrot och aldrig lämnade henne eller hennes egna i ro.

Den första tiden skref Edvin ofta, bad, hotade och besvor henne med tusende öfvertalanden, men Hanna stod alltid lika fast. Hon visste, att den dag skulle komma, då han skulle tacka henne därför, då han i sin fulla mannakraft med en betryggad lefnadsställning skulle kräfva ut sin andel af lifvets lycka och — finna den i förening med en ung, *frisk* och lefnadsglad kvinna, som kunde skänka honom hvad hon måst förvägra.

Hvad Mia var afundsvärd som fått dö så snart; men det låg just i denna lömska sjukdoms natur att uppträda på olika sätt, i oändliga förklädnader. Hos några som en häftigt härjande stormvind, hvilken med ens bryter både blomma och stjälk; hos andra som ett långsamt tärande gift, hvilket gradvis beröfvar lifvet all dess lust, dess sällhet och fägring.

Hvem täljer denna oafåtna kamps alla skiften, hvem har lyssnat till den ändlösa klagan, som genom seklerna ljudit från förtärda bröst! Kanske skalden förnummit något därom, då han resigneradt ropar till sin lidande nästa:

„Väl skall du dö, försvinna utan spår,
Din kraft dock först du skall af plågor mista.
En ljufelig död blott i naturen rår,
Men människohjärtat måste styckvis brista.“

ÖDEMARKSSPÅR.

Tung och mörk låg vintern öfver den finska ödemarken. Snön höljde kärr och moar i sin dystra svepningsskrud, och furornas eviga grönska var det enda, som ännu förlänade en skymt af lif åt den döda naturen. Ack den långa, långa vintern, som kom så tidigt och gick så sent, ja, som ännu långt, sedan våren flytt, såg sig tillbaka med en frostig blick, som isade spirande korn i högsommartid. Huru den lade sig tung och tryckande öfver sinnen, redan förut böjda under motgångens slag; huru den kväfde allt hopp och likasom förlamade både kropp och själ!

Ingen, som icke känt det, kan fullt fatta denna vinterns allhärskarmakt i den aflägsna obygdén, där den fattiga stugan oftast ligger ensam vid skogens rand, eller vid stranden af den tysta insjön gömd bland granarna. Glömd för världen lefver ock dess inbyggare arm och förgäten, kämpande osedd

sin ständigt återkommande kamp mot fattigdom och brist.

Matti Heikkinen hade tjänat som dräng i Kivilä by och under denna tid gjort bekantskap med sin nuvarande hustru. Liisa åter hade kommit till gården såsom ladugårdshjälp åt värdinnan och ägde ingenting annat i världen än sin unga, friska kropp — närd af fattigmanskost — och sitt glada lefnadsmod, som nöd och armod ej lyckats knäcka.

Från morgon till kväll hördes hennes muntra trallande, när hon gick mellan uthusen och boningsstugan i sina mångahanda bestyr; och Kivilä värdinnan var ej den, som sparade på arbetskraften. Hon var nämligen från karelska sidan och därför lifligare än folket här uppe.

Matti däremot utgjorde en sannskyldig typ därför. Stadigt byggd, med ett bredt ansikte och ögonen liggande djupt inne i hufvudet under de lingrå, tofviga ögonbrynen, hade han något långsamt och lojt öfver gång och hållning, ett sinne, som aldrig förifrade sig, och ett tålamod, gränsande till envishet. Ord-karg och trygg rörde han sig i arbetslaget, och det förnämsta nöje han kände till var att på lediga stunder få gassa sig på ugnen.

Till en början sågo hans små, af portröken i barndomen något rödkantade ögon inte åt Liisa; han hade aldrig brytt sig om kvinnfolk. Men allt efter som tiden skred framåt, trängde hennes glada sång in i hans öron och väckte inom honom något okänt gensvar. Det var vårbäckens tysta arbete under drifvan. Så småningom rycktes han upp ur sin tröghet, och känslan för Liisa växte sig stark i

hans slutna sinne; tills den dag kom, då han kände, att just hon var den enda han ville ha till hustru.

Hon å sin sida skrattade åt Mattis långsamhet, åt hans ordknapphet och björnfasoner, men slutade med att gifva honom löfte och tro. Hon var ju fattig och värlös som fågel på kvist, stackars barn, och det var tryggt i alla fall att ha någon att lita till här i världen. Att definiera sina känslor förstod Liisa ej, och så blef det bestämdt, att de skulle bygga bo tillsammans.

Matti hade alltid tyckt om ensamheten, och hans tröga, något envisa hufvud ville helst gå sin egen väg. Därför utbad han sig af gårdshusbonden ett stycke mark långt inne i skogen, som han efter eget tycke kunde odla och bruka. Under sommarn timrade han själf upp stugan. Låg var den i tak och groft tillyxad, men färdig blef den innan vintern, så att de nygifta fingo flytta in. Det var nog roligt ändå att ha sitt eget, tyckte Liisa, och de första åren gaf Mattis sved dräglig skörd, tack vare de blida vintrarna och de tidiga vårarna. Men hårdare tider kommo, och Liisas rödakinder bleknade.

Lifvets börda tryckte allt tyngre hennes ungdomliga gestalt. Arbetet tog aldrig slut från morgonen till kvällen, och natten gaf hon åt spädbarnet i vaggan, ty stugans enda rikedom var den årliga tillökningen af små linluggar, som — likt fågelungar — genast voro redo att öppna munnen och snappa efter föda.

Matti, som alltid varit fåordig, blef än tystare under tidens framfart; kanske bekymret för den stora familjens underhåll också vägde ned hans breda

skuldror. När tio års mörka vintrar snöat öfver nybygget, voro både Matti och Liisa i förtid åldrade, och det märktes nogsamt, att lifvets kamp varit dem mödosam.

Det var då, som nödåren kommo likt smygande fiender med ymnig nederbörd om sommarn, tidiga nattfroster och oblidkeligt sträng vinter. Första hösten skördade de dock något potatis, så att barnen hade litet „sofvel“ till det sträfva barkbrödet, men den sista sommaren växte knappt ett tynande stånd i den vattensjuka mullen. Också kreaturen suckade vid den allmänna nöden, och Matti slaktade ned såväl ko som calf, då han ej såg sig i stånd att hålla dem vid lif längre.

Liisa grät, när hon såg Mielikkis brustna ögon; hon hade själf födt upp djuret, och aldrig hade en främmande hand mjölkat eller vårdat det.

Och nu infann sig kölden, bister och hård, med snö och mörka nätter. Hjärtat slog så underligt i bröstet på Liisa, då hon tänkte på de långa, dystra månader, som lågo framför dem; och hennes hufvud sjönk djupare än någonsin förut. Huru skulle lill-Anni kunna lefva utan Mielikkis mjölk, hon, som var så fin och späd som en vårblomma?

Den sorgen blef icke lång. Redan före jul låg den lilla flickan hvit och tyst i sin kista, som far bar på axlarna till kyrkan, ty någon banad väg fanns ej från det aflägsna skogstorpet.

Modren såg med tårlös blick efter dem. Hvarför skulle hon sörja sitt smultronbär, sin hjortronblomma; skulle hon icke fastmer tacka och lofprisa Gud, som bärgat barnet undan armod och brist!

Och med denna storslagna undergifvenhet, som är hennes folk egen, gick Liisa tyst tillbaka till sina dagliga bestyr.

Men under det att hungerns skräckfyllda fantom drog fram genom bygderna, spreds äfven budskapet om den ovälkomna gästens besök till de bättre lottade landsdelarna, manande broder att räcka hjälpsam hand åt broder. I X-järvi kyrkby hade de mer bemedlade redan sammanslutit sig till en provisorisk nödhjälpskommitté, som snart trädde i förbindelse med hufvudstaden för att därifrån erhålla råd och bistånd. Man måste smida, medan järnet var varmt.

Många fattiga kommo klagande till byn i förlitan på att nu likasom under forna nödar få en skärf af barmhärtiga människor i lyckligare ställda trakter, och nu gällde det att bispringa med klokhet och förstånd, så att den arbetsföre icke genom att förtrösta på allmosa skulle försjunka i slöhet, medan de verkligt behöfvande — orkeslösa åldringar, sjuka och barn — ledo brist. Varm kärlek till nästan och djup människokänedom fordrades till detta värf, men församlingens vördnadsvärde själaherde och hans maka hade under årtionden lefvat och verkat här uppe, och tack vare deras outtröttliga omsorger sågs en hvars olika behof något så när till godo.

Det är dock ej alltid de mest lidande, som klaga högst; mången drager ofta i tysthet och utan knot sin börda. Till dessa sistnämnda hörde Matti och Liisa. Bosatta nära en dagsresa från kyrka

och prästgård samt långt aflägsna från alla grannar, hörde de föga eller intet från den yttre världen, utan stredo osedda sin hårda kamp mot nöden.

Först när den sista mjöldoften blifvit blandad med barken, begaf Matti sig till Kivilä att bedja om någon hjälp. Också i gården stod det långt ifrån väl till, men några magra kor funnos dock i ladugården, och värdinnan gömde på de frostbitna potäterna som en sannskyldig läckerhet.

Mycket bistånd var således härifrån icke att påräkna, dock erhöll Matti något mjölk i bleckhinken samt litet mjöl på långlån. Hvad som gällde mer var husbondens upplysning, att arbete stod att fås å ett aflägst skogshygge i grannsocknen. Sedan Matti i hast återvändt hem, var hans beslut att uppsöka arbetsplatsen för erhållande af bröd snart fattadt, och redan följande morgon begaf han sig å väg.

Liisa tyckte, att allt hennes mod öfvergaf henne, när Mattis krökta rygg försvann bakom furorna på mon, hvarest hans skidor märkte drifvan med ödemarkens enda vägspar; och hon suckade tungt. Skulle man väl orka lefva, tills han kom tillbaka med hjälpen? Hon kände sig nu alltid så trött — det var ju också veckotal, sedan de ätit sig mätta i torpet — och äldsta gossen, som litet skulle kunnat bistå henne med att släpa hem några vedpinnar från skogen, låg feberhet på sänghalmen. Innan veckan gått till ända, hade äfven flera af de andra barnen insjuknat.

Liisa hade hört talas om den där febern förr. Hon kom ihåg, huru far och mor i hennes barn-dom dött af samma sjukdom under den svåra nöd-årstid, som då öfvergick landet; och där fanns ej någon hoppets tillförsikt i hennes matta hjärta, ingenting annat än detta trötta: „Det är väl så utsedt“ — som i sig innesluter en stark frändskap med den muselmanska fatalismen.

Kort före jul hade borta i kyrkbyn blifvit in-rättadt ett barnhem med skolkök för de många långväga elever, som med en bit nödbröd i „konten“ voro illa utrustade för arbetet i folksko-lan. Där funnos äfven många barn från så utfat-tiga hem, att de ej ens skulle kunnat komma till skolan, om ej bespisningen i byn lämnat dem möj-lighet därtill.

Många småttingar fingo ock i barnhemmet fritt natthärbärge, de, som hade långa vägar att färdas under den mörka och synnerligt snörika vintern.

Föreståndarinnan hade kommit söderifrån, en ung hufvudstadsflicka midt från den glada säll-skapsvärlden, från kretsen af vänner och beundrare — som det beställsamma ryktet visste berätta. Man hade kallat det en nyck af den vackra Lilli Stråle att begifva sig upp till ödemarken — ett begär att vara ovanlig och söka väcka uppmärksamhet. Själf angaf hon icke något annat skäl än att hon ville vara nyttig — just det motiv, som man allra sist ville tro på. Emellertid var hon nu här långt borta från järnvägar, telefonnät och alla andra den mo-derna tidens uppfinningar för nutidsmänniskans

behof och trefnad, bosatt i ett bristfälligt hus med otäta fönster, mossor i väggspringorna och med nedrökta tegelkakelugnar.

Men det var underligt med den unga föreståndarinnan: ju mörkare och ruskigare allt omkring henne syntes, ju gladare och ljusare föreföll hennes egen personlighet i den dystra omgifningen; och när man såg den smärta gestalten med det vackra håret och de strålande ögonen midt bland hemmets sorlande barnaskara, spreds där från henne som ett skimmer af solglans öfver alltsammans.

Gamle prosten, som trots allt bedröfligt han pröfvat på under sin långa vistelse här uppe fortfarande behållit sin humoristiska läggning, sade skämtande, att hon rätteligen borde heta fröken Sol-Stråle; och när de blefvo mer bekanta, kallades hon i prästgården aldrig med något annat namn. Och det behöfdes väl, detta solskenslynne, i allt det mörker, all den nöd och allt det elände, som detta tunga år medfört, och det behöfdes mycken hjärtats värme för att tina upp vinterkölden såväl ute som inne; men barnen i hemmet, de förstodo — såsom barn af instinkt alltid göra det — att skatta dessa egenskaper hos sin unga beskyddarinna. Där fanns ej en, som skulle trotsat hennes lugna maktspråk; och i solljuset från hennes väsende vecklade fattigmans bleka blommor blygt ut sina blad. Lyckliga barn och — lyckliga, lyckliga Lilli Stråle!

„Jag är ändtligen en gång i mitt lif till gagn; jag lefver för andra, jag, den fladdrande fjäriln från nöjenas brokiga värld, och jag älskar dessa

fattiga små; o, hvad jag älskar dem!“ skref hon till de sina.

— „Jag kan inte förstå mig på den flickan,“ sade prostinnan en dag; „att lämna hufvudstadens glada lif bakom sig och komma hit upp i vårt elände och alltid vara glad och se ut som den lyckligaste varrelse på jorden! Kan du tyda den gåtan, min gubbe?“

— „Kanske,“ svarade prosten med sitt vackra barnaleende. „Tro och hopp, de äro härliga och stora, men — säger Paulus — störst är dock kärleken; och det är denna kraft, som drifvit vår unga vän att begifva sig hit, den, som gör henne så nyttig och lycklig här, ty för den, som älskar, blir allt lätt.“

Men än mörkare tider skulle stunda. Nödens vanliga följeslagare, sjukdomen, gjorde sitt intåg också i kyrkbyn, såsom den redan länge i smyg uppträdt här och där i socknen på enstaka ställen. Äfven i barnhemmet yppade sig flera fall, och föreståndarinnan erhöll nu till sitt biträde en äldre, erfaren sjuksköterska.

Det behöfdes nu ock väl ett par händer till, då det fanns både sjuka och friska att vårda inom hemmet; men syster Charlotte blef äfven ofta kallad till hjälp på andra håll, och sådana dagar tycktes fröken „Solstråles“ krafter riktigt fördubblas. Prostinnan varnade henne ängsligt för öfveransträngning, och „system“ menade, att ingen är så mottaglig för sjukdomssmitta som den af trötthet försvagade; men Lilli endast log och rätade upp sin unga gestalt. „Ni ser ju, huru stark jag är,“ skämtade hon, men för att lugna deras vänliga oro tog hon

— hellre än att hvila i den kvafva kammaren — en skidtur utför kyrkbacken och andades den friska vinterluften i fulla, djupa drag. Den farten satte lif i blodet, purprade hennes mjuka kinder och gjorde sinnet lätt och spänstigt; och det var snarare syster Charlotte, som såg trött ut efter nattvaket vid sjukbäddarna, än hon.

— „Jag är alltid glad, när jag ser dig stiga in så där kry och blomstrande,“ sade prostinnan en eftermiddag, då Lilli efter skidfärden vek in i förbifarten hos de gamla i prästgården, „men du har dock ännu flere sjuka i hemmet, tror jag?“

— „Inte flere än tre för tillfället och alla redan på bättringsvägen,“ svarade den unga flickan gladt. „Det är också rätt bra, ty syster Charlotte har nu några dagar dragits med sin stygga migrän och behöfver då så väl hafva sin natt i fred.“

— „Så ledsamt, kära barn, och jag som just tänkt bedja henne fara till en aflägsen by, där alla barnen ligga sjuka. Fadren var nyss här och bad om droppar och råd.“

— „Nå, då far jag i hennes ställe,“ sade Lilli raskt.

— „Du, men du är ju icke sjuksköterska, lilla vän, och jag vet inte, om min gubbe tillåter en sådan där extra ansträngning,“ invände prostinnan oroligt.

— „Åh, farbror har ännu aldrig nekat mig något,“ smålog Lilli tryggt. „Syster Charlotte förmår nog under tiden taga vård om hemmet, hvarest ju allt nu är jämförelsevis lugnt och bra, och efter några dagar är jag åter på min post igen.“

— „Här kommer far själf,“ utbrast prostinnan helt lättad; „han må nu fälla utslaget.“

— „Hvad är det fråga om?“

Lilli ryckte genast fram med sitt förslag. „Jag tror knappt, att farbror nu i hastigheten hittar på något bättre,“ slutade hon.

Den gamle såg in i det friska, rosiga flickansiktet, och tanken på att skicka denna unga, af lif och hälsa sprittande varelse midt in bland sjukdom och död i ett febersmittadt hem skulle förskräckt honom, om han ej redan sett henne modigt ställa sig i breschen för att kämpa mot dessa hemska fiender, och därför tog han nu blott hennes hand och sade stilla: „Gå i Guds namn åstad, mitt barn!“ —

Lillis blick sökte prostinnans med ett uttryck, som tydligt nog sade: „Ser du, jag visste nog, att han skulle gifva mig rätt“ — och sedan aftalade hon med prosten, huru färden skulle ställas, och hvad som borde medtagas för de sjukas räkning. Par timmar senare stodo prästgårdens häst och kusk redo att öfver frusna kärr och sjöar föra henne den genaste vägen till det aflägsna Kivilä.

— „Gud gifve, vi hade henne lyckligt och väl här igen!“ suckade den goda prostinnan, när hon såg släden försvinna bortåt skogen.

— „Amen,“ sade prosten allvarligt. „Men hon är stadd på rätt väg; och betänk, min älskade, att i himmel och på jord finnes intet skönare än att öfva barmhärtighet.“

I den skymmande kvällen for den unga flickan emellertid raskt framåt genom delvis uthuggna skogssträckor, öfver moar med knotiga tallar och vidsträckta mossar, mot sitt obekanta mål; och under färden med bjällerklngen, ackompanjerande tankarna, påminde hon sig plötsligt, att just denna kväll skulle den „stora basaren för bispringande af de nödlidande“ gå af stapeln i hufvudstaden. Om hon nu varit på ort och ställe, ja, då skulle hon med all säkerhet tagit del i den, både som bestyrelsemedlem och som uppträdande i tablåerna — så hade det ju alltid varit under de sist förflutna åren. Nu log hon smått ironiskt, när hon tänkte på kontrasten mellan den rikt eklärerade festsalen med de gladt sorlande människomassorna och damernas eleganta toaletter samt denna ensliga färd i den kulna kvällen på stiglösa vidder.

Likväl hade båda dessa ytterligheter samma mål — att hjälpa de nödställda och ändå

Lillis läppar började plötsligt darra, och en stor, varm tår gled långsamt utför hennes svala kind. O, det var dock något annat att där hemma midt i den glada skaran med leenden och blommor samla ihop medel för de fattigas räkning, än att komma hit upp och, så att säga, gifva sig själf åt dessa arma, som suckade efter hjälp. Aldrig hade hon såsom i denna stund känt den fulla innebörden af filantropins sanna väsen: „älska din nästa såsom dig själf!“

Den följande morgonen grydde sen och mörk. Lilli Stråle stod vid fönstret i storstugan på Kivilä

och betraktade tankfullt sparfvarna och talgmesarna, som hoppade på drifvan utanför. Hon hade knappt slutit ögonen under natten, utan vakat hos de sjuka för att låta den uttröttade modren hvila, men stämningen i hemmet verkade mer nedtryckande på henne än saknaden af några timmars sömn.

En gosse, äldste sonen, hade nyss före hennes ankomst dött, och alla de öfriga barnen voro ännu mycket svaga; det var tungt att se föräldrarnas sorg och oro.

Nu öppnades stugdörren, och husbonden trädde in med ett fång ved, som han skramlande kastade ned vid den stora, af rök svärtade spiseln. Sedan satte han sig tungt på bänken nära fönstret med fårskinnsmössan mellan de styfva fingrarna. Lilli vände sig om och såg deltagande på den böjda gestalten, som tycktes vara alldeles förstummad af smärta.

— „Här blir nog bättre snart,“ sade hon uppmuntrande. „Jag tror säkert, att alla de tre sjuklingarna komma att återvinna hälsan.“

Mannen nickade omärkligt. „Ja, men Jussi, han var alltid så duktig“ — mumlade han — „sjutton års gamla karlen, starkare än jag.“

— „Det tror jag nog, men godt var i alla fall, att han inte behöfde pinas länge; värdinnan berättade, att han somnade in som ett trött barn.“

Husbonden strök med afviga handen öfver ögonen. „Det var väl så utsedt,“ snyftade han sakta.

— „Jussi har gått till sitt rätta hem,“ sade värdinnan, som kom in från stugkammaren. „Vi

måste blott se till, du och jag, far, att också vi hitta vägen dit.“ —

Lillis blick ilade åter ut genom fönstret, där dagen långsamt ljusnade. — Hvad dessa människors fromhet och enkla tro ändå var stor. Den kom verkligen hennes — världsbarnets — visdom och tvifvel på skam.

— „Liisa i Mäkilä har det äfven svårt ställdt för sig,“ anmärkte värdinnan efter en stunds tystnad. „Före julen dog lill-Anni, och nu ligga tre barn sjuka i febern. Dessutom är torparen själf långt borta på arbetsförtjänst. Kanske fröken skulle ha någon medicin att gifva åt dem, så kunde man väl skaffa den fram.“

Lilli blef uppmärksam. — „Är det långt till torpet?“

— „Åh, inte så värst, men där finns ingen egentlig väg.“

— „Nå, hur kommer man då fram dit?“

— „Med skidor.“

— „Det var pråktigt; kan jag få låna ett par? Och så skaffar husbonden mig en vägvisare, så far jag dit, så fort jag gifvit in nästa sats droppar åt barnen här,“ utbrast Lilli beslutsamt. Sagdt och gjordt. Värdinnans skidor befunnos som gjorda åt den unga flickan. Hon knäppte igensin korta jacka och tryckte pälsmössan stadigt ned i pannan, sedan var hon redo att med drängpojken från Kivilä begifva sig af på sin okända färd.

Nejden var enslig och ljudlöst tyst, icke en människoboning på milsvida omnejder, icke en levande varelse, endast här och där bland skogens

snår det knappt skönjbara märket efter ripans lätta fjät och ute på de frusna kärren skidornas raka skenor. „Ödemarksspår!“ tänkte hon.

Och åter och åter ilade hon framåt genom samma ödsliga skogar, samma frusna mossar, växlande med små insjöar, alla så lika, att det varit en omöjlighet att utan vägvisare hitta fram. Ja, det föreföll äfven nu Lilli ofta som om de tagit miste och vändt tillbaka samma väg igen; så enformig var färden. Ändtligen förkunnade hennes fåordige följesven, att uppe på backen framför dem låg Mäkilä; det gällde således ännu en tröttande marsch; och sedan stodo de framför den lilla, grå stugans dörr.

Lilli måste böja på hufvudet för att komma in. Det var visst den fattigaste koja hon besökt, en verklig armodets boning, hvarest nöden hade stadigt bofäste och nu i förening med sjukdomen sökte att tillintetgöra allt lif där inne.

Hvad det var lågt till tak; väggarna så svarta och nedrökta och möblerna få och bristfälliga! Först såg hon i den skumma dagern inte en enda mänsklig varelse i stugan, men sedan upptäckte hon tätt invid spiseln en kvinna, som satt orörlig med händerna korslagda i skötet.

— „God dag här inne!“

— „God dag!“ Svaret ljöd så ihåligt som från bottnen af en tom källare.

— „Jag hörde på Kivilä, att ni hade sjukt hos er och har kommit för att hälsa på och hämta medicin,“ sade Lilli med sin klara röst.

Kvinnan satt fortfarande kvar vid spiseln. „Ja, nog äro de ju sjuka,“ genmälde hon liknöjdt som om

hon talat om fullkomligt främmande personer, „det är väl febern, tänker jag.“

Lilli hade gått fram till den väggfasta sängen och betraktade nu medlidsamt de två utmärglade barnaansiktena, som lågo tryckta mot halmkudden. I bädden midt emot satt en större gosse och stödde sig mödosamt på den magra armbågen, som sken fram ur hålet på hans trasiga rockärm.

— „Du är bestämdt litet bättre, du. Skulle du inte vilja äta några skedar välling?“ sade hon vänligt. Det lyste till i gossens stora, hungriga ögon.

— „Nu skall värdinnan vara snäll och göra upp eld och sätta grytan på; jag har mjöl i påsen, som Kivilä vägvisarn burit på ryggen. Er gosse här fattas egentligen ingenting för tillfället utom — mat.“

Liisa gjorde mekaniskt såsom hon var tillsagd, men hela tiden såg hon ut som en sömngångerska. Först sedan elden muntert sprakade på härden och Lilli raskt vispat kornmjölet till vällingen, var det som skulle hon vaknat ur en lång, plågsam dröm. „Åh, Herre Gud, Herre Gud!“ snyftade hon.

Lilli lät henne hållas, och när maten var färdig, slog hon den i skålen och började mata konvalescenten, som ännu icke med egen makt kunde föra skeden till munnen. Med ett obeskrifligt uttryck af mättnad och förnöjelse sjönk gossen efter den enkla måltiden tillbaka i bädden, och ögonen slöto sig genast till en vederkvickande sömn. Då var det, som modren vid förbigåendet grep den unga flickans klädningsfäll och gråtande förde den till

sina läppar. „Gud välsigne er!“ stammade hon skälfvande i hela kroppen.

Lilli lade sin unga, starka arm kring kvinnans utmärglade gestalt. „Stackars vän,“ sade hon vekt, „hvad ni måste haft det tungt!“

Och såsom sommarregn på torr jord, så föll de deltagande orden i Liisas af långvarig sorg förstelnade hjärta. Hon grät stilla, och sedan började hon utförligt beskrifva allt hvad de genomgått under de sista, svåra månaderna.

Lilli riktigt kände huru godt det gjorde henne att få tala ut och lätta sitt betryckta sinne. „Delad börda är ju half börda,“ tänkte hon; och när Liisa tystnade, uppmanade hon henne att äta. Det var en verklig njutning att kunna mätta dessa hungerande. Lilli tänkte på deras goda, vällagade mat där hemma i staden, alltid det bästa, som stod att fås. „Det är uträkning,“ brukade hennes mor säga; „kraftig föda stärker hälsan och sparar in apoteksräkningen.“ Den kära, lilla mamma, om hon sett detta — och Lilli log och tyckte, att hon från denna dag skulle komma att betrakta kornmjölsvälling som en riktig läckerhet.

Där funnos fyra barn sjuka i stugan. Lilli satt länge vid de små flickornas torftiga läger, och efter hvad hon trodde, skulle de — så medtagna de än voro — dock komma sig. Men beträffande det yngsta barnet, gossen, som mager och nödvuxen fått intaga lill-Annis forna plats i vaggan, hade hon ej samma hoppfulla tanke; tvärtom måste hon meddela den stackars modren, att dödsarbetet redan begynt hos honom. Pannan var betäckt af

kallsvett, och det hopsjunkna bröstet arbetade med ett eget rosslande ljud.

— „Jag kan ej lämna den arma kvinnan allena, innan den här lilla stackarn kämpat ut,“ afgjorde hon inom sig; „det är ju till all lycka månljust i kväll.“ — Hon vände sig till dränggossen från Kivilä.

— „Du hittar väl vägen tillbaka i månskenet?“ frågade hon.

— „Ingen skillnad,“ ljöd det lakoniska svaret, och därpå återtog Lilli sin plats vid vaggan. I det hela var det nog litet hon kunde göra för barnet, blott då och då fukta de torra läpparna och lyfta upp dess lilla, ljusa hufvud, som hade en så märkvärdig benägenhet att alltid på nytt sjunka ned mot bröstet och försvåra andhämtningen.

Modren satt alldeles tyst, men hennes ansikte hade återtagit sitt gamla uttryck af tålig resignation, och hennes sträfsamma händer voro knäppta såsom till bön. Det var så stilla i stugan, man hörde blott de slumrandes andedräkt. Då och då drog en sakta vind genom skogen utanför, som vid förbifarten strök mot de glesa fönstren med ett litet klagande ljud, och längre och längre blef det mellan den döende gossens långa, sorlande andetag, tills dessa plötsligt upphörde, och tystnaden tycktes fullkomligt ljudlös.

Lilli lade lätt sin mjuka hand på barnets hjärta; det slog icke mer. „Nu har han fått ro,“ sade hon sakta till modren.

Liisa nickade. Sedan gick hon fram till vaggan och såg på den lille med en dröjande afskedsblick.

„Han var så klok för sin ålder,“ hviskade hon. „I förra veckan berättade han för mig, att lill-Anni varit hos honom en natt och sagt, att hon hade så roligt i himlen, och att han snart skulle få komma dit med och leka med henne. Det stod så tydligt för honom alltsammans! — Ja, Herren gaf och Herren tog, välsignadt vare Herrens namn.“

Liisas röst hade en högtidlig klang, och med ens föreföll det Lilli som om den fattiga stugan förbytts till ett Herrens tempel — det var så oemotsägligt, att hon nästan måste tvinga sig att blicka omkring i den torftiga bostaden för att fatta misstaget, men likväl var det i viss mening sant — dödens majestät hade i alla fall gjort stället till ett heligt rum.

Hon böjde knä vid vaggan och strök mildt barnets ljusa hår ur pannan. Han var en liten, vacker gosse, och barndomens oskuld i förening med den sista sömnens ostörbara frid hade tryckt någonting rent och änglalikt öfver de späda dragen. Hvad såg han väl nu där bortom det stora okända, den mörka förlåten, som vid slutet stängde hvarje lefvandes väg?

— „Se, huru han skrattar,“ inföll Liisa med ljusnande ansikte; „nu har han vaknat till den stora härligheten.“

O, denna tro, denna trygga, alltöfvervinnande visshet, som så enkelt besegrade alla svårigheter! Hvad betydde egentligen nöd och död emot den! —

Nästa minut hade Lilli rest sig och bjudit farväl, med löfte att skicka Kivilä husbonden till torpet följande dag för att göra kistan och själf inom kort

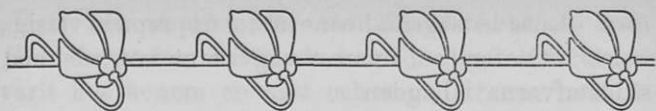
åter. Liisa ledsagade henne under upprepade välsig-
nelser ut i farstun, hvarest vägvisaren väntade med
skidstafvarna i handen.

Snart hade de ilat utför backen, och den lilla
stugan bakom dem låg åter ensam och gömd i
furornas skugga; men öfver de färdandes väg hvälfde
vinterhimlen sitt skimrande blå, där silfvermånen
långsamt höjde sig, och skidorna löpte fjäderlätt
öfver den frusna snön.

Lilli andades djupt, och hennes ögon strålade
med en underbar glans, medan hjärtat slog högt af
nya och mäktiga känslor. Där ute på den mån-
belysta insjön buktade sig skidspåren från morgonen
klara och synbara som midt på dagen; det var
det enda vägmärket vida omkring.

„Ödemarksspår!“ tänkte hon och stannade ett
ögonblick på strandvallen. Hennes bröst vidgades,
och en djup, omätlig längtan genombäfvade hela
hennes varelse — denna hemlighetsfulla trängtan,
som Skaparen själf nedlagt i hvarje människobröst,
och som jorden icke ens med sin största rikedom
någonsin kan fylla. „Jag börjar ana,“ hviskade
hon med darrande läppar, „jag tror, att lifvet här
ristat outplånliga spår i mitt hjärta!“ —

EN SOMMARIDYLL.

Gården låg verkligen vackert, kamraternas beskrifningar om den idylliska naturen i X. voro ingalunda öfverdrifna, det kunde han nu själf konstatera, och det var säkert ett lyckligt vindkast, som fört honom hit till denna lugna, aflägsna vrå, där intet utifrån den oroliga, jäktande världen kunde tränga in och störa hans trägna studiearbete. Ty det var för sina studiers skull Arne Demmer sökt sig bort från hufvudstadens närhet, hvarest hans moder och syster inackorderat sig för sommarn i en villakoloni på minst femtio själar.

Puh! Det var som att lefva i en surrande bikupa från morgon till kväll, roddturer, lawntennispartier och kafferep. Inte en vrå, där man kunde vara ostörd, inte en plats, där man skulle dristat uppträda i skjortärmarna och med tofflor på fötterna, undantagande den lilla kajutan uppe på vinden med sluttande tak, i hvilken solen gassade in

hela dagen — en blykammare i sitt slag — och dit han högst ogärna drog sig tillbaka, när det blef natt, för att vrida sig på en madrass med söndriga ressorter, som stack honom i sidorna, och blifva anfäktad af härar af flugor, som hade sitt tillhåll under det hvitstrukna taket.

Ja, ja, bo på en villa nära staden hade sina fördelar; kommunikationerna voro goda, mattillgången från torg och hallar riklig, och den, som fruktade ensligheten, behöfde aldrig sakna sällskap, men för en karl, som skall studera! Nej pass! Och Arne Demmer måste vara flitig.

Ingen visste bättre än han huru svårt en omedlad har att slå sig fram på den lärda banan. Med sin lilla änkepension skulle modren inte ens själf kunnat existera, om hon icke under terminerna mottagit studenter och skolungdom i helinackordering. Pojkarna hade Arne sedan informerat, när så önskades. Systemen, som var flera år äldre, lyckades ganska tidigt erhålla en plats på kontor, och tack vare en stark energi och mycken arbetsförmåga sträfvade äfven Arne att genom timundervisning och diverse öfversättningsarbete skaffa sig erforderliga medel utan att falla sin moder till last.

Hans glada ungdomslynne kräufde väl ofta nog, pockande, sin andel i lifsglädjen, men pliktkänslan, närd och främjad af en god moders sunda uppfostran, blef dock den segrande. Han var likväl alltid en omtyckt kamrat för sin redbarhet och sitt friska humör. Blott en liten smula för stolt! Aldrig bad han en kamrat om lån, en sådan där liten väntjänst, som man ofta förgäter så fort den blifvit

gjord. Han ville ingenting taga, då han ej kunde gifva igen, och „lycksökare“ var ett epitet, som i hans öron hade den mest föraktliga klang.

Nej, att sträfva och arbeta för att bli en man, redo att stå sin dust med lifvet och få fast botten under fötterna, det ville han; och det var det mål han med hela sin kraft eftersträfvade.

Denna sommar skulle han läsa för magistergraden, därför behöfde han stillhet och ro. Två af hans kamrater hade för par år sedan hyrt sig in i en bondgård borta i det natursköna X., hvars fägring de ej nog kunnat beprisa tillika med gårdens läge, värdfolkets förträfflighet och hyrans ovanliga prisbillighet — ett mycket vägande skäl i unga Demmers tanke.

Således efter fjorton dagars samvaro med mor och syster i „bikupan“ begaf han sig med kappsäcken tung af böcker och sinnet lätt som fågeln i sky åstad till sin utkorade sommartillflykt.

Där fann han som nämndt allt efter önskan, ja till och med öfverträffande hans högsta förväntningar. Långnäs by låg något afskildt för sig invid en smal landremsa, som förenade två löfklädda uddar och åtskilde två leende, solblanka sjöar, i hvilka anden dök bland vassen och fisken slog ringar på den blanka ytan. Husen voro gamla, men välhållna och snyggt målade, och allting hade ett ordnad utseende, ända från den välsopade gårdsplanen till de ansade syrenhäckarna under fönstren. Och ändå var man här likasom på sidan om den nya tidens kulturväg. Gammelfar och hans gumma i det lilla „undantaget“ inne i björkdungen

hade visst aldrig hört ordet folkbildning, och en folkhögskola var för dem ett okänt begrepp. Unga husbonden på gården, en stadgad man på sina goda femtiofem år, och den fryntliga värdinnan hade ingendera gått i skola; de ägde endast den erfarenhet en vaken uppfattning af lifvet skänkt dem och det sunda omdöme, som är moder naturens fria gåfva till en del af sina barn.

„Vår far“ såg visserligen världen endast genom egna glasögon, så att säga, men dessa voro goda, och hans reflexioner öfver lifvet och människorna ägde därför både värde och intresse, det kom Arne snart underfund med. Husmodren åter var en af dessa ömma, hjärtegoda själar, som man lyckligtvis kan påträffa i alla samhällslager oberoende af stånd och bildning. I sin hemväfda klädning med den vida koftan och det breda, randiga förklädet såg hon ut som den personifierade välviljan, när hon på husets blankskurade förstugukvist hälsade den unga resenären välkommen.

Också här blef hans sofrum en vindskammare, men hvilken skillnad! Stor, rymlig och luftig med hvitstrukna möbel och rutiga, hemväfda gardiner för fönstren, erbjöd denna kammare en härlig utsikt öfver den ena af de täcka sjöarna, den såkallade Långsjön, med dess löfklädda holmar och stränder. Kakelugnen var fylld med doftande björklöf, och på bordet vid fönstret stod ett gammaldags krus, immigt på ytan af det friska vatten, som fyllde det till brädden. Arne tömde glas på glas för att riktigt skölja ned resdammet från den tämligen långdragna färden efter skjutshäst och lät sedan blicken

betagen ila ut öfver det blå vattnet, omramadt af leende grönska. Långt i fjärran skymtade bakom skogklädda höjder spiran af ett kyrktorn och på motsatta sidan det brutna taket af en gammal herrgårdsbyggnad. Alldeles riktigt, nu kom han ihåg, att kamraterna talat om ett gods i närheten, tillhörigt en åldrig f. d. militär, som de enligt en å orten gängse tradition pliktskyldigast uppvaktat, ett original efter deras uppfattning.

Prästgården i socknen var också värd att besökas, hade de sagt, ungdom och ett gästfritt bemötande! Godt och väl! Men med grannarna skulle väl han, Arne, få föga att skaffa; han, som just flytt från umgängeslivet för att få arbeta i fred.

Naturligtvis skulle han ändå bada och promenera och kanske fiska en smula, någotslags rekreation måste man ju alltid bestå sig; och trots sin flit hade han städse försökt sköta sin hälsa, detta en fattig gosses enda, dyrbara kapital.

Nå ja, redan luften här kändes stärkande, han drog några djupa andetag. Det doftade balsamiskt från den nylöfvade björkskogen, och ur trädgården steg en stark vällukt af utslagna narcisser; mor därnere var blomstervän, det märktes nogsamnt. Hvad det var härligt att kasta rocken af sig och gå och släntra ute i solgasset utan fruktan för att någon liten älfva i rosenrödt eller en kvinnlig student skulle dyka upp bland buskarna. Han kastade mössan i luften: „Hurrah, hurrah för sommarn och den fria, friska landsbygden!“ och kände sig smått berusad af sin frihet, då värdinnan kom och med sitt moderliga leende bad honom stiga in och spisa kvällsvard.

Inga läckerheter bestods det, men smaklig husmanskost: färskt rågbröd, kraftig mjölk och en ypperlig gröt. Han tyckte, att allt var utmärkt, och i denna lyckliga stämning somnade han in om kvällen på ett stadigt bolster och med kinden hvilande på mors hemväfda lärftsvar, som ännu doftade af blomstren på blekplatsen, tyckte han.

Vanligtvis plägar ett hänfördt sinnes första intryck något förblekna vid en närmare och nyktrare betraktelse af tingen, men detta blef icke fallet hvad Arne beträffade. Då han återsåg sin omgifning i morgonljus, fann han alltsammans lika förträffligt som dagen förut, och så förblef det allt framgent. Lifvet på gården var det mest fredliga man kunde önska. Husbonden gick stillsamt till arbetet, och folket följde hans exempel; stoj, skrik eller svordomar hördes ej bland dem. Vårdinnan var äfven af de stilla i landena, och som hon till sitt biträde hade en döfstum släkting, stördes man ej heller af prat och slammer från köket. Enhvar på stället hade ett förnöjdt utseende och tycktes villigt och med intresse utföra sina åligganden. Gud ske lof, en liten vrå ännu oberörd af det stora missnöjets härjande stormvind, tänkte studenten och fann huru välgörande detta belåtna lugn verkade på ett sinne, förut ständigt berördt af stadslifvets oro och växlande intryck. Ofta, mycket ofta hade han, senast under den förflutna vintern, känt sig trött till kropp och själ vid det trägna arbetet och kanske äfven

af den dagliga samvaron i hemmet med en mindre sympatisk rumskamrat. Nu däremot riktigt njöt han af sin tillvaro, och studierna dels vid fönstret i det luftiga vindsrummet, dels ute under en vacker hängbjörk på sluttningen mot näset togo fart som aldrig förut.

Första söndagen af hans vistelse på Långnäs var vädret småduggigt, och folket stannade hemma från kyrkan. Arne kunde höra fars basstämma ljunga fram doktor Luthers anatema mot „papister“ och „vederdöpare“, så att det ekade genom den öppna stugdörren ända upp till honom. Här fanns ännu gammaldags kristendom, och lifvet bar prägel däraf.

Följande söndag sken solen klart, och redan i god tid på morgonen såg Arne husbonden i bländhvita skjortärmar göra kyrkbåten i ordning vid strandbryggan. Då han åt sin frukost vid det målade fällbordet i salen till höger om förstugan, kom värdinnan och frågade, om han inte skulle med till kyrkan. Vägen var ej lång, och prostén hade goda talegåfvor.

— „Jo, hvarför inte; skola vi fara genast?“

— „Nå, inte brådskar det så svårt,“ menade gumman, som ogärna såg sin gäst försumma ägg-röran och den rara mannagrynsgröten hon dukat upp för honom.

Det hvilade en riktig söndagsstämning öfver hela gården, tyckte Arne. Alla arbetsredskap och kördon voro undanlagda, friskt granris låg framför trappan, och golfven voro beströdda med finhackadt, doftande enris. Den döfstumma Maja stod och

kammade sitt af vatten blanka hår på loftssvalen, och den feta grå katten låg och sträckte sig i solskenet, medan mor i stugdörren knöt fars söndags-halsduk i en prydlig rosett. Pipan hade han i munnen och den mörkblå vadmalsrocken på armen.

— „Se så, nu får det duga; farväl nu och god helg, man!“

— „Likaledes; farväl, farväl!“

Arne följde husbonden till båten, i hvilken en af dagsverkarne redan satt vid årorna; far själf satte sig vid styret, och så bar det af. Sjön låg blank som en spegel, icke den lättaste krusning kunde förmärkas, och strändernas löfmassor speglade sig, allt som de foro framåt, i vattnet, hvarest deras farkost skar en rak fåra i den blanka ytan.

Vägen var som värdinnan sagt icke lång. Snart skymtade den gamla träkyrkan med sin gulmålade klockstapel fram bakom udden, och vid stranden skönjdes redan flera båtar, radade sida vid sida, medan kyrkfolket stimmade omkring templet i sina helgdagsdräkter, som togo sig helt måleriska ut mot grönskan.

Det lilla, landtliga Gudshuset var icke utmärkt i arkitektoniskt hänseende hvarken ut- eller invändigt; predikstolen hade inga utsirningar, och altartaflan stammade helt visst från någon okänd landsmålares pensel, men solen strömmade in från de höga, klara fönstren, allting därinne var snyggt och välvårdadt, och församlingen hade en prägel af lugn, andaktsfull förväntan, som verkade välgörande.

Långnäs bänken var icke bland de främsta, men predikantens ord förnummos väl öfverallt,

ehuru hans stämma var något lågmäld. Det var inga granna fraser och utsvarfvaade meningar han bjöd sina åhörare; på ett enkelt sätt berättade han för detta enkla folk liknelsen om den förlorade sonen, och tillämpningen fick ett gripande eftertryck.

Den gråhårige mannen uppe i den tarfliga predikstolen var säkert här på sin rätta plats, tänkte Arne, då han såg sig om på den uppmärksamt lyssnande skaran, som med allvar och vördnad blickade upp till sin herde.

Under psalmsången efter predikans slut upptäckte Arne framme i öfversta bänken ett hvithårigt, militäriskt styft uppburet hufvud och där bredvid en ljus fruntimmershatt. En klar solstråle föll just öfver håret i nacken under hattbrättet och kom det att skimra som klaraste guld. Det fanns således unga damer i socknen, ett faktum, som värdinnan där hemma säkert med nöje konstaterat, om han kommit sig till att fråga efter grannarna. När han trädde ut ur kyrkan, skeno minst två hvita studentmössor bland mängden, och prostens äldsta son, magistern, kom genast och presenterade både sig själf och sina systrar för konom.

De hade strax en inbjudning till hands, och prostens, som senare anslöt sig till dem, förenade sig med de unga i samma välvilja. Äfven flera andra herrar och damer uppenbarade sig plötsligt på kyrkbacken, och utför stora gången till kyrkogårdsporten, rakt förbi Arne, kom den hvithåriga gamla militären med martialiska steg och handen vid mösskärmen, hälsande åt alla sidor, samt förande

helt högtidligt en ung, elegant klädd dam vid armen.

Nu stannade de för att språka med prästfamiljen, och Arne blef presenterad: „Öfverste Ehrenmalm och fröken Wall“ — namnen susade förbi honom, och han bugade sig djupt. När han åter såg upp, mötte han blicken ur ett par stora, varmt bruna flickögon, som med ett vänligt uttryck voro fästa på honom.

— „Jaså, vistas här för studier, godt och väl,“ ljöd öfverstens barska stämma; „hittar väl vägen till Ekberga?“ Den gamle krigsbussen räckte fram en jättelik hand, men hans unga följeslagerska log själfullt och sade med den allra behagligaste röst i världen, tyckte Arne: „Glöm inte bort oss, när ni har en ledig stund.“

Glömma dem, eller rättare henne, nej det skulle han nog akta sig att göra. En så söt flicka såg man minsann inte hvar dag i året.

Han for tillbaka öfver det af middagsbrisen nu lätt upprörda vattnet uppfylld af nya tankar och intryck, och då han på kvällen tog sin siesta i värdinnans sällskap på den treffliga gårdstrappan, måste den goda gumman gifva honom så noggranna uppgifter om ortsförhållandena, som det stod i hennes förmåga att meddela.

För att nu börja med prosten, så hade han varit där i församlingen i mer än tjugo år, berättade hon, barnen voro små, när han kom, nu hade de vuxit upp till unga herrar och fröknar, och det fanns så många af dem, att hon icke kunde åtaga sig att räkna upp dem alla. Sommargäster brukade

de också hafva, och på Björkön ute i Långsjön bodde äfven stadsbor i fiskarens stuga. De förra studenterna hon haft hade ofta varit borta med de andra sockneungdomarne på utfärder och roligheter, ibland såg man hela båtlastar af dem ute på sjön, försäkrade hon.

— „Nå, och Ekberga?“ — Arne lutade sig intresserad fram för att riktigt kunna uppfatta gummans små meddelanden, ty far sjöng som bäst sin aftonpsalm inne i farstukammaren, och dörren stod öppen ut till dem.

— Ja, se Ekberga, det var ett ståtligt ställe, det. Hon vågade icke säga huru högt folk värderade det, men stora summor hade hon hört nämnas. Öfversten var nog en mäkta rik herre, han hade fått sitt med frun, „hennes nåd,“ som hon kallades. Hon var inte barnfödd i landet utan kommen utifrån, där som öfversten tjänat.“ — „Ryssland?“ förmodade Arne. — „Ja, så var det nog, ty hon gick inte i kyrkan och hade likasom en annan gudstjänst, sade folket. Sjuklig var hon och låg mest, sedan de flyttat till Ekberga på allvar; för tidigare kommo de bara på korta besök om sommarn till gamla fröken, öfverstens moster, som ägt stället i många år och skött det som en karl. Efter henne ärfde han det, ty „rikt skall rikt få,“ heter det, fastän han inga barn hade att lämna sitt goda åt. Tredje året efter flyttningen till Ekberga dog den sjuka frun; då kom öfverstens syster, majorskan, i huset, och sedan unga fröken Isa. Det var nu väl hon, som skulle bli arftagerska och gifta sig med sin kusin, löjtnanten, så stannade allt inom släkten,

det passade så bra, tyckte folk. — Värdinnan kände inte till den unga herrn, han hade ej varit där på länge, för han tjänade också utomlands; se det var likasom på hennes nåds sida han var släkt, men fröken Isa var då så söt och vacker och god, att alla höllo af henne, och gårdsfolket blott gladdes den dag, då hon skulle bli matmor på stället. Inte för att öfversten ej skulle vara bra, för allan del; nog höll han på rättvisan och ville, att folket skulle få sitt, men han hade det där sättet att svära och kommendera som han varit van vid med soldaterna, stackars folk! — och majorskan, som hade hushållet, höll strama tyglar, hördes det, och var fasligt noga. Det var nu väl det, att hon handlade med annans gods och inte med sitt eget; hon, värdinnan, ville ingalunda döma en orätt dom, och hvad förstod hon sig för resten på herrskaps seder, hon, som aldrig ens tjänat på någon herrgård, utan kommit raka vägen från Sandudds torpet därborta till ungmor här på gården.

Detta var i sammandrag det hufvudsakligaste af de upplysningar den fryntliga gumman meddelade sin unga åhörare denna lugna söndagskväll, medan naturen redde sig till hvila rundt omkring dem och solen sjönk i gyllene brand vid horisonten.

Arne tänkte mycket på de vänliga inbjudningar han mottagit. Att ignorera dem hade varit både ohöfligt och ovänligt, men att begagna sig af dem var att begynna ett annat lif än det han hittills

fört på Långnäs och kanske mindre lämpligt för hans studier, med hvilka han härute i stillheten vunnit ett så godt resultat. I alla fall måste han besöka prästgården, det hörde ju i allmänhet till saken på landet, när en främling länge vistades å orten, och han ämnade ju stanna hela sommarn. Äfven hos öfversten på Ekberga skulle han göra sin uppvaktning, det hade kamraterna redan ålagt honom såsom någonting oefftergifligt.

En ung dam på stället hade de icke talat om, han hade just undrat däröfver, men af värdinnan tillfälligtvis fått höra, att fröken Isa för två år sedan hela sommarn vistats vid en badort tillsammans med någon sjuk släkting — då var han lyckligare lottad än de!

Under den följande veckan gjorde han således visit i prästgården, där han blef hjärtligt mottagen af gamla och unga och ombedd att ofta komma igen. Sedan gällde det Ekberga.

Stället låg utmärkt vackert vid Långsjöns strand på en löfklädd höjd. Man såg genast, att det i generationer tillhört herremän, ty i den välvårdade parken funnos såväl ekar som andra ädlare träd af ansenlig ålder och med pietet omhuldade. Byggnaden var gammal, i två våningar, med brutet tak och en i modernare stil uppförd veranda, samt gårdsplanen rymlig och omgifven af en krans ärevördiga lindar.

Allt detta iakttog Arne, då han en vacker eftermiddag styrde kosan till den gamla egendomen. Han kände ett visst intresse för allt, som här mötte blicken, men innerst låg dock till grund härför den

där vackra flickan han sett på kyrkbacken och som han nu längtade att få återse blott för att öfvertyga sig, om hennes ögon verkligen voro så strålande klara som han mindes dem.

På gården stod öfversten i hvit sommarrock och en gammal militärmössa på hufvudet omgifven af sina väldiga hundar. Han kisade litet bort till den främmande, men kom sedan emot honom med utsträckt hand: — „Jaså, herr studenten hälsar på gubben, det var hyggligt, välkommen, välkommen!“ — „Kusch Putschka, kusch Schafka!“ — „Ett vackert väder vi ha, men nästan för torrt; ni skall veta, att jag blifvit en fördömdt ifrig jordbrukare, tagit arf efter salig moster, ger akt på hvar molntapp — ja, det gör jag, hä, hä!“ — Arne bugade sig. — „Där ha vi Isa, kom hit, barn, och hälsa på en gäst, herr studenten“ — gubben hade tydligen förgätit namnet — „som vi träffade vid kyrkan.“

Arne såg lifligt hän mot trädgården, mellan hvars buskrader den unga flickans smärta gestalt plötsligt uppenbarade sig som en tafla i en grön folie: — „Välkommen, herr Demmer,“ — hon räckte fram handen och gaf honom en vänlig blick, som genast förvissade Arne, att hans minne icke svikit honom. Isa Wall hade verkligen sällsynt vackra ögon; isynnerhet var uttrycket i dem så öppet, ljust och rent! Där fanns bestämdt ingen förställning bakom dessa klara speglar, de måste nödvändigt reflektera en ädel själ, afgjorde han. Dessutom var hon så naturlig, det kändes som om hon varit en gammal bekant, och från första stunden blef han meddelsammare än med syster Elsa därhemma, hon,

som alltid smått docerande mottagit hans förtroenden ända från pojåkåren.

Ekberga var ett gammaldags behagligt hem, med mycket utrymme, många rum och en stor tjänstepersonal, allt såsom det brukats i „gamla frökens“ tid; och öfversten själf representerade på bästa sätt. Det var en liten egenhet hos gubben att känna sig smickrad, om främlingar på orten uppvaktade honom, och han var aldrig älskvärdare än när han mot en nykomling fick öfva gästfrihet i eget hus och hem. Hans syster däremot var en något styf och ordkarg gammal fru, men tack vare öfverstens öfverströmmande välvilja och hans unga brorsdotters älskvärdhet led trefnaden på Ekberga intet men däraf, åtminstone icke i Arne Demmers tycke.

Han språkade med värden och vandrade med fröken Isa omkring i den välskötta trädgården och den vidsträckta parken med sina många slingrande gångar. Aldrig hade en eftermiddag svunnit hän så snabbt, och då han tog farväl af öfversten och hans unga släkting, som följt honom ända till parkgrindarna, var det af fullaste hjärta han besvarade deras „välkommen åter“ med ett entusiastiskt „af hjärtat gärna.“

Detta första besök efterföljdes snart af många andra. Vägen emellan Långnäs och Ekberga var ju en obetydlighet för en rask fotgängare, och därtill utmärkt vacker, men studierna vågade han ej heller försumma för dessa promenader, och så steg unga Demmer upp med solen och hade gjort undan en hel del arbete, innan „tuppen fått spor-

rarna på“, som värdinnan skämtande sade; aldrig hade någon af hennes ungherrar varit så flitig. Därför blef också Arne hennes synnerliga gunstling, hvilket särskildt visade sig i små läckerbitar till hans måltider och extra förplägingar af varma våfflor och smultron med grädde. En så trägen „läsare“ måste hafva god föda för att hållas vid någorlunda hull, resonnerade hon; och skammen att svältföda en sommargäst ville hon inte bära på.

Det var en härlig sommar, den vackraste man kunde minnas, sade alla, hvarken för våt eller för torr. När det regnade, var det om natten, så att naturen om morgonen åter stod likasom förnyad i solens gyllene glans. Man kunde oafbrutet vistas i det fria, och på utfärdsväder var det ingen brist åtminstone sex dagar af veckans sju. Detta lockade de unga, och allt som oftast sågs båten från prästgården styra kurs till någon vacker holme eller udde, dit de öfriga grannarna sedan församlades.

Ett gladt, okonstladt umgängeslif rådde här; man sjöng, plockade bär, deklamerade en bit och till och med läste högt, och fosterlandskänslan sjöd varm i unga bröst. Därunder blef man mer bekant med hvarandra än det någonsin kunnat ske i stora världens vimmel, och Arne prisade hvarenda dag sin lyckliga stjärna, som fört honom just till denna idylliska vrå af fäderneslandet, hvarest allting var så ägnadt att tillfredsställa alla hans fordringar på nytta och nöje, och hvarest han kände, att han vunnit vänner icke blott för stunden.

Han frågade sig likväl aldrig, om där dock icke på djupet dolde sig ett hemligt „något,“ från hvilket

all hans tillfredsställelse hade sitt innersta ursprung! Han trodde, att Isa Wall var så treflig att umgås med därför, att de sympatiserade så väl och hon så utomordentligt bra förstod honom, men längre tänkte han ej, eller rättare, ville ej tänka! Fröken Wall var ju förlofvad med sin kusin och skulle väl gifta sig med honom en dag, någon gång långt borta i en aflägsen framtid, det stod alltid dunkelt för honom; men till dess kunde ju han, Arne Demmer, få söka hennes vänskap och förtro henne sina framtidsplaner och förhoppningar, ty ingen kunde som hon intressera sig för andra, vara, såsom det engelska ordspråket säger, „i sanning en vän mot sin vän.“

Det fanns ju alltid mellan Isa Wall, den rika arftagerskan och en annans utkorade, och honom själf, den obemedlade studenten, en oöfverstiglig mur, som hans stolta och känsliga natur aldrig glömde, men det var tids nog att tänka därpå i lifvets mörka stunder, nu var det sommar och sol, och glädjen tog ut sin rätt.

Så gled vecka efter vecka hän likt en rad ljusa drömmar. Arne hade blifvit outhärlig i den glada ungdomskretsen. Man kunde inte få ihop sång, om hans mjuka tenor saknades; han var outtröttlig vid åran, lika väl som på ströftågen i skogen till något utsiktsberg eller någon märkvärdig klyfta, hvarmed trakten var rikt försedd, och hans skämtsamma, muntra lynne bidrog alltid att höja stämningen vid de talrika utflykterna.

Bästa nöjet fann han dock själf under de numera nästan dagliga små besöken på Ekberga.

Majorskans buttra ordkarghet hade mycket mildrats, öfversten själf mottog honom alltid med oskrymtad hjärtlighet, och i fröken Isas sällskap svunno timmar som minuter, antingen de sutto i det skuggrika hörnet på verandan, där den unga flickan hade sitt lilla, vackra sybord hvarje dag prydt med friska blommor, eller ute i parken. Alltid hade de fullt upp med ämnen att språka om, och när de än skildes, var det med en känsla af, att tusen saker måste sparas till nästa gång. Arne hade talat om sitt flydda lifs många motigheter såsom aldrig förr med någon främling, det var som skulle hennes klara ögons frågande blick riktigt lockat honom till förtroende, och Isa hade berättat honom om sin ensamma barndom, huru hon, tidigt föräldralös och utan syskon, ständigt varit fattig på kärlek och hemvärme, ända tills hon kom till sin kära farbror på Ekberga, hvarest man gjorde allt för hennes trefnad. Under hennes milda glädtighet och jämna lynne gick där en underström af djupt allvar, vittnande om en sällsynt gedigen karaktär och ett för allt skönt och ädelt öppet sinne.

Hvad han väl skulle minnas en vacker Augustikväll — så långt hade sommaren redan framskridit — då han tog farväl af Isa vid grinden. Hon hade en hvit klädning på sig och två hvita fjäderastrar i sitt bruna hår. De hade så mycket att tala om just denna afton, ty följande dag skulle det blifva en storartad utflykt till Löfudden, den vackraste af Långsjöns många vackra uddar, och troligen var det nu sista gången de unga voro tillsammans, ty terminens början närmade sig med stora steg, och

snart skulle de flesta sommargästerna skingras som agnar för vinden.

— „Glöm nu inte, att prästgårdsbåten precis klockan tio signalerar vid udden!“

— „Nej, för ingen del; jag stiger dessutom tidigt upp i morgon för att läsa, då jag kommer att skolka hela dagen.“

— „Herr Demmer har varit mycket flitig i sommar, så flitig, att vi dagdrifvare borde blygas, vi, som blott njutit och hvilat oss,“ sade Isa vänligt.

— „Jag kom ju hit endast för mina studiers fullföljande, och lyckligtvis har jag i det närmaste nått det mål jag åsyftade. Långnäs är det bästa ställe i världen för det ändamålet, så tyst och lugnt, och jag har i alla afseenden trivats så bra både där och i X. öfverhufvudtaget, tack vare all den oväntade och oförtjänta vänlighet jag fått röna af alla här.“ — Arne hade talat sig varm. — „Ja, fröken Isa, ni må tro, att jag känner det djupt“ — hans röst fick likasom en beslöjad klang — „de stunder jag tillbragt på Ekberga skola kvarstå som ljuspunkter i mitt lif. Denna sommar har varit den lyckligaste jag upplefvat!“

Isa såg upp, men mötte icke studentens blick, den såg drömmande ut i fjärran. — „Också för mig gömmer den många glada hågkomster,“ sade hon, „men det här afskedet låter alldeles som ett farväl på allvar, vi skola ju träffas i morgon!“

— „Ja, det är sant, men likväl är blott det närvarande ögonblicket vårt eget, så att säga; för öfrigt kommer det ibland en afskedsstämning öfver en,“ — menade Arne med en suck. „Nu skall jag

ej uppehålla fröken. — God natt och tusen, tusen tack!“

„God natt!“ Hon räckte honom handen med sitt ljusa leende, som tycktes honom skönare än allt solljus i världen. Sedan gick han sin väg med raska steg; men när han ännu en gång vände sig om, där vägen krökte sig, för att svinga sin mössa till en sista hälsning, stod den smärta hvita gestalten fortfarande kvar med armarna lutade mot grinden.

Då han kom hem, rullade en skjutskärra i sakta mak ut genom gårdsporten, en så pass sällsynt företeelse, att Arne förvånad stannade för att stirra på den magra kampen och det skramlande åkdonet. — „God dag på dig, min bror!“ ljöd i detsamma en röst från trappan, och där stod hans för detta bolagist, Pelle Lindeman, bredbent enligt vana och med papyrossen mellan läpparna, och såg så hemmastadd ut som om han tillbragt halfva sitt lif på stället.

— „Så att du är här“ — det var den enda välkomsthälsning Arne kom sig för med; huru har du kommit hit?“

— „Å, ganska drägligt med hästkrattan, som just lunkar i väg därborta,“ ljöd svaret; „jag visste ju hvar du uppehöll dig, och då min väg med en liten krökning ledde här förbi, beslöt jag att sticka mig in, ha, ha, ha. Du bor ju för resten som en prins, värdinnan har bjudit på kaffe med en magnifik grädde, och nu steker hon ett par abborrar därinne så läckra, att det vattnas en syndare i munnen,“ och Pelle Lindeman smackade

med de tjocka läpparna som om han redan på förhand njutit af välfägnaden.

— „Jag har det nog mycket bra,“ sade Arne torrt.

— „Ja, ja,“ fortfor den andre, „du lär också roa dig präktigt efter hvad jag tagit reda på, under väntan att få se dig; X. tyckes vara en fashionabel ort och alls ingen folktom ödemark som jag föreställde mig, då du for hit. Hur har det gått att läsa här?“

— „Å ja tack, försvarligt nog.“

— „Här lär lefvas lusteliga hvar dag Gud ger och ståndspersoner finnas råd på som grå katter, vackra flickor ej att förglömma, ja, till och med en rik arftagerska, hva' sa'?" Pelle klippte med de små, grå ögonen och såg slug ut. „Det var en grann egendom jag for förbi här i närheten, och Wall hette flickan.“

Arnes panna mörknade; inte ens hennes namn hade han lof att nämna.

— „Ja, ja, min bror, håll dig rak, det är mitt råd.“

— „Fröken Wall är redan så godt som förlovad med en kusin,“ svarade Arne afvisande.

— „Slå karlen ur brädet,“ tillrådde Pelle med ett nytt gapskratt; „i morgon blir det ju en ståtlig utfärd, visste värdinnan att berätta; jag hade tur, det kan man säga, ty naturligtvis tar du mig med på släptåg; kavaljerer är det ju alltid ondt om på landsbygden, och hvad vore det för nöje för damerna utan oss, ha, ha, ha.“

Arne fann intet ord till svar, och det skulle han ej heller hunnit inflika, så flödande var den svada,

som oafåtliga strömmade ur kamratens stora mun med de breda, glesa tandraderna, öfver hvilka man såg det röda tandköttet högt uppe hvar gång han skrattade. Arne var uppriktigt glad, när värdinnan infann sig och bad dem stiga in till kvällsvarsbordet, hvarest de utlofvade abborrarna jämte andra landtliga delikatesser kommo gästens små, kisande ögon att mysa af belåtenhet, medan de för en stund tystade hans språksamhet.

Arne var ingalunda osällskaplig och såsom kamrat synnerligen omtyckt, men Pelle Lindeman hade han aldrig „kunnat“ med, kanske för att han under två långa terminer kommit i alltför nära beröring med dennes mer eller mindre angenäma hvardagsvanor; och om det var någon han mindre gärna sett här, så var det just denna godmodiga jätte, denna tjocka, prosaiska Pelle Lindeman med sitt slangspråk och sitt ideliga flatskratt, sin gränslöst ogrannliga frågvishet och sin orubbliga öfvertygelse att alltid vara gärna sedd där han för tillfället råkade befinna sig.

Han kände också instinktmässigt, att hans gamla rumskamrat skulle falla ned i deras lilla förtroliga krets som något slags oskadlig, men ytterst otreflig bomb. Det fanns nämligen hos alla de unga han här sammanträffat med en ideell lyftning, en fin känslighet, som gjort umgänget med dem för Arne så tilldragande, och taktfullhet låg inte inom Pelles uppfattningssfär; han hade fastmer en alldeles märkvärdig förmåga att plumsa in i ett samtal, att anfäktat folk med frågor och förmodanden

och befatta sig med andras angelägenheter på det mest nervretande sätt.

Arne hade gladt sig så mycket åt morgondagens utfärd, nu kom Pelle och skämde bort alltsammans, kastande med sin närvaro en mörk skugga öfver den ljusa taflan; och medan han låg vaken under natten, störd af kamratens snörflande sömn, kunde han ej låta bli att förarga sig öfver dennes i det hela harmlösa skämt angående fröken Wall. Han visste nog att hvad som en gång kom mellan Pelles breda tänder, det blef tuggadt i oändlighet. — „Oförbätterliga skvallertacka!“ mumlade han vredgad, under det han slumrade in i en orolig morgonblund. Då han steg upp — tidigt som han ämnat — kände han sig mot vanligheten trött och ohägad för läsningen. Det gick ej ur fläcken därmed i dag, tyckte han, och allt var motigt, ehuru solen lyste från en fullkomligt molnfri himmel. Pelle sof allt fortfarande; det tog tid att få honom i rörelse, men upp skulle han, om han ändtligen ville vara med, och Arne erfor plötsligt en riktig bärsärkahåg att ruska om den väldiga köttmassan och sätta lif i kolossen, ty att stiga tidigt upp var ett af Pelle Lindemans värsta obehag i lifvet.

Tack vare Arnes handgripliga energi kom han dock ur bädden tids nog, och efter en stadig frukost, hvarvid Arne knappt smakade en bit, men hvaråt kamraten gjorde all heder, rodde de ut med gårdens eka för att vid den öfverenskomna udden sammanträffa med de öfriga båtarna, hvarefter den lilla flaggprydda flottiljen styrde kurs mot Löfudens grönskande strand.

Deltagarna i färden voro rätt många, alla vid festhumör enligt order af utflyktens nitiske arrangör, magistern; och programmet ända från början var väl uttänkt. Ingenting hade blifvit kvarglömdt hemma, hvarken sockret eller kaffeklarningen; korgarnas innehåll var tvärtom utsökt och kaffet — kokadt på en improviserad håll invid stranden — extra godt.

Arne hade för sin synnerliga vän, magistern, med några ord förklarat Lindemans därvaro, och den andre hade försäkrat, att han var välkommen i deras krets; gästfrihet hörde ju till saken öfverallt, men allra mest härute i det fria, menade han, och så blef Pelle introducerad i sällskapet, där man snart hörde hans skallande skratt högt öfver det öfriga sorlet och såg hans breda röda ansikte skina af belåtenhet vid det uppdukade kaffebordet med de välfyllda småbrödiskorgarna, hvilkas läckra innehåll krasade som smältande is mellan hans duktiga käkar.

Arne beslöt äfven att afskaka morgonens förstämmning och roa sig riktigt grundligt. Han hängaf sig odeladt åt stundens nöje vid Isas sida och kände sig åter lätt om hjärtat. Aldrig hade den unga flickan heller tagit sig bättre ut än just i dag, tyckte han; visserligen förstod han sig icke på att bedöma eller beskrifva en fruntimmersdräkt, men han visste, att hon var omsväfvad af ett ljusblått moln och bar en bukett af svarta penséer vid skärpet, detta så mycket vissare som han själf därur mottagit en blomma, fäst i knapphållet på hans rock af Isas egen hand.

Sedan man under glam och munterhet druckit kaffe i skuggan af de vackra strandbjörkarna, roade sig sällskapet enhvar efter tycke och smak. En del plockade hallon i snåren till middagsdessert, några ungdomar kastade smörgås, och andra åter dröjde kvar på kaffeplatsen, damerna med sina handarbeten och herrarna vid tända papyrosser. Till de sistnämnda hörde, förstås, Pelle Lindeman, som välbehagligt sträckte ut sin tunga kropp i gröngräset, ej olikt ett klumpigt hafsdjur, uppkruket för att sola sig på stranden.

Arne och Isa ströfvade genom björkskogen uppåt till ett högt berg, hvarifrån man hade en härlig utsikt öfver sjön med dess uddar och holmar, ja ända bort öfver näset och vattnet på andra sidan. Deras samspråk var nu som alltid lifligt, och medan de sutto där skilda från det glada sällskapet alldeles för sig själfva i naturens ljufva stillhet med den fria vidden framför blicken, kände Arne plötsligt som om de två varit allena i världen, som om det icke funnits någonting störande utomkring dem, utan allt andats blott ren och obruten harmoni, sammansmält med deras egna hjärtans stämning. De talade sakta, nästan hviskande, och det var med saknad de efter ett långt uppehåll tänkte på att lämna höjden och återvända till de öfriga.

Kanske var det också en inre aning, som fördröjde deras steg; isynnerhet var Arne motvillig att vända tillbaka, ty stunden däruppe hade varit alltför härlig och dyrbar. Den vackraste dag har ju sin skugga, det visste han, och sällan strålar solen utan att då och då fördunklas af ett moln.

Stimmet af glada röster nådde dem på långt håll, herrarna höllo på att bära bränsle till middagselden, damerna dukade fram matkorgarnas innehåll, och magistern med uppkafade skjortärmar och pincenez för de närsynta ögonen satte högst egenhändigt potatisgrytan på spiseln. Rymmarne, som man kallade dem, blefvo skämtsamt bannade för pliktförsummelse och genast kallade till tjänstgöring. Isa skyndade att undersöka Ekberga matförrådet, och Arne ämnade följa med för att biträda henne vid korgarnas upppackning, då någon ropade på honom. Det var Pelle Lindeman, som låg i solskenet å en flat bergshäll, ett stycke från det improviserade köket.

— „Ett ögonblick!“ han vinkade med sin stora, fräkniga hand, „kom hit, du lyckans gullgosse!“

— „Nå, hvad gäller det?“ Arne stod och såg orolig ut.

— „Jo du, jag har frågat mig litet före angående den här arftagerskan och har nu hela historien på mina fem fingrar. Gubben öfversten lär inte alls hålla på löjtnanten i fråga om giftermålet, så att du har alla chanser på hand från det hållet, och flickan själf, åh, henne får du som trumf i spelet, det kan ju en blind se. Äfven märktes det nog på de andra, att de tycka du spelat dina kort väl. Det var inte en liten tur för dig att komma så väl till, men låt bara inte fisken glida dig ur händerna, kom ihåg det! Man skall vara påpasslig, då det nappar, och en guldfisk fås inte på kroken hvar dag, allra minst för en fattiglapp som du. Utom dess är ju flickan ganska skaplig,

det är minsann ofta man får taga „trollet för guld-
det“ i sådana fall.“ — Ordsvallet flöt som en olja,
och Pelle blef allt ifrigare, medan Arnes ansikte
drag för drag tycktes stelna till is. Han var blek
ända till läpparna, och ögonen stirrade vidöppna
som inför en skräckfull syn. „*Han, han* en lyck-
sökare, en penningniken usling, afskyvärdt!“ —
och utan ett ord till svar vände han kamraten
ryggen och försvann in i skogen. Han visste icke
hvart han gick, visste icke, att det var samma stig
han nyss gått med Isa, ty blicken var fortfarande
som slagen af fasa, så att han intet såg af verklig-
heten omkring sig, utan rentaf snubblade öfver stenar
och stubbar som om han vandrat i mörker och till
slut blef stående med hufvudet tryckt mot en gam-
mal talls skrofliga stam.

— „O Gud, o Gud!“ — en dof klagan bröt
stilla öfver hans skälfvande läppar — „det var då
så de alla uppfattat honom här, kanske till och
med öfversten, att han jagade efter rikedom, att
han ville komma sig fram i världen genom — ett
giftermål för pengar!“ Han ville ej kunna uthärda
att kläda tanken i ord — han, som varit för stolt
att i nödens stund taga emot hjälp ens af egna
anförvanter.

Han slog händerna för pannan och stönade högt.
„Och Isa?“ „Kunde väl hon?“ — „O nej, nej
aldrig! Inte en tanke om henne, som icke var fin
och vacker; hon var ju upphöjd öfver allt lumpet
småsinne, all världslig klokskap; nog visste hon,
att han sökt hennes sällskap af helt andra motiv,

längtat efter hennes vänskap som efter den dyrbaraste skatt.“

Men var det verkligen blott vänskap han åtrått? — Det föll plötsligt som fjäll från hans ögon! Denna längtan efter att se henne, att alltid träffas igen, detta ljufva lugn i hennes sällskap, denna ständiga känsla af lycka, som likasom lyft honom upp och låtit honom lefva och andas i en högre sfär hela denna sommar, hvad var väl det alltsammans annat än — kärlek! Numera kunde han icke förneka det, snarare häpna öfver att ej tidigare hafva kommit underfund därmed; men allt kom sig väl däraf, att han från första början ständigt tänkt sig Isa såsom en annans utkorade — så långt i fjärran den tanken än blifvit tillbakavisad; också skulle hans stolthet råkat i våldsam konflikt med hans känsla, om han tidigare förstått sig själf, förstått såsom nu — brutalt väckt af kamratens bestyrssamma taktlöshet — huru det stod till i hans inre. Men nu hade det skett, och nu fanns konflikten där. Stackars Arne! Värst var dock i denna stund tanken på, att han icke fick gå bort nu genast och för alltid från dem alla där, utan att han tvärtom för att icke väcka uppmärksamhet och blifva underkastad frågor måste om några ögonblick vända åter till de andra och låtsa som om ingenting förefallit.

Detta lyckades honom äfven mot förmodan bättre än han vågat hoppas, och endast magistern bannades åter humoristiskt för att han höll sig undan från köksgöromålen, medan Pelle Lindeman muttrade någonting om, att han återigen haft olyc-

kan trampa någon af kamratens „moraliska liktor-nar,“ och ett par af damerna tyckte, att Arne såg blek ut. Blekheten kunde dock förklaras med en hastigt påkommen hufvudvärk, och stämningen var i öfrigt så god, att man till en början ej lade märke till den enskildes tillfälliga misshumör.

En fanns där dock, som från första ögonblicket Arne trädde fram ur skogen visste, att en förändring inträffat hos honom — det var Isa. Forskande försökte hon läsa i hans stelnade drag och gissa sig till gåtan, som doldes därunder, men det föll sig svårare än hon kunde ana, ty omärkligt för de andra, men kännbart nog för henne, som i veckor redan läst i hans själ såsom i en öppen bok, drog Arne, som hittills ständigt sökt hennes sällskap, sig så vidt möjligt undan från henne.

Vid middagen, som var mycket glad med skämtsamma tal af magistern, bordsvisor och till och med en improvisation af en af de närvarande unga damerna, och hvarunder Pelle Lindeman oafslätligen smorde kråset, blott tveksam i valet mellan kall fågelstek, kräftor, färska potäter och abborrar i sås, för att icke tala om fil och syltade körsbär, bakelser och vinbärsgeleé m. fl. af matkorgarnas läckerheter — satt Arne hela tiden så långt borta från Isas grannskap som möjligt, och i oron att icke kunna öfva nog stark själfbehärskning slog han öfver i motsatt riktning. Han blef uppsluppen, sjöng en makalöst lustig visa med drillar och rullader, som kommo hela bordssällskapet att kikna af skratt, och började sedan att skämta med prästgårdens yngsta, en liten yrhätta på sjutton vårar,

som han hittills betraktat som en skolflicka och aldrig ägnat en tanke. Flickan, som i hemlighet beundrat studenten och längesedan i all tysthet upphöjt Arne till sitt manliga ideal, blef både glad och stolt vid denna oväntade sakernas vändning samt gaf sig till att gifva svar på tal, som man säger, så uppsluppet, att det blef ett fyrverkeri i ord, som snart drog allas blickar till de två.

Man undrade visserligen smått öfver, att Arne, som man städse varit van att finna vid Isa Walls sida, nu nöjde sig med detta ungdomliga sällskap och tycktes vara förtjust däraf, men han var ju fri, och lilla Sally utvecklade sig med vidunderlig hastighet från knopp till blomma. Detta lilla lustiga impromptu satte emellertid „fyr“ i sällskapet, som magistern sade, och Arne följde med, nästan på trots. Det var ju nu ändå allt förloradt för honom — och nästa morgon skulle han resa. Ja, under all förvirring stod denna tanke ensam klar för honom — resa och aldrig återse X. Någon anledning, till exempel en oväntad underrättelse, kunde man ju alltid föregifva.

Hvad eftermiddagen var lång och besynnerlig, och han, som på förhand gladt sig så utsägligt åt denna utfärd, räknade nu dystert timmarnas gång. Skulle då den eviga solen, som log så envist på fästet däruppe, aldrig sänka sitt glödande klot emot horisonten? Han längtade efter aftonsvalkan för sin brännheta panna och efter skymningen för att få hvila för de trötta ögonen.

Å, hvad glädjen ändå var flyktig och huru lätt ett tanklöst ord allena kunde jaga den bort —

det gjorde ondt innerst i själen, och hela tiden såg han huru Isas klara blick på afstånd följde honom, först frågande och sedan, då skämtet med Sally begynte, med allvarlig undran.

Den brände honom ständigt som en aggande förebräelse, denna forskande blick; ack, om han kunnat närma sig henne som förr — hvad skulle han ej nu gifvit för en enda minut — ack, om han fått förklara, men nej, det kunde han ej — nej aldrig! Hon måste få tro allt ondt om honom, tro, att han var en nyckfull, ombytlig strunt till pojke, hvad som helst; det enda rätta skulle hon nog icke finna på, det var då alldeles säkert, ty hvad brydde väl hon sig om honom? Hvad var han för henne annat än en främling, en tillfällig gäst, som hon varit god mot och visat en oförtjänt vänlighet, som han aldrig, aldrig skulle glömma.

Och när han tänkte på allt, som varit, alla de många, dyrbara minnen hans hjärta gömde, greps han af ett vemod, gränsande till förtviflan, därför att allt syntes honom så obeskrifligt mörkt och hopplöst.

Äntligen följde sista nummern på festprogrammet: allmän promenad till utsiktsberget för att se solnedgången. Sedan skulle uppbrott omedelbart ske, så att enhvar före mörkrets inbrott kunde hinna hem. Magistern satte sig i spetsen för tåget, som sedan ordnade sig efter behag; några gingo gruppvis, andra par om par. Lilla Sally höll sig troget vid Arnes sida, medan Pelle Lindeman, glad i sin trygga själfmedvetenhet, sällade sig till fröken Wall, som han ännu inte varit i tillfälle att intervju

angående Arnes framtidsutsikter — han var inte den, som drog sig undan för att jämna vägen, då det gällde en kamrats lycka, ha, ha, ha, småfnyste han — och gaf i förbifarten Arne en meningsfull stöt på armbågen.

O, denna sista droppe i bägaren! Att se honom tränga sig fram till Isas sida på sitt vanliga burdusa sätt, att veta, att just hon skulle få uthärda hans sällskap under bergvandringen, och det för Arnes skull, som medfört en så föga angenäm bekantskap! Han kände huru kallsvetten steg honom upp i pannan — denna, denna snyltgäst, hvarför kom han hit för att sprida vantrefnad och elände i deras glada, lyckliga krets? — Arne skakade i smyg sin knutna näfve bakom den breda ryggen, som skymtade där långt framme i tåget, medan det skallande skrattet ekade ända till de sista i sällskapet.

Sally, som allt fortfarande känt sig mycket smickrad öfver att få vara Arne Demmers dam äfven under promenaden, blef emellertid något besviken i fråga om trefnad, ty hans glada lynne var från nu som bortblåst, och dyster och med sänkt hufvud följde han henne upp till bergets krön.

Här, just här, med den vackra utsikten för ögat, hade de suttit på morgonen, Isa och han, denna himmelska stund! och nu —. Han kände, att någonting stockade sig i halsen på honom, och när man föreslog en sång till den i ohöljd prakt sjunkande solens ära, skulle han icke, om det gällt lifvet, fått fram en ton ur sin sammansnörda strupe.

Det var en härlig solnedgång, idel purpur och eld, en gyllene ingång till något härlighetens anings-

fulla rike, och då glansen slocknat i insjöns mörk-
nande vatten, uppsteg månen och spred ett mildt
skimmer öfver nejden.

Naturens fågning manade till andakt, och så
sänkte sig en högtidlig tystnad öfver den nyss så
glada skaran. Till och med Pelle Lindeman teg
några minuter, och aftonfriden tycktes sänka sig
till allas hjärtan — allas, utom Arnes, som bäfvade
af smärta vid tanken på, att det nu var sista gången
han sett solen slockna i Långsjöns djup.

Ännu några ögonblicks rofull stämning, och
sedan manade magistern till uppbrott; där steg ju
redan en lätt dimma öfver sjön, och luften blef
kylig; man måste tänka på flickorna med deras
tunna dräkter. Arne visste icke huru det kom till,
men innan de voro nere, gick Isa som förr vid hans
sida, ett vänligt försök till närmande, som rörde
honom djupt. Vid sista kröken, där stigen var
något brant, snafvade hennes fot; genast var hans
arm där att stödja henne, och hans hand grep efter
hennes. Den låg så mjuk och varm i hans, denna
kära, älskade hand, som han dock ej vågade trycka,
än mindre föra till sina läppar, ehuru han hela
tiden mindes, att det var sista gången de så gingo
tillsammans.

Stum gick han där, och först när de kommo
till stranden och han hjälpte Isa att stiga i båten,
sade han brådskande och nästan andlöst: „Oförut-
sedda angelägenheter tvinga mig att lämna X. i
morgon bittida, jag får därför nu säga farväl och
tusen, tusen tack för allt“ — rösten sjönk ned till

en hviskning, och handen, som stödde henne, skälfdde märkbart.

Hon såg förundrad på honom, men båten stötte i detsamma från land, och hennes häpnad fråga drunknade i ett allmänt hurrah, som höjdes, när den lilla eskadern satte ut på det lugna vattnet. Men Arne måste uppbjuda all sin själfbehärskning för att icke skrika ut det kval skilsmässan bragte honom.

Pelle Lindeman var utomordentligt belåten med sin dag: hyggliga människor, som gladt sig att göra hans bekantskap, och ypperlig mat; ingenting annat saknades än ölet och lilla pärlan; de voro fördömdt nyktra här allesammans, bara sockerdricka och bär-saft — slisk! Nu voro benen litet styfva efter det ständiga sittandet på jämna marken, det kändes godt att sträcka ut sig på värdinnans goda sängkläder, och med ett välbehagligt suckande sof han snart de rättfärdigas sömn.

Arne däremot satt uppe och skref vid det tända ljuset ett bref till sin vän magistern; angående sin hastiga afresa uppgaf han samma skäl som åt Isa och nyss därnere för värdinnan; de två voro de enda han hittills förtrott sig åt, men till magistern ville han framföra sin uppriktiga tacksägelse för all vänlighet och gästvänskap han åtnjutit i X. och särskildt på prästgården.

När han slutat brefvet, kastade han sig fullklädd på sängen och låg utan att sofva till daggryningen, då han steg upp för att packa sin kappsäck. Det

var lätt gjordt, och någon fruktan att störa sin bolagists sömn behöfde han icke hysa. Pelle drog sina timmerstockar som en duktig dagakarl ännu medan Arne gick ner för trappan för att dricka sitt morgonkaffe.

Husbonden stod bekymrad på gården; hästen, som han nyss, på hustruns uppmaning, hämtat från hagen för att skjutsa sin unga hyresgäst, hade ingen enda sko i skick, och ena framhofven var så nött, att man icke kunde köra med kampen, innan den blifvit skodd på nytt, menade han.

— „Huru lång tid kunde det taga?“ Arne såg oroligt på sin husbonde.

— „En timme,“ förmodar jag, „om ej mer.“

— „Då kommer jag för sent till gästgifvargården; hvad skall man nu göra?“

— „Jo, Maja kunde ju springa ned till Anderssons och höra om de ha sin mähr hemma från skogsbetet, men hon har inte kommit in från mjölkingen än!“

— „Då går jag själf,“ afgjorde Arne och var nästa ögonblick redan halfvägs ute genom gårdsgrinden. Det var en härlig morgon — han lade trots sin oro märke därtill — daggiga spindelväfvar hängde som silfverstrån öfver enbuskarna vid vägen, och på hvartenda litet strå återspeglades solstrålarne i en glittrande vattendroppe.

Stigen ledde genom skogen, sedan skar den vägen till Ekberga och slingrade sig på andra sidan genom snåren till det omtalade Anderssons-torp nere vid stranden. Arne ilade snabbt åstad, men just då han skulle skynda öfver vägen, ropade en välkänd

röst: „God morgon, herr Demmer, hvilken hast ni har!“

Det klack till i honom. „Ännu detta! Kunde ej denna smärta besparats honom, kvalet af ett nytt, än svårare farväl!“

— „Långnäs husbonden måste sko om sin häst, därför skyndar jag att söka en annan nere hos Anderssons för att icke blifva försenad,“ svarade Arne brådslande.

— „Och ni måste då verkligen resa i dag?“ — frågade Isa, som lika ljus och frisk som den vackra morgonen plötsligt stod där på landsvägen midt emot honom och forskande betraktade honom med sina kloka ögon.

— „Ja, jag skall resa nu genast,“ Arne stod som en brottsling med sänkta blickar och såg ut som om han blott sökt efter ett tillfälle att rymma så fort som möjligt.

— „Det kom ingen post i går; ni måste således mottagit ett telegram?“

Arne teg. „Var det något oroande hemifrån?“

— „Nej, för all del!“ — Isa betraktade honom lugnt och såg så oberörd ut som om all tanke på brådskan och resor legat fjärran från henne; därtill var det någonting så beslutsamt i hela hennes uppträdande, att ensamt hennes blick ägde makt nog att fångsla studenten vid stället.

— „Då medförde er kamrat dåliga nyheter?“
fortfor den vackra inkvisitorn.

— „Jag önskar han aldrig kommit, jag önskar att — nå det kan vara detsamma“ — Arne bet ihop tänderna; „den lumpne pratmakaren,“ mumlade han.

Ett litet leende krusade Isas röda läppar: — „Ni har bestämdt råkat i delo med herr Lindeman?“

— „Å nej, det skulle jag ej bry mig om.“

— „Ni menar, att han är för godlynt att tvista med, ja det ser han också ut att vara, men harmlösa människor ha stundom en förmåga att säga retsamma saker på det mest godmodiga sätt i världen. Icke sant?“

— „Ja, tusen gånger,“ utropade Arne med ett lättande andetag, „det är just Pelle Lindemans starka sida, och mitt lynne tål absolut inte beröringen med hans beskedliga fjäsk, det har ofta bringat mig alldeles ur jämvikten.“

— „Alldeles som i går,“ interfolierade Isa — „genast då ni kom från ert ensamma filosoferande i skogen, visste jag, att något gått er emot; medgif nu vackert!“

— „Att fröken kunde se det?“

— „Å, det var alls inte svårt, skall jag säga“

— smålog den unga flickan — „ni var er så fullkomligt olik.“

— „Jag var alldeles afskyvärd,“ suckade Arne, „men så var jag också olycklig, ja förtviflad.“

Det blef en kort paus; sedan sade Isa mycket blidt: „Skulle ni inte kunna tala om orsaken för mig? Hyser ni inte alls förtroende till mig, herr Demmer?“

— „Det vet Gud bäst,“ svarade Arne med vibrerande stämma.

— „Nå väl, så säg det då!“ — Hon hade trädt närmare och stod nu nästan befallande framför

honom med blicken stadigt fäst vid hans ångestfulla ansikte.

— „Nej, nej, jag bör icke, jag får icke“ — genmälde han — „det är nog bäst, att jag går genast.“

— „Säg endast, om det, som plågat er, har någonting att skaffa med — mig?“ Arne teg. — „Då har jag rättighet att få veta det.“

Då brast han ut: — „Lofva mig blott, kära fröken Isa, att inte tro alltför illa om mig, inte tänka, att jag var en förmäten lycksökare, som ville tränga mig in i er familj, och sedan — sedan, när ni är gift med er kusin och lycklig, som jag ber Gud att göra er, så får jag kanske se er en gång än och glädja mig åt er sällhet.“

— „Jag ämnar aldrig gifta mig med min kusin, löjtnanten, om det är honom ni menar.“ — Isa såg litet styf ut.

— „Man har berättat så,“ svarade Arne ödmjukt urskuldande.

— „Man skall icke vara lättrogen“ — Isa höjde varnande fingret mot honom. „Hör på, herr Demmer, er resa kan bestämdt skjutas upp, låt oss säga tills i morgon. Vi hafva ännu mycket att språka om, som det tyckes, och så här på stående fot midt på landsvägen faller det sig kanske något olämpligt. Följ med mig hem och ät frukost på Ekberga, jag skulle verkligen vilja — förlåt mig det — se er en smula förnuftigare, innan vi på allvar skiljas från hvarandra.“

Var hon en siren eller en häxa, han visste det ej, blott att han ej förmådde motstå denna ljufva

röst, utan som en bedårad följde henne vägen framåt, till den lilla pittoreska stättan, som här ginare än genom de stora parkgrindarna längre fram förde dem in på Ekberga området.

Naturligtvis skulle han hjälpa henne att stiga ned på andra sidan, och naturligtvis måste hon därvid räcka honom handen, och sedan visste icke Arne och icke Isa, men nästa ögonblick låg hon tätt sluten till hans klappande hjärta: — „Älskade, älskade, förlåt!“

— „Hvad skulle det vara?“

— „Att jag vågat älska dig!“

— „Blott om du tegat, skulle jag aldrig förlåtit dig,“ hon log sitt strålände leende, „vet du inte, att ett engelskt ordstäf säger: *„En rädd gosse vinner aldrig en vacker flicka!“*

— „Då skall jag genast bli modig“ — han tryckte hastigt en kyss på hennes friska läppar, „ack, om du visste allt!“

— „Hvarför du tänkte resa, å, det hade jag genomskådat för längesedan. Ett ogrannlaga ytt-rande af din Pelle Lindeman höll på att drifva min stolta riddare på flykten, icke sant?“ Arne häpnade. — „Ja, tror du inte vi redde ut alltsammans under vår bergvandring, han var inte alls svår att handskas med, och hans frågor ledde mig för öfrigt utan bråk på spåret.“

— „Ack, den Pelle, och jag, som var så förgrymmad, att han trugade sitt sällskap på dig.“

— „Å, det skulle du hellre tackat honom för, han talade nog så bra i din sak, må du tro!“

— „Den pratmakarn, men du, Isa, du trodde nog aldrig, att jag var en lycksökare“ — han såg henne djupt in i ögonen.

— „Nej aldrig, min vän; jag trodde det bästa om dig hela tiden, och därför var jag så tidigt ute i dag för att möta en viss ung hetlefrad herre och försöka hindra honom från ett förhastadt beslut, som kunnat afgöra två människors öde. Huru ofta har icke ett tanklöst yttrande skilt två hjärtan åt; jag kunde icke uthärda, att det skulle gå så med dig och mig. — Borde du inte vara en smula tacksam för min energi?“

— „O, ja, ja, min egen, älskade flicka; jag är blott så förvirrad, så öfverväldigad af min stora, stora lycka, men hvad skall öfversten säga? Kanske tänker han som Pelle Lindeman?“

Isa log: — „Ånej, onkel sade sist i går, att han längtar efter att få ställa till mitt bröllop, blott jag en gång finner den rätte.“

— „Och nu, Isa!“

— „Nu har jag funnit honom,“ sade hon och lade tillitsfullt sin hand i hans.

— „Blott du inte vore rik: alla veta det.“

— „Nå väl, den saken rör jag inte för, men det blir väl någon råd i framtiden. Aldrig skola pengar och gods få ställa sig mellan dem, som älska hvarandra.“ — Det blef en lång lucka i samtalet, och medan små brunögda ekorrar nyfiket tittade ned på dem från parkens lummiga träd-kronor, höjde sig solen i hela sin strålande glans på det blå hvalfvet öfver deras hufvuden. Lifvet vaknade till dagens id rundt omkring dem, men

härinne under de gamla ekarna, som susade så mildt i morgonvinden, var det stilla och lugnt, och man hörde blott låga hviskningar af de två, som sutto sida vid sida på den mossiga stättan, hviskningar, som ljödo likt

„Skogsdufvornas toner,
Som en lofsång i lyckans rikaste stund.“

TILL PÅSKEN.

Regnet silade nedför fönsterrutorna, icke det ljumma, efterlängtade vårregnet, som drifver frosten ur marken och lockar fram spirande trän, nej en kall, med snöslag blandad väta, som genomsyrade jorden och kom den att likna en outkramad svamp.

Allting både ute och inne blef fuktigt däraf, och hela naturen tycktes vara på misshumör. Man blef riktigt melankolisk af att se ut, och likväl hade Anni Elers redan i minst en half timmes tid stått vid fönstret i matsalen och stirrat på snögloppet. Också ett sätt att tillbringa en fristund.

Förr skulle hon — äfven om det gällt endast några minuter — gripit efter någon bok, men nu var det annorlunda. På de senaste veckorna hade hon rakt inte haft minsta lust att läsa, icke ens den mest spännande roman, och då tanterna gingo till sin lilla middagslur med ett skämtsamt: „sluka nu bara så mycket du vill, kära bokmal,“

kände hon sig smått brydd öfver den försvunna läslusten, en vurm från barnaåren, som både vänner och fränder kände till.

Nu satt hon blott med händerna i famnen och drömde, eller stod hon som i dag vid fönstret och blickade ut. Det finnes tider i lifvet, då inte ens våra favoritsysselsättningar äro i stånd att binda tankarna. Anni suckade en gång, och sedan än en gång, ännu djupare.

Det var ändå en lycka, att verksamheten här på Holmsund icke lämnade henne alltför mycken tid öfrig, och tanterna eller „gummödrarna,“ som de i Annis hem vanligen benämndes, emedan de som hennes mors mostrar stått fadder åt de flesta i barnaringen, kunde ej undvara henne just nu — det hade hon märkt; hvilket skänkte henne en viss tillfredsställelse.

Hon hade sökt ett vikariat som gymnastiklärarinna strax på nyåret, men utan framgång, och då kom budskapet, att tant Antoinette behöfde massage för sin envisa reumatism, ganska lägligt. Sex veckor skulle hon stanna på Holmsund, hette det, när hon anlände dit, och nu var det tre månader, sedan hon lämnat hemmet i hufvudstaden.

Tre månader! Anni kunde knappt fatta, att en så lång tid i själfva verket förflutit, sedan den vackra vinterkvällen, då hon åkte upp till stora trappan, där tant Eva i yllekofta och sidenbahytt från „Metusalems tid“ stod och välkomnade henne.

Först var hon rädd att få hemlängtan, ty hon hade egentligen aldrig förut vistats härute någon längre tid skild från föräldrar och syskon, men

den regelbundna ordningen i huset, som kom dagarna att svinna hän så lika hvarandra, och det rörliga arbetet från morgon till kväll förjagade snart hvarje tanke härpå.

Tanterna voro förståndiga gamla fruntimmer, som visste, att ingenting drifver så lätt ledsnaden på flykten som praktisk verksamhet; och då Anni fullgjort sitt förnämsta uppdrag att grundligt behandla tant Antoinettes värkande armar och styfva knän, kom tant Eva med sina journaler. Hon hade nämligen „just så lägligt“ fått en lindrig ögonsjukdom, när Anni fanns där att biträda henne vid skrifbordet.

Ja, de där journalerna gäfvos till en början bra mycket hufvudbry. Först var det den stora hushållskladden, i hvilken hvarenda liten post noggrant måste införas, ända från köpet af en visp till försäljningen af „gamla tidningar“ för 10 penni. Sedan var det dagsverksjournalen och slutligen hönsboken, hvari både „Spräcklan“ och „Trollet“ och „Gullet“, och hvad allt de nu hette, hade sitt eget konto. Tant Eva dikterade själf och höll strängt på ordningen, ingenting fick utelämnas. Minnet kan svika, menade hon, men det, som var skrifvet, stod kvar, och det skulle släkten och utredningsmännen i boet en dag hålla henne räkning för.

Så hade Anni vidare att hvarje dag göra tant Antoinettes tur i ladugård och mejeri, att vårda krukväxterna i salongen och gifva frön åt den gamla, ruggiga grönsiskan. Dessutom skulle hon, då kvällen kom och lampan tändes, läsa högt ur dagens tidning, från och med dödsfall och förlofningsnotiserna

till annonserna på sista sidan — „det allra intressantaste,“ sade tanterna, „ty af dem lärde man sig mest.“ „Om man inte läste sin tidning grundligt, hvad lönade det sig väl då att betala pengar för den?“ — det var deras princip.

Allt detta sammanlagdt gjorde emellertid, att dagarna flögo sin kos som på snabba vingar, och när Anni lade hufvudet på kudden om kvällen, somnade hon genast, tack vare en sund trötthet och den tidiga softimmen. Ja, landtlifvet var nog i alla fall ett präktigt lif, det medgaf hon, hon hade ju blifvit fet under vintern och fått en ypperlig matlust, men — nu var det vår!

I slutet af mars begynte det töa, snön smälte på dagarna, och vägarna fingo långa svarta strimmor efter slädmedarna. Uppe i backen mot söder tittade några bruna blad fram mellan stenarna, och Anni hade till sin stora förtjusning till och med upptäckt några små blåsippsknoppar i mossan, medan under tallarna, där hon så gärna promenerade, den af ljung och lingonris täckta marken var alldeles snöfri. En vecka eller par höll värmen i sig, snön hade mestadels redan försvunnit, och endast några små gråhvita fläckar lågo här och där kvar i skogarna, men så blef det plötsligt kallt på nytt, regn omväxlade med hagelskurar, och allting såg med ens så kulet och dödt ut som om det varit hösten och icke våren, som gjort förberedelser till sin ankomst, och som om det hemlighetsfulla lif, som spirat upp och pulserat under det fula, bruna täckelset, hastigt förstelnat.

Anni kände sig helt modstulen. Det var en missräkning, som hon alls icke beredt sig på, men tanterna nickade på sina erfarna, grå hufvuden och sade, att det hörde till pjesen; man skulle blott med lugn se tiden an i förväntan på våren. Och under denna väntan eldade de sina väldiga gammaldagskakelugnar, drucko sin ölost om kvällarna och förhöllo sig som om namnet *vår* inte ens funnits till i deras ordbok.

Men icke desto mindre stod det „gräsmånad“ i almanackan, och påsken nalkades med stora steg. Påsken! Anni måste plötsligt trycka händerna mot hjärtat, så häftigt begynte det klappa. Det var ju till påsk *han* skulle komma tillbaka, *han*, som hon ständigt, ständigt tänkte på! Senaste vår hade han rest utomlands för att såsom 'färdig' ingenjör praktisera vid en stor mekanisk inrättning.

Som om det varit i går mindes hon den där majaftonen, när Hjalmar Åkesson kom upp till dem för att säga farväl. Det föreföll därvid visst ingenting särskildt, men då han till afsked tog hennes hand, sade han med ett uttryck, som ingen mer än hon förstod: „I nästa vår — till påsk — kommer jag åter.“ Och nu var påsken snart inne! Skulle han verkligen komma? Jo alldeles säkert.

Hjalmar var en man, som alltid stod vid sitt ord, och dessutom hade hon ju fått del af hans reseplaner genom Lissi Åkesson, med hvilken hon stod i korrespondens under vistelsen på landsbygden. Det var ju så roligt att få bref, när postväskan anlände, och Lissi skref ganska utförligt, i synnerhet om allt, som rörde hennes beundrade broder.

Dessutom voro Anni och Lissi väninnor och barn-
domslekkamrater. Anni kom så väl ihåg, när de
sutto halft inkrupna i den senares dockskåp och
Hjalmar blåste såpbubblor öfver deras hufvuden.
I allmänhet tillät han sig dock sällan något skämt
och lekte icke heller med dem, ty han var „stora
bror“ i hemmet, hela sex år äldre än sin syster,
och mycket samvetsgrann med afseende å sina
läxor. Han omhuldade emellertid flickorna med en
nästan faderlig vänlighet, alltid villig att — händig
som han var — reparera deras söndriga leksaker,
hjälpa dem att lösa krångliga matematiska upp-
gifter och följa dem hem, när de varit på afton-
bjudningar hos hvarandra.

Ja, det var nog ända från den tiden, då Lissi
en gång kallat henne „Hjalmars första flamma,“
som Anni i smyg beundrat honom, tills denna tysta
beundran småningom under årens lopp öfvergått
i en ung flickas första, rena kärlek. Hon älskade
honom, och hon hoppades, ja trodde på hans gen-
kärlek, men alltid dock under oro och tvifvel, såsom
det är kärlekens natur, och så reste han, och det
blef många, långa månader att vänta och längta.

När det beslöts, att hon skulle fara till Holm-
sund på sex veckor, tänkte hon genast: „då är jag
i god tid hemma till påsken.“ Och då två måna-
der af hennes vistelse där förgått, ljöd det med en
liten suck af otålighet inom henne: „Jag hinner
nog ännu.“ — Men nu hade hela tre månader ilat
bort, och påsken nalkades; *han* skulle komma hem,
och hon var här långt borta! Ej underligt, om
Annis håg för läsning försvunnit, om hon icke mer

hade ro att fördjupa sig i „Ett människoöde,“ när hennes egen lifsromans alla möjligheter oafbrutet växlade form i hennes drömmar både dag och natt.

Och ingendera af tanterna ville höra talas om hennes bortresa, trots att tant Antoinettes reumatism var nästan alldeles kurerad och tant Evas ögon fullkomligt friska. — „Det blir tids nog för dig att resa, då bror Artur, den pojkvaskern, får sin hvita mössa,“ sade de; — „då skola vi två gamla följa dig hem för att också en gång i vårt lif få hurra för nybakade studenter.“ Och därmed blef det.

Huru skulle Anni äfven kunnat komma fram med något vägande skäl gentemot deras invändningar. Inte kunde hon ju gärna helt framt säga: „Till påsken kommer hem en ung herre, som jag trår efter att få råka, fastän han inte sagt ett lefvande ord om att han önskar träffa mig.“

Nej, ett slikt yttrande skulle stött de prudentliga tanterna för hufvudet precis lika mycket som det skulle stridt mot hennes egen uppfattning af sin kvinnliga värdighet. —

Hu, detta väder! Det var inte vår alls, och kanske alla hennes drömmar i verkligheten skulle visa sig lika bedrägliga som de svikna värförhoppningarna. Anni kände sig riktigt hängfärdig, där hon stod som en bild af den personifierade modlösheten, då till all lycka tanternas siesta var förbi och silfverklockan kallade henne till den vanliga skyldigheten att servera de kära gamla deras eftermiddagskaffe. Och sedan höllo de henne nog varm med tusen olika små uppdrag. Gud ske lof för

deras välsignade bestyrksamhet, den dref så hastigt och lustigt alla dumma inbillningar på flykten.

På Långfredagen slog vädret om. Under natten föll ett ljumt regn, och lördagsmorgonen ångade jorden som ett svedjeland i högsommarn. I alla diken porlade vattnet och sökte sig utlopp hvar helst det blott kunde, och de stackars frusna vår-fåglarna höllo gladeligen konsert i björkarnas vajande kronor. Hela naturen var som förvandlad, när Anni gjorde sin rond ned till mejeriet, höns-huset och ladugården. Hon måste riktigt stanna på vägen och andas in luften i långa, djupa drag; det doftade ju vår rundtomkring henne, och högt uppe i den blå skyn svingade en lärka under glädtigt jubel. Hennes pulsar slogo fort, så lätt till sinnes hade hon icke på länge känt sig. Kanske var det ett godt förebud, och sjungande sprang hon utför backen.

Det gick så raskt i dag med alla arbeten. Långt före middagen voro journalerna undanlagda, hon hade skött om blommorna och snyggat upp hos grönsiskan. Den måste ju, också den, få en aning om, att det stundade till helg!

Sedan man spisat och tanterna dragit sig undan för att hvila, kunde Anni omöjligt stanna inne. Den friska vinden hade torkat vägarna, och solen sken så varmt på furorna, att det doftade kåda vida omkring. Åh, hvad det var vackert därute! Hon plockade mossor och lingonris till en liten bukett, som hon fäste i sin tröja, och så slog hon armarna kring en gammal trädstam och gnolade gladt:

„All världen nu hälsar den segrande vår!“

Ja, hon tyckte verkligen i denna stund, att hela världen böjt sig för vårens segervälde, och med lätta steg ilade hon bort öfver den bruna ljungen och de vissna barren från fjolåret och skrämde upp en liten, skygg ekorre, som helt yrvaken tittade fram ur vintergömslet. O, ja, våren var där, och den var härlig, härlig!

Då hon återvände till gården, såg hon en främmande häst stå bunden vid planket nära grinden, och framåt vägen kom henne till mötes en smärt, kraftigt byggd man. Hon stannade ofrivilligt likasom fastnaglad vid stället; hon hade icke kunnat röra sina fötter, om det så gällt lifvet; men han var också med några raska steg tätt invid henne: — „God dag, fröken Anni!“

Hon räckte honom mekaniskt handen.

— „I går kom jag till hufvudstaden, och i dag är jag — här.“ Han höll hennes hand och försökte läsa i hennes sänkta ögon med sin trohjärtade blick.

— „Jag var i ert hem i går kväll,“ fortsatte han, „och då jag berättade er goda mor, att jag hade ett viktigt skäl att råka er just nu, rådde hon mig att söka upp er här. Er mor är sådan, att man genast kan förtro sig till henne, och — nu är jag här,“ upprepade han för andra gången.

Skälmaktigheten fick makt med Annis kvinnliga blygsamhet: — „Ja, det är ett oemotsägligt faktum“ — hon såg leende upp till honom.

— „Jag kan inte leka kura-gömma,“ sade han enkelt. — „Du vet, Anni, att jag alltid var omöjlig,

då det gällde lek, och därför säger jag genast ifrån helt öppet. Jag kom naturligtvis hit för att göra dig en fråga, den, som brände på mina läppar i afskedets stund, men som jag inte då trodde mig ha rättighet att uttala. Det låg ju ett långt vältansår framför oss, men nu, Anni, vill du — kan du ?“ I detta betydelsefulla ögonblick svek honom modet, och han bleknade, medan den kraftiga gestalten genomförs af en skälfnings.

— „Anni!“ — det lät som en drunknandes bönfallande om hjälp.

Men där stod den vackra, lilla häxan, en äkta kvinna, och väntade — alldeles som om ingenting förefallit — helt lugnt på fortsättningen af frågesatsen. Det var hennes lilla, flickaktiga triumf.

— „Skulle du vilja blifva min hustru?“

Stackars darrande läppar, stackars kära, ångestfulla ögon, visst ville hon det. I hela världen fanns där ju ingenting, som hon önskade högre än just detta.

Huru lärkan drillade uppöfver deras hufvuden i denna stund! Visste hon väl, vårens lilla budbärerska, att livets skönaste vår just nu segrande slog upp sina portar för de två människobarnen därnere på vägen? Så tycktes det. Några minuter senare fortsatte de sin gång hemåt, där tanterna, som just avslutat sin 'lur,' med undrande ögon kisade ut genom fönstret på den „främmande unga karlen,“ som så förtroligt kom gående, arm i arm, med Anni.

— „Ja, ja, allt får man upplefva, innan man dör,“ menade de, men i grunden tyckte både tant

Eva och tant Antoinette, att historien om de ungas långvariga och trogna kärlek var högst romantisk och ej så litet intressant här i den landtliga ensligheten, där sådana nyheter minsann icke hörde till ordningen för dagen. Sedan de äfven hvardera i tysthet af Anni blifvit öfvertygade om, att hennes föräldrar fullt gillade förlofningen, gåfvo de med nöje det unga paret sin välsignelse och löfte om två dussin silfverskedar i lysningspresent.

Den unge ingenjörn fann i sin jublande lycksalighet, att Holmsund var ett förtjusande gammalt ställe, prisade rummens hemtrefnad och — åt två portioner memma, ehuru Anni väl visste, att han aldrig kunnat fördraga „den bruna näfvergröten,“ som han i pojkåren brukade kalla den. Hvad gör man inte i sådana öfversvinneliga ögonblick, men naturligtvis tyckte „gummödrarna,“ att han var en ovanligt hygglig och älskvärd människa.

I solnedgången gingo de nyförlofvade för att titta på blåsippsknopparna, som Anni berättat om.

Det var en härlig afton och så stilla som det blott kan vara en helgdagskväll på landet.

„Låtom oss sitta ned här ett ögonblick,“ föreslog fästmannen och drog Anni sakta ned bredvid sig på en mossklädd sten. „Ser du hur vackert solen sjunker bortom fälten och huru det lyser grant inne i skogen på tallarnas bruna stammar?“ — Hon nickade.

— „Mycket skönt och stort i natur och konst har jag sett därute,“ fortsatte han, „men ändå har jag längtat efter just en sådan kväll som denna här hemma. Det är stämningen, ser du, samklan-

gen mellan naturen och vårt hjärta, den där underbara känslan, som binder oss fast vid hemlandstorfvan och som alltid drager oss åter med starka, osynliga band. Kan du förlåta mig något, Anni? Jag har afslagit en erbjuden god befattning där ute för att ila hem och taga emot en vida ringare plats här, blott emedan jag ville gifva min bästa mannakraft åt mitt eget land. Jag tror, att jag behöfs här, att hvarje plikttrogen man kan gagna, om icke i stort, så likväl såsom en kugg i drifhjulet i samhällets stora maskineri. Detta kommer kanske att uppskjuta vårt giftermål, men — jag kunde ej handla annorlunda.“

— „Tack för det!“ Anni hade tagit hans hand i sina båda och såg nu upp till honom med strålende blickar. „Tack för de där tankarna! Jag ser, att jag icke bedragit mig på din karaktär, Hjalmar, men gärna delar jag ett knappare bröd med dig för att få stå vid din sida i kampen för det rätta och hjälpa till på mitt sätt.“

Den gamla björken bakom dem kunde ha berättat, huru han upptog förslaget, men den stod där helt tystlåten i aftonlugnet och såg nog ut att kunna bevara förtroenden. Plötsligt ljödo fjärran ifrån vibrerande malmtoner.

Den unge ingenjören vände sig om och lyssnade. — „Hvad var det?“

— „Helgemålsringningen från socknens kyrka på andra sidan skogen,“ sade Anni.

De sutto båda tysta, medan de högtidliga tonerna långsamt förklingade i den klara luften.

— „De hämta helgdagsfriden till själen,“ ytt-
rade han sakta med ett vackert, ljust uttryck i sitt
anlete.

— „Ja, så känner jag det äfven,“ svarade Anni,
„men inom mig är det dessutom både tacksamhet
och jubel, och hör du, där nere på vägen går min
gamla namne Anna, gårdens oldtmor, och sjunger
en psalm som hon alltid brukar. Vet du, af henne
har jag lärt mig många dyrbara sanningar, då jag
i vinter suttit i hennes låga kammare och småpratad
med gumman och läst högt för henne, och dessa
sanningar, som jag för med mig härifrån, på dem
skall jag bygga mitt framtida lif. De äro säker
grund.“

Psalmens ord trängde helt tydligt upp till dem:

„Nu kommen är vår påskafröjd.

Vi lofva Krist i himmelshöjd — —.“

— „Så lyder också texten till mitt hjärtas jubel-
sång,“ hviskade Anni med fuktig blick, „jag är så
lycklig!“

— „Ja,“ svarade han med sitt goda leende, „så
är äfven jag, ty — påsken är inne!“

BRÖDERNA.

I Kap.

Lektor Dahlén hörde, så att säga, till den gamla tidens män. Han var styf och stel, men ytterst artig och uttryckte sig i väl valda ordalag, ehuru han af naturen var tystlåten. Bildad och beläst stod han dock främmande, ja nästan fientlig gentemot den nyare litteraturen, han läste företrädesvis Geijer, Fryxell och deras samtida och af skalderingen yngre än Runeberg; däri som i mycket annat var och förblef han strängt konservativ, det måtte sedan gälla konsten, tidningspressen eller andra områden. Alltsammans syntes honom så främmande och till och med motbjudande, att han knappt ens brydde sig om att skänka det en granskande blick; han lefde helst i det förflutna, hvars missbruk han lika envist blundade för, som han förnekade nutidens förmåner och framsteg.

En enda gång under sitt regelrätta lif hade han likväl på sätt och vis frångått sina principer och föredragit det unga, opröfvade framför det af erfarenhet mognade, och detta skedde vid valet af maka. De flesta, som närmare kände honom, hade tagit för gifvet, att lektorn skulle blifva gammal ungar, men till allas häpnad gifte han sig något öfver medelåldern med en adertonårig tärna, vacker, glad och sprudlande af lefnadslust.

Om han någonsin ansåg detta steg såsom förhastadt, behöll han det med sin vanliga slutenhet helt och hållet för sig själf. Aktenskapet blef ej heller långvarigt, den unga frun skänkte sin man två söner och dog ett halft år efter den yngstes födelse.

Nu kommo lektorns två ogifta systrar i huset. De voro mycket lika hvarandra och sin broder, styfva och långa som han, med stela, kantiga rörelser och afmätt sätt, dock i grunden goda och ömhjärtade kvinnor med redlig håg att uppfylla alla de plikter vården om hushållet och de moderlösa barnen medförde.

Faster Marie-Louise tog hand om det förra med allvarlig föresats att utrota de missbruk, som under lektorns änklingsid inrotat sig. Att deras unga svägerska af barnslig oerfarenhet möjligen begått små misstag i husligt afseende, kunde icke ifrågasättas; den kära bortgångna var höjd öfver allt klander. Fröknarna Dahlén hade nämligen en så hög uppfattning af sin egen familjs förträfflighet och goda egenskaper, att en hvar, som haft förmånen att komma i närmare förhållande till en så

utmärkt släkt, omedvetet steg till samma höga ståndpunkt i deras omdöme. Och ehuru „salig Elise“ visserligen var ett barn i bredd med dem, och alla deras intressen gingo i diametralt motsatt riktning, hvilket föranledde, att umgänget dem emellan aldrig blef förtroligt, kvarlefde hon dock i deras hågkomst som ett slags idealvarelse, hvars minne bevarades heligt för hennes barn.

Det var faster Fredrique, som åtog sig de två små piltarna, och om det alls var någon märkbar skillnad systrarna emellan, så låg det kanske någonting mildare i draget kring faster Fredriques tunna läppar, medan faster Marie-Louises grå ögon uttryckte mer viljekraft och bestämdhet.

Det hade alltid rådt ett synnerligen godt förhållande mellan lektorn och hans systrar, kanske främst för att det fanns så mycken öfverensstämmelse i deras tankar och åsikter; och när de nu åter såsom i barndoms- och ungdomsåren delade samma hem, skulle en skarpsynt granskare kunnat iakttaga en viss stilla belåtenhet skymta fram genom lektor Dahléns tillbakadragna väsen, en belåtenhet, som aldrig visat sig under hans lyckas dagar, då snarare en lätt oro ofta tyckts besjåla honom. Kanske den lilla muntra ärlans trippande fjät smått störde den mossiga klippans lugn.

Systrarna voro äfven i praktiskt hänseende kloka och omtänksamma, och hushållet gick snart som ett urverk med undantag af några små störningar, orsakade af sammanstötningar mellan faster Marie-Louise och gamla Kerttu, som följt unga frun

till huset och därför var lika oeffterrättlig, som hon ansågs oafsättlig hvad tjänsten beträffade.

Där saknades i detta väl vårdade hus egentligen ingenting annat än glädjens sol, men det förstodo de tre åldrande syskonen ej.

Då den äldre gossen, Bengt, fyllde åtta år, var hans far redan långt inne på femtio-talet, och som han med sitt utseende och sätt föreföll betydligt äldre, blef kontrasten mellan honom och de två små gossarna än skarpare, ja, det föreföll nästan besynnerligt att höra deras späda röster kalla denna styfva, gråhåriga herre „pappa;“ snarare såg han ut som en ärevördig och ej så litet respektingivande farfader.

Bengt var emellertid en nära nog löjlig kopia af lektorn, med sitt lillgamla utseende och sina allvarsamma later. Sällan såg man ett leende på hans läppar, och hans lekar hade aldrig någonting barnsligt gladt hvarken i syfte eller utförande. Han lärde tidigt läsa och hängde sedan troget näsan öfver boken; det var icke minsta besvär att uppfostra honom, försäkrade faster Fredrique med öfvertygelse. Han var exemplarisk i allt, och lydnad tycktes hos honom vara en medfödd dygd. Bengt var fyra år gammal, då Bruno kom till världen, ett litet söndagsbarn med sin mors mörka hår och lifliga, spelande ögon. Hon brukade kalla gossen sin solstråle, ty han grät aldrig, ehuru han var ett ovanligt klent barn och erfarna matronor spådde honom en snar förvandling till ängel. Modren tänkte därpå under sin korta, häftiga döds sjukdom, tänkte på, huru gärna hon skulle fört

denna späda varelse med på sin långa, okända färd. Huru tryggt skulle det icke känts att ej behöfva lämna honom kvar för att moderlös kämpa ut lifvets strid! Men barnets rottrådar — så fina och sköra de än syntes — hängde dock fast vid jorden, och dag efter dag fick den lille stadigare fäste där.

Han kom tidigt upp på egna ben, tultade omkring och fingrade på allt, som kunde nås, till faster Fredriques outsägliga oro. Den gossen var verkligen en sannskyldig forskare, allting skulle han undersöka, och öfverallt försökte han klänga sig upp. Man var aldrig en minut säker på hvad han den nästa skulle företaga sig, och ehuru hans ängsliga vårdarinna nästan höll sina armar beständigt omkring honom såsom skydd mot de okända faror han hade en så oemotståndlig benägenhet att råka ut för, kunde det ej hindra, att lilla Bruno oafbrutet tumlade omkull, drog ned blomkrukor öfver sitt hufvud, sotade sig i ansiktet eller brände sina fingrar på kakelugnsluckorna. Han var det yraste, mest oroliga barn i världen, klagade den goda fastern och drog en lättnadens suck hvar kväll, när det lilla krushufvudet äntligen låg stilla på kudden och hon för sista gången fått stoppa täcket om de små, af lif sprittande lemmarna; och inte ens då fick hon fred, ty nu begynte frågorna hagla öfver henne, frågor om allt upptänkligt i himmel och på jord: Hurudana kläder hade englarna? Kunde djuren tala med hvarandra? Skulle hans hund Bravo en gång komma till himlen? Var det rättvist af Gud att låta tvättgummans Lisa

svälta, då Bengt och han själf alltid kunde äta sig mätta? Hvarför var guldsmedens Petter född med klumpfot? — Frågor af etisk och social natur, dem personer med större intelligens än faster Fredrique funnit invecklade nog att besvara.

— „Han brås inte på släkten,“ sade faster Marie-Louise, och det var det skarpaste hon kunde säga.

Större motsatser än de två bröderna kunde man således knappast se, men det rådde i alla fall mycken syskonkärlek mellan dem, i synnerhet från den varmhjärtade Brunos sida, som ända från spädate barndom hyst en gränslös beundran för Bengt och allt hans görande och låtande, och det, fastän brodern sällan deltog i hans lekar och var nog njugg om sin tid, då Bruno tränade efter sällskap. Vanligtvis var det äfven den sistnämnde, som böjde sig för brodrens vilja, men så mjukt och vänligt, att ingen någonsin kom underfund med hvem som var egoisten af de två. Brunos oförbränneligt goda lynne lyckades också någon gång locka fram glädjen i Bengts allvarsamma drag och tina upp kylan i det stela hemmet, men fadren kom han aldrig nära. Snarare var lektorn oroad af det lifliga barnet och stängde gärna sin dörr för honom, medan Bengt däremot när som helst hade tillträde med sin bok. Faster Marie-Louise såg äfven med ovilja alla slags störingar i hvardagslifvets lugna gång från den lilla ostyringens sida, men trots detta log Bruno lika förnöjdt, hittade upp små puts, lekte och småsjöng hela dagen om — barn taga alltid afgjorda fakta naturligt —

och pröfvade med orubblig uthållighet faster Fredriques prisvärda tålmod till det allra yttersta.

II Kap.

Bengt kom tidigt i skolan; man såg ju, att han hade afgjorda anlag att blifva läskarl, menade lektorn, som själf, gammal pedagog, hyste ett blindt förtroende till skolans inflytande på karaktärsbildningen. Till och med sedan han själf såsom pensionsberättigad dragit sig undan från denna verksamhet, syntes hans intresse ännu dväljas kring dithörande förhållanden; och först då hans äldste son begynt sin skolgång, tycktes han få hvad man kunde kalla ett riktigt tag på pysen.

Att deltaga i barnens lekar, bereda dem nöjen eller förstå hvad som rörde sig i deras unga sinnen låg fullkomligt utom hans uppfattningsgräns. Helt annorlunda förhöll det sig med allt, som rörde skolans läroplan, läxläsningen etc.; här hade han fast mark under fötterna och kunde följa med. Detta närmade far och son till hvarandra, medan lilla Bruno ännu lefde barndomens glada fribytarlif långt bortom det faderliga deltagandets rämärken.

Hans håg stod heller ingalunda till boken, därtill var han alltför yr; och att sitta stilla var ett verkligt straff för honom. Däremot hade han en ovanligt praktisk blick, kände alla stadens hästar och hundar till namn och utseende och sin fars

gård från hövinden till källaren tusende gånger bättre än lektorn själf.

Den lilla staden var vackert belägen vid kusten. Handel och sjöfart utgjorde dess förnämsta näringar, och under seglationstiden rådde rätt mycket lif på orten, men under den långa vintern domnade det af, och intresset knöts kring skolungdomens idrottslekar och det stilla societetslifvet, som sällan erbjöd någon öfverraskande omväxling. De unga funno dock tillvaron dräglig nog, och barnen tumlade om i det fria hvarenda ledig stund. Redan som liten pys var lektorns Bruno den främsta i kälkbackarna, och några år senare kunde han täfla med hvem som helst såväl i fråga om skidsport som skridskoåkning. Nu fingo fastrarna åtminstone ro inomhus, ty Bruno uppehöll sig sällan längre under tak än att han inmundigade sin föda, och af det klena barnet blef kanske främst därigenom en rask pojkbysing, som käckt utstod köldens nyp och som satte sin stolthet uti att aldrig klema med sig trots de mer eller mindre vågsamma missöden hans oförvägna liflighet ofta utsatte honom för. Aldrig såg man en tår i hans ögon, tvärtom fördrog han stoiskt svedan af både rispor och bulor efter kullerbyttorna i kälkbacken; och när en gång den lilla rödfrusna näsan vid en häftig stöt sprang i blod, log han blott och tryckte den platt mot en handfull kramsnö.

Bengt tillbragte vanligen sina fristunder inne, fördjupad i någon trefflig bok, och när han stundom deltog i sportöfningarna, var det alltid så styft och säfligt, att det naturligt nog föranledde ett

upprepande af skolnamnet „magistern,“ som han med skäl bar. Aldrig hände det heller, att Bengt kom hem med bulor i pannan eller hål på knäna; han var nu en gång för alla en mönstergosse både hemma och ute, skolans prydnad och fastrarnas stolthet, medan lilla Bruno oftast måste uppbära rättvisa förebråelser för det tillstånd, hvori såväl hans kropp som hans kläder befunno sig vid återkomsten från någon af hans ändlösa exkursioner.

Det var nästan ett underverk, att faster Fredrique, som förr så ängsligt öfvervakat honom, likväl ganska tidigt lämnade gossen en jämförelsevis stor frihet, men dels var den gamla fröken tämligen uttråkad af sin vaktgöring, dels hade Bruno en viss förmåga att på ett stillsamt sätt förmå henne att låta honom gå sin egen väg, utom att han var obegripligt flink i benen och ofta befann sig utom hörhåll, innan fastern hann komma fram med ett förbud.

Hans käraste följeslagare på dessa utflykter var hunden Bravo, en stor, lurfvig best utan några framstående raskännemärken, men med yfviga öron och kloka, bruna ögon. Såsom känt råder ständigt mellan barn och hundar ett visst hemligt samförstånd, och detta blef så mycket mera fallet med Bruno och Bravo, som gossen gick mycket ensam och utan sällskap i hemmet. Instinktmässigt kände hunden, att barnet hade behof af dess tillgifvenhet och försummade aldrig tillfället att visa honom den. Det var äfven i Bravos lurfviga öra han nedlade mångt litet förtroende, som ingen människa skulle få veta; med hunden delade han

hvarje godbit, och aldrig lämnade han huset utan att hvissla på sin trogna kamrat, som med nöje öfvergaf sin varma matta för att gladt skällande följa sin unga husbonde hvarthän det än bar.

Korteligen, Bravo var Brunos närmaste vän och den, som kanske med sitt hundförstånd — hvars större eller mindre djup de lärde må tvista om — bäst uppfattade hans karaktär och sinnelag.

De båda bröderna bebodde tillsammans ett rum invid matsalen, och särskildt här kunde man iakttaga olikheten mellan dem. Hvardera hade sitt eget bord och sin hylla för böcker och småsaker; men då Bengts tillhörigheter utmärkte sig för det bästa skick och alltid voro uppställda i en nästan pedantisk ordning, befunno sig Brunos däremot i det eländigaste tillstånd. Hästar på tre ben, hundar utan svans och böcker med trasiga pärmar utgjorde sedvanliga företeelser inom hans område, och det värsta var, att den lilla slarfven utsträckte detta område äfven öfver gränsen — till den strängt ordningsälskande broderns förtviflan.

Å andra sidan fanns det ingen, som undergifnare mottog förebråelser eller ödmjukare erkände felgrepp än just Bruno, hvars varma hjärta led af att se någon ovänligt stämd mot honom. Bengt tog emellertid alltid något kyligt upp hans ursäkter och de upprepade löftena om förbättring, till hvilka sistnämnda han på grund af vunnen erfarenhet satte föga tillit. Så upphöjd öfver slika förseelser, föreföll det honom högst besynnerligt att Bruno aldrig kunde hålla sig inom marginalen och fastrarna — att ej tala om lektorn själf —

voro alltför blinda för att inse, att hvad som utan minsta bemödande föll sig lätt för den ene till följd af natur och temperament var en omöjlighet för den andre. Lika litet kunde de fatta, att endast Brunos osjälfviska lynne hindrade dem från olyckan att för alltid slita brödrakärlekens band mellan de två gossarna genom ett ständigt idisslande af Bengts förtjänster och uppställandet af honom såsom ett värdigt och i allo efterföljansvärdt exempel för den bristfulla brodern.

Bruno var väl också länge alltför barnslig att fullt fatta innebörden häraf och för liflig att låta de ideliga förmaningarna synnerligt nedtrycka sitt spänstiga lynne. Ofta voro hans tankar himmelsvidt skilda från faster Fredriques entoniga moralpredikningar, eller följde han med blicken sparfvarnas flock på gården och stallgumsens krumsprång, då faster Marie-Louise och lektorn vid måltiderna diskuterade hans brott mot sed och skick i huset och samhället. Det enda han erfor därvid var en tröttande känsla af tråkighet och en oemotståndlig längtan att kunna krympa ihop och försvinna någonstädes långt utom synhåll för familjerådet. Och likväl, trots allt detta, höll Bruno uppriktigt af sin barndoms plikttrogna vårdarinna, beundrade sin bror med hängifven entusiasm och skulle till och med ej ens för sig själf erkänt, att han blott hyste en viss, med likgiltighet blandad respekt för sin far och tyckte, att faster Marie-Louise var ledsam, utan fann upp diverse små, vackra förklädnader för att bemantra sitt omdöme om dessa två familjemedlemmar.

Men i köket fanns „ett hustroll,“ som man ute i staden i smyg benämnde henne, gamla Kerttu, en robust, något krokryggig gumma med hvass näsa och små, skarpa ögon under de buskiga ögonbrynen.

Hon hade stått för huset i unga fruns tid, och lektorns-Kerttu var känd och fruktad af hvarenda människa i staden, ända från borgmästarinnan till den yngsta pilten i skolan. Hennes duglighet var så berömd och vidt omfattande, att därom intet tvifvel kunde uppstå; hon kokade mat som den skickligaste kalaskock, hon kunde brygga, baka, tvätta, allt med bravur, och skötte om lektorns strumpor och linne så väl som om hon genomgått dubbel kurs i handarbetsskolan. Med ett ord, hon var fullkomligheten själf så när som på ett enda, litet undantag — Kerttu hade ett förtvifladt surt humör! Det var ytterst få människor på denna syndiga jord, som funnit nåd för hennes kritiska blickar, och som den aflidna fru lektorskan — vårdad af Kerttu från barndomen — utgjort en af dem, var det så godt som själfallet, att hennes tycke efter modrens död skulle öfverflyttas på de två gossarna, särskildt Bruno, som var så liten och klen. Hon nästan dyrkade barnen, kelade med dem, såg aldrig deras fel och tillät dem, hvad ingen annan skulle understått sig, att rumstera våldeligen i hennes kök och skafferier.

Från första ögonblicket hade hon däremot fattat en afgjord motvilja mot den nya värdinnan, och med Kerttus bestämdt utpräglade åsikter var det lätt att inse hvad en sådan uthållig ovilja innebar.

Fröken Dahlén den äldre låtsade visserligen icke märka det, och tjänarinnans duglighet motsvarade så i allo de fordringar äfven den strängaste matmor kunde ställa på henne, att en uppenbar konflikt sällan förekom. Dock rädde ständigt ett hemligt krigstillstånd mellan dem, och ett bevis därpå var Kerttus belåtenhet hvar gång hon lyckats handla tvärtemot fröken Marie-Louises uttalade önsknings, i synnerhet med hänsyn till barnen. Bengt var nu en gång så välartad, att Kerttus kelande ej hade mycken inverkan på honom, dessutom växte han nu dag för dag ifrån sådana små oegentligheter, men i den ohjälplige Bruno hade hon ett ypperligt subjekt för sina hemliga demonstrationer i den vägen. Det var Kerttu, som gaf honom lätta tillfällen till flykt undan moralpredikningarna, Kerttu, som i smyg stack till honom jättelika portioner dessert, då han kom för sent till middagen och skulle straffas med efterrättens förlust. Det var också hon, som badade hans buliga tinningar och blodiga knän efter strapatserna under sportöfningarna, och hon, som tröstade honom i mången barnslig sorg, icke mindre tung därför, att den af vuxna ansågs så löjligt liten. Hos Kerttu fanns, vid sidan af hennes öfverdrifter och styfva trots, ingen brist på ömhet för den moderlöse, och det var denna ömhet, som Brunos barnahjärta hade så stort behof af, midt i det goda, hedervärda hemmets kyliga atmosfär.

III Kap.

Bruno hade egentligen ingen svårighet att lära sig läsa, tack vare vissa extra lektioner i Kerttus kammare, ur en gammalmodig abc-bok med roliga djurfysionomier framför hvarje bokstaf. Där funnos apan, biet, lejonet, oxen m. fl. tilldragande bilder, som lätt fäste i den djurvänlige piltens minne den bokstaf de företrädde, och till trots för faster Fredriques suckar och vända vid tanken på Brunos undervisning gick den för sig vida lättare än till och med lektorn kunnat förmoda.

Annorlunda blef det emellertid, när gossen skulle begynna i skolan. De många timmarnas stillasittande och den oafslätliga markeringen verkade oändligen tröttande på Brunos sprittande lufsandar, och som han af själ och hjärta var en friluftsvarelse, kände han sig snarlik en fånge inom skolrummets trånga väggar.

Första terminens betyg blef också därefter. Både i flit och uppmärksamhet lämnade vitsorden mycket öfrigt att önska, och hvad läxläsningen vidkom hade Bruno icke ett aflägsset begrepp om, att den borde tagas på allvar. Lärarne tröstade den förtörnade lektorn med att gossen var ovanligt barnslig för sin ålder, man borde därför öfverse med hans icke uppsåtliga fel och hoppas på framtiden. När våren kom, måste Bruno emellertid stanna kvar på klassen och fick därjämte en skrapa af kära far, som första gången dufvade till honom på allvar. Men sedan han gråtit några bittra tårar — en ovanlig blödighet hos Bruno — hos sin

trogna Kerttu och blifvit rikligen undfägnad med en syltkaka, som hon kokat enkom examensdagen till ära, tröstade han sig underbart fort med att springa till skogs långt bortom staden för att plocka de första sipporna, och en gång därute i naturens stora modersfamn glömde han fullkomligt allt hvad skola och läxor hette samt till och med sin fars snubbor och njöt af sitt sorgfria väsen i fulla drag.

Han var nu en gång en kvittrande fågel, som blott behöfde en smula luft under vingarna för att lätt och lycklig svinga sig upp långt öfver världens påtagliga realism.

Nästa höst började Bruno dock med de bästa föresatser sitt arbete och lyckades äfven att till jul hemföra ett något vackrare betyg, likasom han den följande våren kunde bevisa med svart på hvitt, att han blifvit uppflyttad till andra klass.

„Nå, än sen då,“ sade Bengt likgiltigt, då brodern kom hem och triumferande svängde betyget i luften, „är det där någonting att skryta med, tycker du? Om du ej blifvit uppflyttad, skulle du ju icke fått stanna kvar i skolan, utan pappa hade måst söka en informator åt dig, och då skulle du, minsann, inte sluppit undan så lätt, må du tro!“

Bruno hängde hufvudet en stund, men sedan såg han upp helt strålande. „Jag är igenom nu i alla fall,“ sade han gladt. Inne hos lektorn blef det också kall dusch på hans förnöjelse; fadren tog saken allvarsamt nog, och han fick ingen uppmuntran för det vunna framsteget, blott en något besk förmaning att härnäst vara flitigare. Det var

en skam för den, som i sin äldre bror hade ett så godt föredöme, att icke bättre sköta sina studier.

Denna förmanings sirliga ordalag var lika öfverstigande den unga delinkventens uppfattningsförmåga som den långa, raka lektorns figur kontrasterade mot Brunos späda gestalt med det krusiga håret och den ljusa blicken; det var ett så ofantligt afstånd mellan de två, tycktes det, ett afstånd icke blott i år, utan fastmer i förståelse och uppfattning. Brunos sätt att sköta sina studier undergick icke heller — kanske just som en följd däraf — någon synnerlig förändring med åren, men han hade ett klart hufvud och, hvad som betydde ännu mer, vid läxläsningen en särskild förmåga att ur hvarje pensum leta upp just kärnpunkten, hvilket befriade honom från pluggandet, som utgör så många elevers både fysiska och psykiska skada. Genom denna förmåga hade han därför alltid tid öfver för sina älsklingssysselsättningar: sport i alla slags former, ströftåg ute i det fria och de tusende experiment hans mångfrestande ande utspekulerade.

Dessutom var Bruno en stor djurvän, och tama möss, vilsna fåglar, grodor med skadade ben och allehanda insekter stodo ständigt under hans uppsikt, ofta inhysta till och med i gossarnas rum, till Bengts djupa förtrytelse.

Att detta emellertid upptog tankarna mer än tillbörligt, var naturligt, hvarför det icke heller under Brunos hela skoltid inträffade, att han en enda gång skulle flyttats upp utan villkor. Icke desto mindre var han omtyckt af lärare och kam-

rater, fastän man i hemmet nära nog betraktade honom som ett olycksbarn. Tack vare Bengts flit och åldersskillnaden mellan bröderna, kunde den äldre under ferierna hjälpa upp hvad den yngre under läsåret försummat i studieväg, hvarvid det visade sig, att Bengt hade medfödda pedagogiska anlag. Högst lyckligt, menade lektorn; hans äldre son hade verkligen tur med sig, ty där låg nu hans framtidsbana så tydligt utstakad för honom. Och kanske skulle han, fadren, ännu få upplefva glädjen att se sonen fäst vid samma läroverk, som han själf ägnat sina bästa krafter. Annat var det med Bruno, slarfven; och lektorn rynkade sina bistra ögonbryn och skakade olycksbådande sitt grå hufvud. Att det äfven i en så respektabel familj som deras skulle falla ned en sådan där gökunge!

„Han är väl, han också, född till någonting, skulle jag tro,“ mumlade Kerttu, som råkat höra lektorns uttalande vid frukostbordet, när hon serverade fläskomeletten. „Det finns mera lifsvärme i den gossens lillfinger än i alla de andra fiskblodsherrskaperna sammantagna,“ tillade den gamla tjänerinnan, i det hon slog igen matsalsdörren med en skräll, så att rutorna skallrade.

„Den vårdslösa pigan“ — faster Marie-Louise vände sig indignerad om; men lektorn, som i all sin ståtlighet aldrig vågat opponera sig mot den rabulistiska köksan, kastade skygga blickar efter henne och bytte i ögonblicket om samtalsämne. Han visste nog hvem som var Brunos skyddsängel där i huset.

IV Kap.

Lektor Dahlén ansågs som en förmögen man. Han hade efter sina föräldrar ärft ett visst kapital utom gården, som han med syskonen ägde gemensamt; och hans aflidna hustru hade betraktats som en rik flicka, utgjort hvad man kallar ett godt parti. Gården i staden var väl ej stor, men välbyggd och omsorgsfullt underhållen, och ute i skärgården hade lektorn en liten egendom, vackert belägen och med ett ypperligt fiskvatten. Om det var någonting i världen, som i högre grad intresserade herr Dahlén, så var det att meta fisk. Denna stillsamma, tålamodspröfvande sysselsättning var, som ordstäfvet säger, likasom „klippt och skuren“ för honom. Timme efter timme kunde han sitta i den grönmålade ekan vid yasskanten helt orörlig, så hett än solen gassade på hans gamla panamahatt, men trots att Bengt ärft många karaktärsdrag och lynneslikheter af sin far, gjorde han honom dock sällan sällskap på fiskarefärderna. Han pinades af tjärdoften och fisklukten i båten och var pjunkigt rädd att söla ned eller skada sina flickaktigt fina händer. Vanligen hölls han dessutom af någon trefflig bok fångslad på gossarnas vindskammare, huru lockande vädret än tedde sig.

„Granviken“ var som nämnt synnerligen välbeläget, innerst i en djup vik, hvars stränder, kantade med gamla granar, förlänat stället dess namn. Det var utbrutet ur ett hemman i en angränsande by och hade bebotts af en driftig fiskare, som äfven uppodlat marken omkring viken, så att jordarealen

nu var ganska vidsträckt. Då lektor Dahlén efter dennes död tillhandlat sig lägenheten, var hans första åtgärd att låta uppföra ett nytt boningshus i villastil. Det hade frontespis med balkong utåt sjön och en prydlig veranda åt gårdssidan, och ljusmåladt som det var tog det sig täckt ut bland grönskan.

Ytterst på udden fanns en ångbåtsbrygga, af hvilken familjen begagnade sig vid flyttningen till och från staden höst och vår, samt däremellan någon enstaka gång; men för andra var den ej upplåten. Lektorn hade uttryckligen förbehållit sig, att de kustbåtar, som passerade, endast på särskild begäran skulle lägga till. Han tyckte icke om att hafva vägen till Granviken utprickad såsom något slags turiststråt, förklarade han.

Åt landssidan tedde sig naturen mer lekande än man kunde sluta till af de allvarliga stränderna; löfträden trängde ända fram till gårdsplanket och skyddade omsorgsfullt den symmetriskt anlagda trädgården med dess ärt- och källänder. Ty endast gräsmattan framför verandan pryddes af några rosenbuskar, och under fönstren blommade mid-sommartiden en lummig syrenhäck; eljes funnos inga egentliga blomstersängar på stället. Hvarken lektorn eller hans systrar intresserade sig för blomsterskötsel, och köksträdgården omhänderhades utslutande af Johan Svensson, ett faktotum på Granviken, svensk till börd och gammal ungkarl, som redan i ungdomen flyttat öfver och långt före lektorns tid varit bosatt i bygden.

Skicklig i hvad han än företog sig blef han varmt rekommenderad hos Granvikens nye ägare; och platsen tycktes verkligen vara skapad för mannen. Snart skulle ingen på gården redt sig utan Svensson, om det sedan gällde att reparera ett lås, sätta in en ruta eller sköta om lektorns fiskedon, för att ej tala om trädgården, i hvilken han var ensam härskare.

Öfverallt skulle han vara med; han baxnade aldrig för lektorns styfva uppsyn, och till och med Kerttu hade ingått ett fredsförbund med honom, tack vare hans händighet och fyndiga tunga. För gossarna, eller egentligen för Bruno, ty Bengt hade hvarken blick eller sinne för något praktiskt, var Svensson ända från hans tidigaste år ett orakel och en förtrogen, och visst var, att så ofta än den lille putsmakaren ställde till trassel för sig, var Svensson minst lika villig som Kerttu själf att styra allting till rätta igen för honom efter bästa förmåga.

Därför förblefvo dessa två äfven de bästa vänner under alla skiften, och aldrig var Svensson gladare än då han om våren stod på bryggan och flaggade för båten, som ditförde familjen från staden, och Bruno hoppade öfver landgången samt förtroendefullt stack sin lilla näfve i hans. Från den stunden voro jämväl de båda så godt som oåtskiljaktiga sommarn i ända, vare sig till sjöss eller lands, ty här ute lefde Bruno ännu intensivare sitt friluftslif än det kunde ske i staden.

Fröknarna Dahlén, födda och uppfödda i stad, förstodo föga att uppskatta landtlifvets behag. De

kunde aldrig riktigt förlika sig med lektorns köp af Granviken, så aflägsset som stället låg, ehuru de voro för grannlaga att ens antyda det; ännu mindre ville de erkänna, att hela handeln var en följd af brodrens svaghet och salig Elises inflytande under smekmånaden.

Flyttningen ut till skärgården likasom afskilde dem från den yttre världen för hela tre månader, och ensligheten på villan verkade ej så litet förstämmande på de två gamla damerna, som saknade den vanliga umgängeskretsen i staden och sina små kafferep hos vänner och fränder. De funno sjöluftens inverkan på hyn otjänlig och hyste en panisk förskräckelse för flugor, drag och fukt, hvilket föranledde dem att mest hålla sig inomhus och nöja sig med de fläktar, som kunde tränga igenom florfönstren åt skuggsidan.

Om man således tager i betraktande detta och därtill lägger lektorns timtals långa vistande på sjön, medan Bengt låg med skosulorna i vädret och läste på den gamla skinnsoffan i vindsrummet åt sjösidan, så var det naturligt, att Bruno fick sköta sig själf och se sig om efter sällskap bäst han gitte. Och det gjorde han äfven. Ofta steg han upp i arla morgonstunden, medan sjön ännu låg spegelblank och glittrade i solskenet, och smög i strumpsockorna så ljudlöst som möjligt utför trappan för att icke väcka brodren, som var en morgondrönare af äkta skrot och korn.

Ute i köket hade Kerttu redan kaffepannan på elden, och medan Bruno snörde sina skor, tog hon fram kakor och skorpor ur fröken Marie-Louises

bästa förråd åt sin gunstling. Efter förtärandet af denna lätta frukost, där han suttit midtemot den barska hushållerskan vid det blankskurade köksbordet, var Bruno rustad till dagens kampanj med en dubbelsmörgås i fickan; och i lidret eller i trädgården var han alltid säker på att finna Svensson sysslande med något värf, som väckte gossens intresse.

En bland hans förströelser var ock att följa med, då Svensson rodde ladugårdspigan öfver viken till andra sidan, hvarest korna, som där hade sin betesplats, skulle mjölkas. Dessa morgnar på den lugna sjön blefvo sedan oförgätliga minnen. Allt var ännu så stilla och tyst; endast någon liten fågels kvitter höjde sig mot den klara sommarhimlen, och det var som om hela naturen stått i aningsfull väntan på uppvaknandet af dagens id.

Nere vid strandbodarna hade kreaturen sin fälla. De råmade välkomnande mot sin vårdarinna, och när den mustiga mjölken skummade i stäfvan, fick Bruno dricka sig otörstig, medan ladugårds-Brita stod och småskrattade åt honom. Om kvällarna var han också ofta med. Då var det så underfullt att se skuggorna sprida sig öfver fjärden och de höga granarna spegla sina mörka kronor i vikens vatten.

Bruno trufdes oändligen väl i Svenssons båt, lilla „Måsen,“ som han själf byggt och målat; men med fars smak för fiskeri hade han ingenting gemensamt. Kanske kom det sig af hans varma kärlek till hela djurvärlden och allt, som rördes

och andades däri. Det vore ju stor synd att kasta ut otäcka, hvassa metkrokar för fiskarna, som så muntert simmade omkring och slog sina ringar ute i vassen; och att pina de stackars daggmaskarna kunde han aldrig förmå sig till.

Annat var det att sitta och vagga vid årorna och höra de små, lätta vågorna slå mot bottnen och draga in den friska saltsjödoften i långa, djupa drag.

Ute i skogen uppehöll han sig äfven gärna, då det inte var något, som annars upptog honom; och tvärtemot pojkers vanliga sed drefs Bruno sällan af någon „vargaptit“ hem till måltiderna, sedan honom nu, då fars och fastrars stränga påbud om bestämda mattider befunnits fullkomligt bortkastade — blifvit lämnad fullkomlig frihet i det hänseendet. Ofta lefde han på en bit torrt bröd halfva dygnet utom under bärtiden, då han hade en utomordentlig skarp blick för de bästa smultronplatserna och de största blåbären i hela trakten.

Han kände skogen i omnäijden så noga, att det knappt fanns minsta stig, som hans fot ej trampat, och hur lycklig var Bruno icke, då han fick ligga på rygg i mossan med händerna under hufvudet och bara stirra upp mot det blå hvalfvet, som skymtade högt öfver trädtopparna. Han kände hvarenda vild blommas knoppningstid, och hvarje fågelbo i busksnåren hade hans öga uppspanat, dock icke för att störa de små befvädrades ro; nej, han följde blott med spändaste uppmärksamhet utvecklingsprocessen i de olika redena, och så var-

samt rörde han sig därvid, att de skygga varelserna knappt vände på hufvudet, när han hälsade på hos dem. Äfven ekorrarna voro Brunos vänner, och invid myrvägarna gjorde han oftast sina intressantaste zoologiska studier. Ack, det var härligt om sommarn; han njöt så att säga med alla sinnen öppna, och därunder blef den klena goss gestalten spänstig och rak, musklerna stärktes, och den friska hyn bryntes af solens brand. Sommaren var fritiden med undantag af lektionerna för stora bror uppe i vindskammaren i och för „villkorets“ fullgörande; och man måste göra det mesta möjliga af den, ty år efter år lade skolan och studierna allt mera beslag på hans tid, och för hvarje höst, som kom, blef Brunos suck tyngre, när Granvikens brygga försvann vid synranden bakom honom.

V Kap.

Bengt hade blifvit stora karlen; han gick med käpp och uppträdde redan på juldanserna med hvit kravatt och handskar. Ett visst anlag för sprättaktighet och förfinade vanor hade alltid funnits hos honom, och med sitt något stela, men ytterst artiga sätt, särdeles mot damerna, slog han ej så litet an hos dem.

Brunos beundran för brodern var fortfarande lika varm, och han såg honom med förtjusning göra toilett för någon ungdomstillställning hos borgmästarns, doktors eller apotekarns, som alla

hade döttrar i huset. Hvad han såg makalöst fin ut i sin nya svarta kostym och vårdad sedan i hela sitt uppträdande! Hvert enda hårstrå på hans hufvud visste sin plats — det var annat det än Brunos ostyriga lockar; hans linne riktigt sken, och hans silkesnäsduk med broderadt monogram låg kokett instucken innanför den hvita västen.

Och när han sedan kom hem på natten öfverhopad af kotiljongsrosetter, var den lättsöfde Bruno genast vaken och satt uppe i sängen för att få höra alla balreminiscenserna så färska som möjligt, förtjust öfver brodrens triumfer och blindt öfvertygad om, att han varit festens främste kavaljer.

Bengt med sin långa, litet gängliga gestalt hade verkligen någonting gentlemannalikt i sätt och skick; och som han af närsynthet begagnade pincenez, såg han därigenom än försigkomnare ut. Och medan han klädde af sig och granskade sitt finhylda ansikte med det lilla, ljusa fjunet på öfre läppen i spegeln öfver byrån, mottog han med nådigt välbehag brodrens rökoffer, uppstigit ur det mest afundsfria hjärta.

Det hade nu omsider lagt sig en viss sordin på Brunos upptågslust, och han var flitigare än förut, ehuru ännu långt från den standpunkt lektorn ansåg en äkta skolaris böra intaga under studieåren, och på hvilken Bengt alltid befunnit sig. Det inträffade därför aldrig, att Bruno, då han uppvisade sitt terminsbetyg, skulle erhållit ett uppmuntrande ord af sin far — snarare fick han mottaga förebräelser eller i bästa fall förmaningar i docerande ton. Lektor Dahlén var minst af allt

psykolog, och fastän han sysslat med ungdomens uppfostran största delen af sitt lif, kunde han aldrig lära sig förstå denna ungdoms känslor och tankelif, icke ens då det rörde hans egen son. Således blef det honom icke klart huru föga en metod som hans lämpade sig för Brunos karaktär.

Där ett enda uppmuntrande ord skulle värmt och eldat dennes håg till ifrigare bemödanden, där utöfvade det ständiga misstroendet och de upprepade förmaningarna ett nästan förslöande inflytande. Likgiltigt lyssnade han till lektorns moraliska tirader vid terminens slut och lika liknöjdt begynte han åter sitt skolarbete, men innerst i gosshjärtat var där någonting, som vid allt detta stelnade till, allt som åren skredo fram, och det var Brunos känsla för den styfve, pedantiske, gamla herre, som han kallade fader.

Som ett törne aggade honom ännu minnet af den vår Bengt vann sin lyra, ty just då hade äfven några högre siffror smugit med på Brunos betyg. Han märkte, att han lyckats, och några erkännande ord från lärarnes sida hade verkat som morgondagg på torr jord; men då han kom hem och med klappande hjärta underställde det dyrbara dokumentet fadrens granskande blick, erfor han med ens huru en frostig fläkt drog hän öfver de hoppets späda blomster, som oförmärkt spirat upp inom honom.

— „Jaså, jag tror du försökt dig på att härma stora bror en gång,“ ljöd det ironiskt från de tunna, hopknipna läpparna, „godt och väl, men vårt vanliga villkor ha vi, förstås, inte undsluppit ändå,

det skulle väl känts alltför tomt det förutan.“ Lektorn såg öfver glasögonen bort till sonen. „Ja, för resten så är jag inte besviken, Bruno; där man ingenting väntar, så“

Han sköt med en kylig åtbörd pappret ifrån sig; därpå återtog han sin afbrutna läsning. Bruno stod ett ögonblick kvar, medan en storm af olikartade känslor brusade inom honom. Den starkaste var en häftig benägenhet att helt plötsligt slita sönder betyget i tusen bitar inför lektorns ögon, men han behärskade sig och gick.}

Då han var liten, hände det ju stundom, att han efter någon liten motgång sökte tröst hos gamla Kerttu; nu hade han vuxit från hennes smekningar och läckerbitar, och utan att ens vända blicken åt köket tog Bruno sin mössa och gick obemärkt sin väg. Han vandrade länge framåt de välbekanta gatorna, hälsade på mötande bekanta med sin vanliga glada uppsyn och nickade käckt åt kamraterna, som skockat sig i hörnet vid borgmästarns gård. Slutligen hade han lämnat det sista, låga boningshuset bakom sig, gått öfver en öppen plan, på hvilken skolpojkar brukade botanisera om våren, och nått den vackra skogsdungen på andra sidan.

Här fanns en liten, lugn vrå nedanför en bergsklack under en gammal grans yfvigt nedhängande kvistar, som var hans särskilda favoritplats, kanske just därför, att den var så undangömd, att ingen annan tycktes ana dess tillvaro; och hit var det Bruno äfven nu tog sin tillflykt. Han kröp in så långt han kunde på den bruna marken, där våren

knappt förmått att locka fram ett enda grönt strå, gömde ansiktet i händerna och grät bittert.

Naturer som hans, lifliga och glada, med förmåga att njuta af hvarenda liten solglimt, äro föga fallna för tårar eller sentimentala utbrott. Klämmer det någon gång riktigt hårdt, så skygga de instinktmässigt tillbaka för att låta någon ens ana de känslor, som röra sig inom dem, och skyla kanske med ett muntert infall misstämningen i deras inre. Liksom Bruno i barndomen utan klagan burit smärtan af skråmor och bulor, likaså dolde han som äldre för andra, när hjärtat blödde. Då gjorde han som skogens skadade rådjur — sökte sig en enslig vrå för att få vara allena med sin plåga.

Gång på gång skakades den smärta gossgestalten af våldsamma snyftningar; alla de tårar, som under årens lopp tyst fallit på hjärtat, tycktes nu på en gång söka sig väg till ögonen, hvilka ideligen flödade öfver, och ännu sedan den häftigaste paroxysmen ändtligen var öfver, höjdes det unga bröstet då och då af en djup suck, dyningen efter stormen.

För första gången stod Bruno likasom stilla inför den klarnande vissheten, att hans far aldrig förstått och heller aldrig komme att förstå honom, att det alltid skulle stå som en ismur mellan dem, tornande sig högre med tiden; och den dolda, halft omedvetna längtan efter modrens varma kärlek och liffulla själ, som gömts innerst inom honom ända från barndomen, grep honom plötsligt med oemotståndlig makt. Hon skulle delat alla hans intressen, väckt hans slumrande äregirighet och

helt och fullt förstått honom, det kände han nu barnsligt och famlande, men likväl oemotsägligt, och med darrande läppar hviskade han: „Mamma, mamma, hvarför gick du så tidigt ifrån mig!“

Det var sent på dagen han vände åter mot hemmet. Sedan de ovana tårarna torkat, ströfvade han länge omkring på obanade stigar öfver åkrar och ängar bortom staden. Den friska vårluften svalkade hans heta panna, och den kraftiga motionen i det fria lugnade hans upprörda sinne. Snart hade alla de tusen företeelser, som alltid där ute fängslade Bruno, tilldragit sig hela hans uppmärksamhet.

Där var det lilla fågelboet inne i ljungen med de små, förtjusande äggen. De hvita fjärlarna fladdrade lustigt i solskenet. Mullen doftade vår på de nyplöjda fälten, och borta i björken ropade göken oafslåtligen sitt „kuku, kuku!“ — Bruno andades djupt, och tyngden, som legat och tryckt på bröstet, vältes af. När han kom åter till den gamla stadstullen, hvisslade han en munter melodi.

Den ensliga stunden borta under granen hade likväl icke gått spårlöst förbi; minnet stannade kvar som en dunkel skugga på hjärtats grund, och öfver hans gossaktiga väsen lade denna hågkomst det första draget af gryende manlighet.

VI Kap.

Bengt skulle naturligtvis studera vidare; både lust och kallelse drefvo honom därtill, på samma

gång detta äfven var hans fars önskan. Han låg således vid universitetet och läste för graden på sitt gamla pluggmanér, medan Brunos lif flöt fram stilla och enformigt i det tysta hemmet, hvarest han, i synnerhet om kvällarna, saknade brodrens sällskap alldeles ofantligt. Han tyckte nog bra om sina kamrater på klassen, men det föll honom aldrig in att meddela dem sina, mången gång också rätt oklara tankar. Helt annorlunda var det i fråga om Bengt, ehuru — det måste sanningen till ära medgifvas — brodern hade bra litet att svara på alla hans funderingar och stundom affärdade honom med ett tämligen kort: „Du talar som du har förstånd till“ — eller: „nu orkar jag inte längre höra på dig,“ när kvällsförtroendena drogo alltför långt ut. Något, som aldrig sårade Bruno, ehuru han för egen del var den förträffligaste åhörare och skulle stått ut med att vaka natten lång, då Bengt någon gång fick ett anfall af meddelsamhet.

Några år senare blef Bruno student. Student! Redan namnet satte hans blod långt förut i svallning, men då han en dag själf hade rätt att bära det, var det som om alla känslans fördämningar inom honom på en gång brustit.

Afresan till hufvudstaden med de andra kandidaterna var som en dröm, han kom blott helt otydligt ihåg lektorns docerande afskedstal, fastrar-
nas förmaningar angående kappsäcken och Kerttus bittra sorg. Upplöst i tårar vid den första skilsmässan från sin älskling, stoppade den gamla tjä-
rinnan ett paket läckra smörgåsar i hans paletåficka.

Stackars Kerttu, om hon anat deras öde att slukas af glupska gap, innan ännu de första timmarna af färden gått till ända, och utan att Brunos händer ens fått vidröra omslagspappret. Kamraterna sågo nog, att han nu befann sig i den stämning, då lifvets materiella goda nästan upphört att finnas till.

Bengt var honom till mötes i hufvudstaden, och hos honom skulle han bo under den tid uppehållet därstädes varade. De unga, från den stillsamma landsortsstaden anlända männen blefvo ej så litet hufvudyra här i landets centrum, hvarest så många nya intryck stormade inpå dem, och Brunos drömlika tillstånd fortfor dag efter dag. Allt aflöpte emellertid lyckligt för dem, och om Bruno icke ens erhöll hälften af det röstetal, som brodern förvärfvat sig, var han dock nu student.

Bengt följde med på hemresan, som artade sig till ett segertåg; man sjöng, man glammade, profvade de nya hvita mössorna och förverkligade till fullo orden i den gamla studentvisan: „och gladt förflyter hvarje stund, när man är fri student.“

Vid ångbåtshamnen i hemstaden stodo vänner och anförvanter med blommor i händerna och leenden på läpparna för att välkomna de återvändande. Bruno, som alltid varit så upptagen af sin enda stora kärlek — naturen — att han ännu aldrig haft „en flamma“ bland stadens unga flickvärld, kunde ej vänta sig någon bukett. Desto mer öfverraskad blef han därför att likväl se sig ihågkommen af en vacker, ung tärna, borgmästar Ekeblads dotter, som familjen Dahlén räknade

skyldskap med. Huru snällt af Elna; hon visste nog hon, att fastrarna icke förstodo sig på hvad de kallade „moderna dårskaper“ — och ville ej, att han ensam skulle stå där utan blommor. Hon hade hjärta, den flickan, det skulle han aldrig glömma, och jublande glad ilade han hem, tog utan krus gamla Kerttu i famn, kysste den häpna faster Fredrique midt på munnen och skakade hand med sin far så okonstladt kraftigt, att lektorn smågrinande drog undan sina reumatiska fingrar. Sedan stormade han ut, följd af den i glädjen vimmelkantiga Bravo, och fyllde hela gården med lif och munterhet.

— „Kors så löjligt du bär dig åt,“ sade Bengt mästrande; „hur kan du vara så öfverdrifven!“

— „Nå, var då icke du glad, när du fått lyran?“ frågade Bruno, som i dag inte ämnade låta sin hänförelse stämmas ned af brodrens reservation.

— „Naturligtvis, men det ligger inte i min natur att bråka som en stolle.“

Bruno skrattade hjärtligt och uppsluppet. „Ja, ser du, allt beror bara på olikheten i lynnet, det ligger väl något af toseri i mitt, tänker jag: allt hvad jag vet är, att glädjen skulle spränga mitt bröst, om jag inte nu finge ge den luft.“

På studentkalaset om kvällen var han också den gladaste bland de glada, men det var i alla fall Bengt, som höll det högstämnda festtalet, som kom alla de unga att sluta sig tätt kring honom. Han var ändå en kaxe, den där Bengt Dahlén, hette det, och Bruno nästan darrade af hänryckning öfver de andras beundran. Det var märkvärdigt, huru Bengt

tog orden likasom från hans eget inre, alldeles så hade han just tänkt, när stämningen steg till sin höjd; det var blott det, att han aldrig kunde få fram hvad han kände, så klar lågan än brann inom honom, fosterlandskärlekens heliga eld, entusiasmen för allt ädelt, skönt och stort i lifvet! I sådana stunder blef han tvärtom som förstummad, och kom någon då för att ovarsamt känna honom på pulsen, krusades kanske hans läppar af ett litet leende, som förtog den nyfikne till och med aningen om hvad han bar i hjärtat.

Det var en härlig vårnatt, eller rättare, den första tidiga morgongryningen, när sällskapet ändtligen bröt upp och vandrade hemåt genom staden. Här och där vid de olika tvärgatorna skildes man åt, och grupperna smälte småningom ihop. Då bröderna Dahlén togo af nedåt Strandgatan, invid hvilken lektorns gård låg, voro de alldeles ensamma. Bengt gick med händerna i fickorna och de något närsynta ögonen sänkta. Bruno smågnolade på en visa, medan blicken fångade de nya skiftningar, himlen erbjöd denna tid af dygnet.

Nu voro de hemma och smögo sig så tyst som möjligt till sitt rum för att ej störa det slumrande husets frid. Då de gingo till sängs, hviskade Bruno: „Har det inte varit en härlig fest, Bengt?”

— „Åh ja i sitt slag, förstås.“

— „Och så du talade, Bengt; du ryckte dem med allesamman!”

— „Nå, det var då inte så värst svårt att hänföra gulnäbbar; man visste nog hur man skulle taga

dem," och Bengt uppgaf ett litet skrockande skratt halft inne i hufvudkudden.

— „Menade du då inte hvad du sade?"

Brunos röst ljöd en smula tveksam.

— „Naturligtvis, men jag har sagt allt det där så många gånger förut; du förstår, när man är en anlitad talare, så"

— „Jag förstår."

— „För resten hade de en afskyvärd bål däruppe; fru Pihl tyckte väl, att hvad som helst kunde duga åt pojkar, som voro yra, innan de ännu tömt ett glas af hennes nektar. Usch, jag får bestämdt kopparslagare i morgon."

— „Jag minnes inte, hur den smakade."

— „Kanske du inte drack annat än vatten," inföll Bengt försmädligt. „Det skulle just varit likt dig, som aldrig vet hvad för smörja det var. Tig nu, om din entusiasm tillåter det; jag sofver redan."

Bruno vände sig bort och stirrade några ögonblick stint i väggen. Det kom som en kall pust öfver honom.

— Måste man verkligen, var all ädel känsla dömd att slockna och dö med feststämningen, när man blef äldre och förnuftigare, sådan som Bengt, då ville han hellre tankarna stodo stilla en sekund — hellre förblifva en öfverspänd svärmare hela sitt lif!

På bordet vid bädden stod Elna Ekeblads bukett i ett glas vatten, rosorna doftade ännu ljufligt och fint — och där bredvid hade han placerat den hvita mössan. Bruno reste sig på armbågen, sträckte handen efter den och strök sakta, nästan smeksamt

med fingret öfver den lena sammeten; sedan böjde han den hastigt mot sitt ansikte och berörde lätt den blanka lyran — i denna stund för honom det ideellas symbol — med sina unga, friska läppar.

VII Kap.

Ja, det var härligt att vara student! Första terminen i hufvudstaden var Bruno som berusad däraf och af sin personliga frihet.

Bröderna bodde tillsammans i ett stort, praktigt rum hos en enkedoktorinna, en aflägsen släkting till lektorn, som höll ett utmärkt bord och ett i allo fint och gentilt hus. De hade ju äfven råd att bo bra, och fastrarne kände sig trygga i vissheten, att den goda kusin Emelie Sternberg skulle taga en moderlig vård om deras brorsöner.

Bengt, som satt mycket inne fördjupad i sina studier, njöt också synbarligen af de behag ett sådant hem erbjöd. Han hade halft omedvetet lagt sig till diverse vanor, såsom bestämda klockslag för uppstigandet, bad, promenader etc. — en regelbundenhet, som snart gjort honom till värdinnans gunstling. Under de år Bengt vistats hos henne, hade doktorinnan fäst sig vid honom som om han varit hennes egen son. Hans flit och punktlighet voro ju höjda öfver allt beröm, och Bruno märkte genast, att „stora bror“ här hade både inflytande och betydelse ännu mer än i hemmet. Tant Sternberg var visserligen äfven böjd att omfatta Bruno

med samma välvilja, men sedan han första veckan haft oturen att tappa tamburnyckeln, blef hon strax en smula misstrogen i fråga om honom. Den regelbundna ordningen i huset var också från början en stöttesten för Brunos fribytarnatur, som hade ytterst svårt att vänja sig därvid. Det gjorde honom nervös att ständigt nödgas, så att säga, gå med uret i hand för att icke komma för sent till frukost eller middag, och minsta förseelse blef illa upptagen.

Själfrågade han fortfarande oändligen litet efter de materiella njutningarna och hade dessutom liten aptit. Ett äpple eller en bakelse representerade ofta för honom en måltid, och det var fullkomligt sant, hvad Bengt yttrat, att han aldrig hade reda på hvad man serverade honom.

— „Det är också ett anlag, som måste utvecklas,“ anmärkte doktorinnan smått öfverlägset. „Min man, som var en utmärkt kännare, talade alltid om bristande utbildning af vår kulinariska smak, man kunde aldrig narra honom hvarken i fråga om mat eller dryck, och det är ända från hans tid Fina lärt sig sådan noggrannhet vid tillredningen.“

— „Ja, tants köksa är verkligen skicklig,“ bifogade Bengt och tog sig ännu en skifva af den läckra rostbiffen.

— „Försök dessa inlagda grönsaker,“ rådde doktorinnan; „i allt hvad konserver beträffar kan jag utan skryt säga, att Fina är excellent.“

— „Åh, jag tycker, att hennes såser öfverträffa allt annat,“ menade Bengt. — „Bruno, ser du inte, att tant räcker dig fatet?“

— „Ack, förlåt och tusen tack, men jag är redan mätt.“

— „Mätt? — „Du har ju inte alls smakat på mina ärter!“

— „Tant har så många rara saker,“ ursäktade sig studenten, hvars tankartydiligen i denna stund befunno sig långt borta från doktorinnans läckra middagsbord; något, som ej bidrog att höja honom i hennes ögon.

Ja, Brunos tankar gingo vida! Intrycket af det nya, rörliga lifvet omkring honom voro så många för hvarje dag, att han ej hann reda dem, och de öfverväldigade honom så mäktigt, att studierna som förut fingo sitta emellan; det var lifvet själf han studerade. För öfrigt kunde han ej bestämma sig för, hvad han egentligen framdeles skulle ägna sig åt; något praktiskt skulle det nödvändigt blifva, men hvad?

Brodren rådde honom att taga ihop med preliminärerna för någon juridisk examen, och Bruno följde omsider passivt detta råd.

— „Det är olyckligt att ej hafva någon särskild kallelse“ — skref Bengt till fadren — „Bruno är omöjlig i den vägen och låter därför tiden gå sig ur händerna, men att predika förnuft för honom har aldrig tjänat till något.“

Nej, det visste lektorn själf af gammal erfarenhet. Hvad Bruno angick tog han saken lugnt. „Jag har ju tid på mig,“ brukade han säga. „Låt mig fundera i lugn.“

Brodren rynkade ögonbrynen. „Ja, det är godt att säga, när du har pappa att lita till; men huru skulle du slagit dig fram som fattig gosse?“

— „Åh, minns du inte ordspråket: „Nöden drifver hund i band,“ skämtade Bruno; men i djupet af sitt hjärta var han nog uppriktigt tacksam för att ej vara beroende. Det var så skönt, tyckte han, att vara fri från skoltvångets tryckande band, han njöt af att kunna komma och gå efter behag, och världen omkring honom var så intressant, att han med lif och lust kastade sig in i hvirfveln af brännande frågor och samhällsspörsmål, utan minsta tanke på sina egna, personliga framtidsutsikter.

Då han kom hem till julferierna, var lektorn ganska missnöjd med honom, och Bruno fick allvarsamt stå till svars för sitt uppförande. Det hade gått alldeles för mycket pengar åt, det kunde han som förmyndare icke annat än skarpt ogilla, i synnerhet som man ej såg något resultat af terminens arbete.

Bruno invände saktmodigt, att de flesta unga studenter voro något försumliga första året, men denna anmärkning upptogs illa och förminskade ej lektorns missnöje.

Trots denna mindre behagliga välkomsthälsning glädde Bruno sig dock uppriktigt att återse hemorten, Kerttu och Bravo; och hela helgen var det ett alldeles ypperligt skidföre.

Andra juldagen hade borgmästar Ekeblads ungdomsdans, och bröderna Dahlén voro naturligtvis själfskrifna gäster, ty dels hade staden ej alltför många dansande kavaljerer, dels räknade familjerna släktskap med hvarandra.

Brunos studentbukett, som ännu doftade af vissnade rosor, låg välbevarad mellan bladen i en gam-

mal psalmbok, som tillhört hans mor; eljes höll han just inte på minnen, men Elna Ekeblad själf var nog den fagrade blomman han sett.

Nu kom hon också så gladt emot honom och förtog med hjärtevinlande vänlighet den blyghet Bruno af ovana alltid erfor i sällskapslifvet.

— „Du har varit svår att locka med på våra små festiviteter,“ skämtade hon, „men nu skall du lofva bot och bättring, icke sant?“

Och Bruno lofvade; det skulle verkligen varit mera till, om han kunde nekat bifall till en önskan från dessa sköna läppar. Nu spelades upp till första dansen, ett „får jag lof“ susade förbi Brunos öron, och nästa sekund såg han Elna sväfvat bort öfver salongsgolfvet med Bengt. De utgjorde ett vackert par och dansade väl tillsammans, han smärt och rak, hon fin och späd med sitt täcka, unga ansikte, omramadt af mörkt hår, och de strålande, blå ögonen glittrande af stundens nöje. Bruno kunde ej taga blicken från Elna. I sin hvita klädning liknade hon alldeles de älfvor Kerttu brukat beskrifva för honom i hans barndom och som han så ofta då väntat få se dyka upp i skogssnåren eller ur ängarnas dimma om sommarkvällarna.

Några minuter senare stod hon åter framför honom och sade med sitt förtjusande leende: „Skola inte vi två äfven dansa ett hvarf tillsammans?“

Bruno blef röd: „Jag dansar så illa,“ svarade han.

— „Åh, det går nog, skall du få se; jag skall lära dig“ — och så lade hon sin hand på hans arm och förde honom bort med sig. Det var som en

dröm, och allt gick bra såsom Elna förutsagt, men om inte hon tagit första steget, skulle han nog stått där och hängt hela aftonen. Nu var isen emellertid bruten och han med i den glada hvirfveln, där man roade sig af hjärtans lust.

Det var en utmärkt trefflig kväll, som efterföljdes af flera liknande. Man dansade hos doktors och apotekarns, hos häradshöfdingens på Vikars utanför staden och hos kronofogdens. Det var som om hela staden fått „dansfeber,“ sade doktor Ahl, som var humorist, men den epidemin skulle han nog akta sig att bekämpa, så länge hans egna döttrar hade roligt.

Men man hade också andra nöjen under julferierna, såsom kälkpartier i prästgårdsbacken och skidtäflingar med prisutdelning; och om Bruno på bälerna höll sig anspråkslöst i skuggan såsom mindre invigd i dansens — som skön konst betraktad — mysterier, medan Bengt där tog försteget, måste den mest partiske erkänna, att han här ute var den främste. Det var ett nöje att åka skridsko med honom, och hans skidlöpning påminde om „Holmenkollen,“ sade fröken Berg, domarens dotter, som vistats sista vintern i Norge.

Bruno själf tyckte, att dessa sportnöjen i sällskap med stadens unga, fagra tärnor voro utomordentligt angenäma, och han tröttnade aldrig på dem, i synnerhet om Elna Ekeblad var med. I sin hvita pälsmössa och den lilla, mörkblå, skinnbrämade jackan var hon ock i sanning intagande nog att förblända ett par mera erfarna ögon än studentens, och det var som om hon öppnat hans

blick för en ny, hittills fullkomligt okänd värld af sällhet.

Han kände intensivt, huru rikt och skönt det nu var att lefva, lefva frisk och ung med en lång, ljus framtid framför sig. Så svann tiden hän som en dröm och julferierna med den. Sista dagen före brödernas afresa var en söndag. Lektorn och hans systrar besökte regelbundet kyrkan hvarje gudstjänst; det hörde nu en gång till deras principer och lefnadsvanor, och som de voro ovanligt krya människor alla tre och kyrkan låg nära, så att väderleken ej behöfde utgöra ett hinder, saknades de aldrig i sin bänk till höger om midtelgången nära koret.

Då barnen voro små, förde fastrarna äfven dem med till gudstjänsten åtminstone på förmiddagen. Som Bengt emellertid beklagade sig öfver hufvudvärk i följd af hettan i kyrkan, fick han tidigt stanna hemma med sina böcker, men Bruno, som faster Fredrique gärna ville hafva under ögonen, särskildt söndagsförmiddagen, på det han ej måtte förledas till något upptåg högmässotiden, erinrade sig med en beklämmande känsla af ledsnad de många långa timmar han tillbragt inklämd mellan fastrarna i den obekväma kyrkbänken, hvarest hans fötter tröttnade af att hänga utan att nånsin få fäste på golfvet nedanför.

Naturligtvis fattade hans barnasinne föga af predikantens ord, isynnerhet som församlingens präster ej voro några andans män; men han var dessutom alltför liflig att kunna hålla sina tankar samlade, och det långvariga stillasittandet förorsakade honom

verkliga kval. Hvad han stundom i allra djupaste hemlighet hatade dessa ändlösa kyrkobesök, och huru han längtade efter och afundades Bengts hufvudvärk, som berättigade denne att stanna hemma och ägna sig åt sina favoritsysselsättningar.

Men Bruno var tyvärr alltid frisk, och hans lilla krushufvud hade icke en aflägsen förnimmelse af hvad migrän ville säga. Det enda, som under gudstjänsten upplifvade honom, var orgelspelet, ty han var i hög grad musikalisk, men i stället pinades han af den gamle klockarens falska rullader och löpningar, som Bruno alltid satte i något mystiskt samband med bilden af en martyr på ett träsnitt inne i Kerttus kammare.

Då Bengt gick och läste, sade prostén om honom, att han var en ovanligt utvecklad och tänkande konfirmand; om Bruno åter yttrade han ej ett ord. Det var äfven sant, att gossen ofta kom till lektionerna utan att kunna sina läxor, och prostén tyckte, att han såg förströdd ut, utan att ana, att hans elev, som alltid kände sig oförstådd hemma och dessutom var ofantligt sluten i allt, som rörde hans inre lif, bar på tusen oklara frågor, som han längtade att få besvarade, men var för blyg att framställa. Möjligen skulle läraren också — ifall Bruno öppnat sitt hjärta — funnit honom vara ett slags barnslig fritänkare, men i hans fritänkeri fanns dock i grunden kanske mera sann kristendom än hos mången så kallad troende. Han gick blott sin egen väg i detta som i mycket annat.

Denna söndag, som nämndt sista dagen af brödernas vistelse i hemmet, sade Bengt, att han icke orkade bevista gudstjänsten, eftersom de kvällen förut kommit sent hem från ett Knuts-kalas. Fastrarna tyckte genast, att han såg dålig ut, och bådo honom sofva bort tröttheten, men Bruno, som varit tidigt uppe och ute, kunde väl ej ursäktas sig med någon opasslighet? Lektorn såg på honom med den vidt berömda skollärrarminen, som skrämt frossan på så mången skolkande pojke i tiden.

Bruno hade heller ingen ursäkt till hands; han sade endast lugnt, att han icke ämnat gå i kyrkan, och mötte frimodigt fadrens blick. Gamle prosten — så högt han än aktade honom — vore obeskrifligen torr, och han föredrog en promenad. Bengt gjorde nog klokt, som blef hemma och hvilade sig efter nattvaket, men den bästa hvilan för honom själf var att sträcka på benen i skog och mark.

Lektorn mätte honom stelt från hufvud till fot och vände sig sedan bort med en förorättad min, medan fastrarna häpna öfver ynglingens frispråkighet fingo fatt på sina psalmböcker. Bruno stod en stund vid fönstret och såg efter de tre långa gestalterna; hans far var ännu mycket rak i ryggen, så äfven faster Marie-Louise, men faster Fredrique hade börjat gå något framåtlutad. Det var underligt att tänka på så nära stående så fullkomligt objektivt. De voro så redbara människor alla tre, och menade honom nog så väl, men huru tungt hade de icke gjort hemmet för honom och huru arm blef icke till och med kristendomen

i den inskränkta och ytliga form, hvori de hyllade den. Tyst tog han hatt och öfverrock i tamburen samt gick ut, gick sin vanliga väg mot skogen med Bravo luffande tätt i hälarna och stod sedan länge i djupt begrundande uppe på hällen invid den gamla granen, som så ofta under gossåren varit vittne till såväl hans sorg som hans glädje. Det var så stilla rundtom honom, riktigt söndagsfrid, och långt i fjärran ljödo klocktoner från landsförsamlingens kyrka. Brunos klara ögon fingo ett drömmande, innerligt uttryck, och här ute i naturens stora helgedom firade han ensam för sig sabbat.

VIII Kap.

Följande vår blef Bengt magister med höga vitsord i nästan alla ämnen. Han såg visserligen litet blek och förläst ut, men så var nu ock det mål, som lockande hägrat för honom ända från barndomen, med heder uppnådt. Under sommarn och kanske en del af hösten skulle han företaga en rekreatiönsresa till utlandet; lektorn hade själf föreslagit det.

Doktorinnan var så stolt öfver honom som om hon varit hans köttsliga mor, och faster Marie-Louise riktigt stramade upp sig, när hon sade åt Kerttu: „I morgon kommer magistern hem.“ —

Alldeles som om det icke funnits någon annan innehafvare af denna titel i hela världen.

Bruno hade gjort undan en liten tentamen, något knapphändigt likvisst; för öfrigt hade han anslutit sig till akademiska sångföreningen och lefvat mycket ute.

Alldeles för mycket — knotade tant Sternberg, som glömde, att han dock hvarje dag funnit en ledig stund för att läsa högt tidningen för henne, som under vintern lidit af en ögonsjukdom. Att besvära Bengt med en sådan småsak hade aldrig fallit henne in; han var ju så strängt upptagen.

Då Bruno efter att ha sett brodern afresa anlände hem, hade familjen redan flyttat ut till Granviken. Den ovanligt tidiga och vackra våren kom lektorn att längta efter sina fiskedon, och fastrarna motsatte sig aldrig broderns önskningar.

Bruno var förtjust vid tanken på att genast slippa till landet. Att invänta nästa ångbåts-tur betydde en dags vistelse i det tomma hemmet i staden, och det ville han helst undvika. Alltså begaf han sig direkte ned till båthamnen för att höra efter, om icke någon af gubbarna från Storbyn där borta händelsevis låg i den med sin fisksump.

Han hade tur med sig. Uppgårdshusbonden, som var långlots tillika, skulle just rigga upp för att komma ut med aftonbrisen. Några förklarande ord var allt, som behöfdes för uppgörelsen; Bruno kastade sin resväska och pläd i båten — kofferten

kunde godt följa med ångbåten — och hoppade själf efter, lätt till sinnes som en skolgosse på sommarlof, och stort annat var han ju icke heller åtminstone till det yttre.

Han hade ännu kvar den barnsliga mjukheten kring kinden och det glada uttrycket i ögonen; ej öfver medellängd saknade han brodrens fina, regelbundna drag, dessutom var hyn fräknig; men han såg spänstig och stark ut vid sina nyss fyllda nitton år.

— „Ola hej, låt gå!“ Gubben längst akterut svängde rodret, medan han med andra handen höll fast skoten och pojken i fören skötte om focken. Farkosten gjorde en prydlig vändning, flaggan i masttoppen slog ut som till afskedshälsning åt staden, och sedan tog brisen fatt i seglen, så att det skummade om kölen.

„Hej!“ — skrek Bruno — „det går ju pråktigt.“ Styrmannen nickade och log småslugt. „Jag visste nog det, de andra skulle inte lossa i aftonlugnet, de; nej bevars! I morgon blir det vind, det syntes af molnens fart; men jag vet också någonting, och det är, att vi i morgon, om detta väder står på, ligga vid Storbyns strand.“ — Han tystnade och vände lugnt tobaksbussen i munnen från den ena sidan till den andra. Bruno var utomordentligt belåten, han följde med blicken strändernas krans; de stodo redan klädda i vårens första, ljusa grönska, som så ljufligt smeker ögat. Därborta lågo sågarna med sina brädstaplar och rödmålade hus, och där var skeppsvarfvet med en halffärdig skonert på slipen; den skulle nog i vatt-

net före hösten. Så var det vidare till höger Ängsholmen med sin lilla sommarrestaurant, som nyss blifvit öppnad för säsongen, och — längst ute — „Baggen,“ den lilla, kantiga ön, vid hvilken kappseglarna brukade starta. Allt steg så tydligt fram i den dalande solens sista gyllene återsken, men snart vidgade sig vattnet, stränderna drogo sig tillbaka, och man ilade snabbt fram öfver de dunkla vågorna på den stora fjärden, som öppnade sig mot hafvet.

Senare lät Bruno gästen förut krypa till kojs i den låga kajutan och intog själf hans plats. Skepparen smålog bifallande; han visste nog hvad studenten dugde till på sjön, han, som själf lärt honom greppen, och det var ej den första natt de tillbragt ombord tillsammans, mången gång i hundväder och storm; och nu var det ju smult på sjön. Bruno var välbekant för gubbarna i Storbyn — ortens bästa skeppare — och mången oblandadt lycklig stund hade han upplefvat med dem ute till hafs. Äfven nu njöt han i fulla drag af den friska, saltmättade luften, den raska farten och stillheten omkring dem i den sakta skymmande junikvällen, när dagen knappast släcktes, innan den tändes på nytt; och medan han satt eller snarare halflåg på toften, drogo tankar — unga och ljusa som våren — genom hans själ. Isynnerhet var det en, som kom hans ögon att lysa och kinden att blossa, det var nyheten i sista brefvet hemifrån. Nyheten, att Elna Ekeblad skulle bli gäst ute på Granviken minst sex veckor, medan borgmästarinnan följde sin man till Nauheim.

Tänk sex hela veckor i sällskap med den mest förtjusande flicka han kände! Hvad de skulle roa sig bra tillsammans, då sommaren lofvade så godt! Han skulle visa henne alla sina älsklingsplatser, dessa, som ingen annan än han själf och Bravo kände till, icke ens gamle Svensson. De skulle också ro ut till holmarna, när smultronen mognade, och vallfärda till hjortronmossen, och så skulle han segla henne till Klinten, den sällsamma klippan långt ute till sjöss. Hon skulle nog inte vara rädd att följa med honom, han var ju van seglare och stark nog att beskydda henne i hvarje fara, om det gällde, och musklerna i hans unga arm spände sig stramt.

I detta ögonblick kände han sig mäktig nog att eröfra en hel värld — åt henne, och blicken, som ströfvade ut mot fjärden, blef käck och djärf som hos en ung stridsman.

Nu var det återigen härligt att lefva, endast lefva! Så gled timme efter timme bort, midnatten var längesedan förbi, och i soluppgången stego lätta, hvita dimmor som luftiga slöjor öfver hafvet, ända tills det gyllene klotet med allhärskarmakt höjde sig ur vågorna och kallade den nya dagen till lif. Också denna stund af storslagen skönhet likasom nattens ensliga drömmar glömde Bruno aldrig.

Det gick alldeles såsom skepparen förutsagt; i god tid på morgonen landade de vid hemstranden, och värdinnan på Uppgården bjöd helt fryntligt resenärerna på kaffe. Sedan tog Bruno med ett hjärtligt tack farväl och begaf sig

genvägen genom skogsdungar och gården fram till Granviken. Då han öppnade grinden under rönarna, rusade Bravo högt skällande i sin välkomstglädje emot honom, och Kerttu kom med uppvikta armar rakt från bakugnen för att hälsa; de voro alltid sig lika. Men vid frukostbordet, hvarest han först mötte familjemedlemmarna, syntes det nogsam, att ingen af dem var någon vän af öfverraskningar.

— „Det kunde naturligtvis icke falla oss in, att du skulle välja ett så ovanligt sätt att färdas, då ångbåten i morgon kunde fört både dig och reseffekterna till vår egen brygga,“ sade lektorn i sin vanliga missnöjda ton.

— „Ja“ — inföll faster Marie-Louise — „där får nu gårdsvaktens madam i staden sitta och vänta dig förgäfves.“

— „Nå, det betyder väl inte så mycket, snälla faster!“

— „Nej blott som ett bevis på bristande ordhållighet; i det afseendet kunna vi, bildade, aldrig vara för nogräknade. En annan gång anser hon sig icke heller behöfva hålla ett gifvet löfte till oss.“ — „Mycket riktigt,“ lektorn nickade bifallande.

— „Bara de nu inte slarfva med kofferten, så att den aldrig kommer till rätta,“ klagade faster Fredrique, som på äldre dagar fått ett litet jämrande tonfall i rösten; „den står väl på stranden och blir våt!“

— „Vi ha ju det grannaste solsken,“ tröstade Bruno, med en blick mot den klara skyn. „Gran-

viken stod så lockande för mig, och därför skyndade jag mig hit, så fort jag kunde.“

Lektorn skakade på hufvudet. „Du vet, att jag älskar ordning i allt; men det tyckes man aldrig kunna vänta sig af dig.“

— „Så är det,“ sade fröken Marie-Louise och skar bröd med sin allra bestämdaste uppsyn; „och så mycket är säkert, att när Bengt utsatt en dag för sin hemkomst, behöfver man aldrig vänta honom tidigare. Hilma har inte ännu satt upp gardinerna i vindsrummet, och i dag skulle Kerttu baka.“

— „Jag kan intyga, att brödet är utmärkt,“ skämtade Bruno. Han var så van vid denna stämning i hemmet, att den i de flesta fall lämnade honom fullkomligt oberörd; blott i dag, då han kom med hågen fylld af vårens sköna, friska intryck, slog den emot honom som en tryckande kammarluft, och maten kändes med ens så torr i munnen på honom.

Då man steg upp från bordet och han såg gamle Svensson linka öfver gården, var allt dock i ögonblicket glömdt, och i en blink var han ute:

— „God dag, god dag, se hvad jag har hämtat med mig, en kardus „Proberare,“ Svenssons egen sort; försök strax en pipa, min gubbe;“ och han tog den gamle med ett kraftigt tag om skuldran.

— „Jag snyggade upp ekan i veckan, och slupen är nymålad.“

— „Präktigt! De komma nog båda att behöfvas i sommar, då vi få främmande från staden. Jag tror vi gå ned ett ryck och titta på dem genast.“

Och solen sken från en fullkomligt molnfri himmel, fåglarna sjöngo och vågorna slog lätt mot strandens kiselstenar. Bruno svängde sin hvita mössa högt i sky och ropade „hurrah!“ för sommarn. Granviken var visst ändå den vackraste vrå på Guds gröna jord!

IX Kap.

Gästrummets muslinsgardiner fladdrade lätt i den ljumma midsommarvinden, ty fönstren stodo öppna, och doften från de blommande syrenerna fick fritt strömma in. Elna Ekeblad, som nu bodde där inne, var alldeles förtjust i syrener, i synnerhet de hvita, och Bruno kunde ej reda ut det, men han tyckte, att dessa blommor — rena och ljufva som de voro — riktigt symboliserade Elna, hon, som gick omkring och var vänlig och söt mot alla hon mötte.

Det tycktes verkligen som om hela hemmet med hennes ankomst undergått en förvandling; lektorn riktigt sken upp och blef så ceremoniellt artig och välvillig som det låg i hans förmåga att blifva, och fastrarna logo hvar gång de sågo på sin unga gäst och frågade ideligen, om Elna var nöjd så, eller om hon önskade ha det på ett annat sätt, alldeles som om hon varit en född prinsessa och hedrat dem med ett nådigt besök. Kerttu muttrade, att flickan gick an, mera kunde man

inte begära af henne; men Bravo tog hon med storm, och Johan Svensson bockade och skrapade hvar gång han såg en skymt af den fagra ungmön.

Hvad Bruno beträffade, så fann han först och främst, att denna sommar var just den härligaste han någonsin upplefvat; för det andra och tredje, att solen hade en alldeles märkvärdig guldglans och gräset en makalös färg, och sist och slutligen, att Elna Ekeblad var icke blott den sötaste flicka han kände, utan den mest hänförande kvinna, som fanns.

Kerttu hade bakat extra fint bröd midsommarn till ära, hela huset var fejad och fint som ett dockskåp, och rundtomkring den öppna verandan reste Bruno med Svenssons tillhjälp unga, färska björkar, som förde skogsdoft med sig och satte likasom prägel på sommarens fest.

På det högsta berget, befintligt i närheten af Storbyn, samlades folket i omnejden hvarje midsommarkväll kring en väldig „kokko“, och ungdomen tog sig en svängom vid tonerna från en skrällig fiol. Här bland den glada skaran hade bröderna från Granviken som pojkar alltid varit med; men när Bengt blef äldre, drog han sig helst undan. Han tyckte ej om att anstränga sig, och det måste han göra för att visa sig folkelig med grannarna från byn.

Hos Bruno åter låg i natur och lynne den äkta folkelighet, som Bengt måste uppkonstruera; också var han en gunstling i Storbyn och deltog därför gärna, af kärlek till gammal sed, i midsommarfesten på kokko-berget. Då man denna helgdagskväll

drack sitt te på Granviken, föll talet helt naturligt på den omnämnda folkfesten. Bruno beskref lifligt för Elna berget och ungdomens lekar uppe på detsamma samt huru han alltid varit med där ända ifrån barndomen.

— „Barnsligheter,“ sade lektorn.

— „Bengt har längesedan tröttnat på sådana upptåg,“ inföll fröken Marie-Louise.

— „Kan väl vara“ — Bruno rörde lugnt om sockret i sin tekopp — „men om man inte hölle på högtiderna, så skulle ju lifvet till slut komma att bestå af idel hvardagar, och det blefve tungt i längden.“

— „Ja, för all del“ — Elna blef helt liflig — „en festlig stund då och då verkar uppfriskande på sinnet som solglimtar om vintern. Jag skulle bra gärna åse en sådan där midsommarfröjd.“

— „Skulle du?“ — Bruno strålade upp — „nå ingenting är lättare, vi gå dit tillsammans i kväll!“

— „Men bara inte Elna förkyler sig“ — fast-rarna hade tusen invändningar till hands — „det stiger upp dimma på de fuktiga ängarna.“

— „Bruno ser nog efter mig,“ log den unga flickan och såg förtroendefullt hän till honom.

— „Bruno? Skulle han taga vård om någon, han, som inte ens kunde hålla reda på sig själf!“ Lektorn stirrade häpen öfver sina glasögon; men studenten stod där rodnande af stolthet öfver Elnas tillit och utbad sig leende äran att som hennes riddare få bära sin dams färger, hvartill hon skrat-tande biföll och fäste den hvita syrenklasen hon

höll i handen i knapphålet på hans ljusa sommarrock.

Efter intagen aftenmåltid redde sig således de båda unga till sin utflykt, och för att till fullo få njuta af den vackra aftonen anhöll Bruno att få ro sin följeslagerska i lilla ekstocken, ehuru vägen därigenom blef litet längre.

Fröknarna Dahlén hade alltid en stilla fasa för sjön, äfven om det var dödlugnt såsom denna afton, men deras oro för den fuktiga ängen, som de två unga åt landssidan skulle haft att passera, och där Elna lätt kunde hafva blifvit våt om fötterna samt ådragit sig en bröstkatarr, kom dem likväl att nu gifva sitt bifall till Brunos begäran, i synnerhet som de sett honom oombedd helt omtänksamt belasta sin arm med en varm schal för att svepa den om den unga flickan under färden. Bruno var en van och flink roddare och ekan lätt som en fjäder. Snart voro de framme vid Storbyns strand, hvarifrån man blott hade par stenkast till kokko-berget.

När de klättrat uppför höjden, var leken redan i full gång, och några karlar höllo på att antända det högt upptornade bålet. Snart stego klara flammor mot den djupblå aftenhimlen, och några torra enrisbuskar kastade upp knippor af gnistor likt ett skimrande eldregn, som tog sig praktfullt ut mot den mörka barrskogen i fonden. Det var en anslående tafla med de församlade i sina ljusa, brokiga dräkter belysta af eldskenet och omgifna af naturens väna midsommarfägring. Elna kunde ej se sig mätt på den och de glada danslekarna,

hvilkas melodier klingade så friskt och behagligt i hennes öron. Bruno såg också väl till, att alla de gamla lekarna och lustiga visorna kommo till heders, och däremellan gick han språkande med de äldre i sällskapet från grupp till grupp, för att åter nästa minut släpa samlad bråte till „kokkon“ eller röra om den med en väldig stake för att få den att brinna bättre. Han tycktes hinna med allt och alla, och slutligen under en paus i leken samlade han de unga kring elden och tog med sin vackra baryton upp en fosterländsk sång, hvari alla instämde. Då de klara, djupa tonerna stego upp mot skyn, fylldes Elnas blå ögon plötsligt af tårar; där var sällhet och vemod på en gång i dem, och mäktiga känslor genomströmmade hennes själ. Det var som om hon aldrig förr så varmt och innerligt älskat detta „dyra land i morgonväkt och aftonlugn,“ som om hon aldrig såsom nu förstätt hela innebörden af ordet fosterland.

Och Bruno, såg han dessa tårar i de vackra flickögonen, läste han hvad som i denna andaktsfulla stund rörde sig i hennes inre? Ja väl, men han tog ej på dem med ovarsam hand, han gaf henne blott en förståelsefull blick och jublade tyst inom sig öfver, att deras själar tycktes stå i så harmonisk samklang.

Ännu länge tonade sången i den fridfulla sommarnatten, men slutligen gjorde dock Bruno med tanke på fastrarnas förmaningar uppbrott och efter ett varmt afsked från festdeltagarne åtskildes man.

— „Det har varit en rikt stämningsfull afton,“ sade Elna med en liten suck af belåtenhet, när hon

satte sig ned i båten, „och det är dig, Bruno, jag har att tacka för detta vackra minne!“ Hon såg på honom med en blick, som likt en pil trängde rakt in i hans veka hjärta, medan han omsorgsfullt svepte pläden om hennes fötter. Och så ilade båten åter tyst och lätt likt den flygande måsen, hvars namn den bar, öfver det mörka vattnet.

— „Bruno, vänd dig om fort, fort; se, se!“ ropade Elna plötsligt. Där uppe på berget hade gossarna ännu en gång kastat bränsle på elden, så att den flammade upp som en sista strålände afskedshälsning till de bortfarande.

— „Det var nog för oss,“ sade Bruno gladt. „Östergårds-Anton nickade så menande åt de andra, när de ville vräka det sista riset i brasan. Det tager sig också verkligen utmärkt bra ut nu, när det blifvit så skumt det kan vara en klar midsommarnatt som denna.“

Några minuter lyste ännu de präktiga flammorna mot skyn, härpå sjönko de ihop, och man såg blott återskenet af glöden belysa de närmaste föremålen. Några raska årtag förde dem snart så långt, att icke ett ljud från festplatsen mer nådde ut till dem, och nattens ostörda stillhet lägrade sig högtidligt öfver de lugna fjärdarna.

„O du, den spegelklara kvällens frid,
Du stilla andakt öfver skog och vatten“

gnolade Bruno sakta. Sedan försjönko de båda i tystnad, ty det finns ögonblick, då till och med ljudet af den vackraste människoröst skulle bryta

naturens helgjutna högtidsstämning, och det kände de båda två.

När båten ändtligen skrapade mot stenarna vid Granvikens brygga, utbrast Elna vemodigt: „Åh, sådan skada, att vi redan äro hemma, det har varit en så härlig färd alldeles som om vi glidit fram genom drömmarnas rike.“

— „Hvem vet hvar vi egentligen varit,“ sade Bruno med ett eget tonfall i rösten, när han hjälpte henne att stiga i land. Det var skumt på vägen under de gamla asparna, Bruno lade sakta några blad i Elnas hand.

— „Smaka på dem,“ bad han; „de äro enligt sägnen söta midsommarnatten. Nio sorters blommor måste du också hafva under hufvudkudden i natt för att „sofva sant,“ det har gamla Kerttu lärt mig.“

Elna log mot honom, och när de kommo ut på gräsvallen, hade Bruno — alltid flink i vändningarna — inom par minuter letat ihop en bukett åt henne.

— „Tusen tack, nu måste vi väl säga god natt;“ hon lade långsamt sin hand i hans.

— „Nej, dröj ännu ett ögonblick, Elna; det är ju så skönt här ute, och man måste hålla kvar midsommarstämningen i det allra sista!“ Han stod orörlig med blicken riktad utåt hafvet, hvarest morgonens ljus redan höll på att gry, alldeles som hoppets strimma vid framtidens bryn, tänkte han. Sedan tryckte han tyst hennes hand. „Ja, nu god natt och tusen tack för i afton, Elna!“

— „Äh, det är väl jag, som skulle . . .“ Han lade lätt fingret på läpparna och visade mot fast-rarnas fönster med den nedfällda rullgardinen. Hon nickade förståelsefullt och försvann i tamburen, men Bruno satt ännu länge kvar vid fönstret i vinds-kammarn och drömde gyllene framtidsdrömmar ända tills solen gick upp.

X Kap.

Det hade, som nämnt, kommit en frisk fläkt i det Dahlénska hemmets instängda kammarluft, och det var som om man nu först kommit underfund med, att där förefunnits en brist, att huset saknat en ung dotter. Men icke alla döttrar i en familj äga den gåfva, som var Elna Ekeblad gifven, att lik en solstråle sprida ljus och värme öfver lifvets hvardagar.

Lektorn förklarade flera gånger, att han aldrig kunde vara nog tacksam för det dyrbara lån borgmästarns beviljat dem denna sommar, och så långt i skämtsamt galanteri hade han visst aldrig förut hunnit, tänkte Bruno. Fastrarna gingo från alla gamla vanor, drucko kaffe ute i trädgården och dukade middagsbordet på verandan endast för att Elna råkat yttra, att maten smakade dubbelt så bra ute i det fria.

Och Bruno! Han hade aldrig varit så till sin fördel där hemma som nu. Alla hans trefligaste sidor kommo i dagen, och hans glada, humoristiska

lynne verkade ständigt lifvande på den dagliga samvaron. Emellanåt kunde han dock vara allvarlig, ja, till och med drömmande, särskildt då de två unga på tu man hand njöto af naturens skönhet i omgifningen eller fördjupade sig i något innehållsrikt samspråk. Ty det var märkvärdigt huru lätt det gick att utbyta tankar med Elna, tyckte Bruno; aldrig hade han ens för brodern kunnat så fritt öppna sitt hjärta, med en så säker förnimmelse att bli förstädd. Hon hade nämligen ett så sympatiskt sätt att mottaga förtroenden och kunde lyssna med ett uttryck af så varmt deltagande i de vackra ögonen.

Huru mången stilla sommarkväll läto de sig icke vaggas framåt öfver de lätta vågorna, medan Bruno hvilande på årorna utvecklade för Elna sina teorier, sina idéer om allt i himmel och på jord; och lifvets alla stora frågor granskades och analyserades med aldrig svikande intresse. Elnas värld var icke så rik som hans, och icke heller så djup, men hon var två år äldre än Bruno och hade tidigt lärt sig att tänka på egen hand mer än de flesta af hennes jämnåriga; och undrande blickade den unga flickan därför nu ned i de dolda schakten af hans själ, anande de dyrbara skatter där gömdes, om hon ock ej fullt kunde mäta deras värde.

I mångt och mycket gick deras lifsåskådning väl ihop; båda voro de ovanligt renhjärtade och okonstlade, och Brunos beröring med den yttre världen hade ännu icke kvarlämnat någon enda ful fläck i hans karaktär. Elna undrade ofta, att han kunde vara så gossaktig och så barnsligt glädja

sig åt hvarje litet nöje, men det var just denna förmåga att samla honungen ur hvarje blomma vid vägkanten, som gjorde Brunos lynne så ljust och lätt.

Aldrig hörde man honom knota öfver en sviken förhoppning eller i hemmet fälla ett ovänligt ord, ehuru det nog fanns skäl därtill, ty Elna såg nu för första gången, att Bruno ofta gick ensam och missförstådd bland de sina.

— „Vet du, att jag beundrar dig i mycket“, sade hon en dag helt plötsligt, när de voro ute tillsammans.

— „Mig?“ Den unga mannen rodnade; „det kan omöjligt vara ditt allvar!“

— „Jo, för all del“ — Elna log skälmaktigt; „här ha vi nu till exempel ditt lynne!“

— „Åh, det är ju en ren naturgåfva.“

— „Ja, men ändå! Hur kan du alltid vara så glad, till och med då det bär emot?“

— „Det är väl för att jag tager lifvet alltför lätt,“ skämtade Bruno.

— „Nej, grunden ligger nog djupare“ — Elna såg fundersam ut; „du har blickat långt in i det sociala eländet och känner till mänsklighetens sorger och lidanden bättre än de flesta unga göra det vid din ålder; men du har kanske fått det där solskenslynnet i faddergåfva af någon god fé?“

— „Kanske“, log han, „eller också som arf af min aflidna mamma, som skall varit själfva glädjen personifierad; men, ser du, nog har äfven jag mina mörka stunder, möjligen dystrare för kontrastens skull. Hela hemligheten består däri, att jag är en smula komediant, förstår du?“

Elna svarade ej genast, utan blickade tankfullt framför sig. Det var en vacker juli-dag under höbärgningstiden, och slåttern pågick rundtomkring dem. På Granviken, hvarest jordbruket var obetydligt, odlades mest hö för kreaturens räkning; och när det skulle slås, kom byalagets folk en dag och höll „talko“ under Svenssons kommando, medan Kerttu sörjde för välfägnad af allahanda slag. Arbetet gick nu med lust och lif, och Bruno, som ända från pojksåren deltagit i alla landtliga göromål, var också denna gång med, men när Kerttus flödande kaffe-panna åter mot aftonen gjorde sin rund, ilade han med lätta steg upp till ängsbacken, där Elna satt med sin virkning och åsåg den lifliga taflan på fältet nedanför.

I denna stund fann man dock af hennes drömmande utseende, att tankarna icke följde blicken åt, och medan hon mekaniskt virade ett långt grässtrå kring sitt smala pekfinger, undrade hon, om Bruno någonsin hemma rönt förståelse, om icke hans varma själ frusit i denna lugna, kyliga omgifning, och om ej just detta lärt honom att — som han själf sade — spela komedi och le, då sinnet var tungt.

Nu kom han emellertid strålände af glädje och lefnadsmod uppför kullen med mössan i hand för att svalka sin heta panna. Han såg frisk och hurtig ut, hans gång var spänstig, och det bruna håret krusade sig af värmen i tusende små, oregelbundna vågor vid de hvita tinningarna, dem hufvudbonaden skyddat för solens brand.

„Ett härligt väder vi haft i dag“ — han kastade sig leende ned i gräset vid hennes fötter — „arbetet har äfven gått som en lek!“

— „Ja, det har nästan sett så ut,“ svarade hon också leende, „men du är nog tillräckligt varm i alla fall.“

— „Ja, kolossalt!“ Hon tog sin halmhatt med de blå banden, som Bruno ansåg som ett underverk af täckhet, och fläktade svalka på honom. — „Gör det inte godt?“

— „Jo, så det förslår; men du skall inte möda dig, då blir du lika het som jag!“

— „Åh, vet du, jag har suttit här i skuggan och blifvit helt sval; för öfrigt har jag njutit i fulla drag, och doften af det nyslagna höet har rakt stigit mig åt hufvudet. Det är alltsammans som en vacker sommarsaga, och jag är oändligen tacksam för mitt besök här på Granviken.“

— „Ack, hvad skola vi då säga, som haft den glädjen att“ Bruno gjorde en uttrycksfull gest.

— „Vi ha blifvit riktigt goda vänner, vi två, under denna tid — icke sant, Bruno?“ Hon räckte honom hjärtligt handen.

— „Tack!“ Han kunde ej för sitt lif fått fram mer än detta enda, lilla ord, som just ej utgjorde svar på hennes fråga, men likväl innebar det. Sedan förde han sakta hennes hand till sina läppar, alldeles som om det varit någon fin, ömtålig blomma, som han nästan var rädd att vidröra.

Öfver dem stod himlen blå och klar med små, lätta molntappar långsamt seglande förbi, och rundt omkring susade björkarna sin doftande sommar-

sång. Bruno hade låtit Elnas hand falla och slöt blicken en sekund likasom i ett öfvermått af sällhet; sedan spred sig ett eget innerligt uttryck öfver hans unga, käcka anlete.

— „Hvad jorden ändå är skön,“ sade han sakta; „det kännes ibland så ljuft att lefva som om bröstet ville sprängas!“

Hon nickade. „Men likväl är jordens sällhet kort som dess vår. Först på andra sidan, där bortom den stora förlåten, dit vår aning hastar — först där finnes en värld af lycka och skönhet, som evigt skall vara. „Tror du på odödligheten, Bruno?“

Det låg någonting bedjande i tonfallet. Bruno teg länge, därpå vände han långsamt blicken mot henne och sade enkelt: „Jag vet inte, hvarför jag skulle tvifla; minsta lilla frö gömmer ju sin lifskraft till och med i årtusenden. Man kan dessutom icke lefva med naturen såsom jag gjort det ända från barndomstider utan att ha fått blicken öppen för skapelsens hemligheter och först och sist — för skaparen!“

Han sänkte rösten vördnadsfullt.

Elnas ögon hade plötsligt fyllts af tårar, som tyst droppade ned på hennes korslagda händer. „Jag är så glad,“ sade hon lågt, så glad, att du, Bruno, inte tillhör de moderna andarna!“

— „Åh nej, vet du, jag är snarare nästan för gammalmodig; jag följer inte alltid med min tid, och det kalla de, förstås, lustigt. Men se nu på sjön, den ligger där som vattradt siden i solskimret, och fiskmåsarna komma med långa

hvilesamma tag på sina silfverglänsande vingar. Har du inte lust att ro ut på det gungande blå? Pappa hoppas visst på fiskelycka i kväll, men vi skola inte störa fiskarnas fred. Nej, nej, jag skulle unna allt skapadt att lefva och njuta efter sitt mått; vi skola blott njuta, vi också, af denna sköna kväll och skynda oss att få se solen gå ned bakom Kogga-Klintar.“

XI Kap.

Sommaren var svunnen som en enda härlig dröm, och hösten kom åter med sitt mörker och sitt hvardagsarbete. Bengt vände tillbaka från långresan i främmande land ovanligt upplifvad och med betydligt vidgade vyer. Han föreföll inte alls så pedantisk som förr, när han kom in till hufvudstaden för att auskultera vid läroverken.

Bruno, som allt fortfarande kände sig högst oviss i fråga om sin lefnadskallelse, hade nu omsider gått in vid polyteknikum. Af allt hvad kunskapsämnen hette hade han mest tyckt om matematiken, och studiet af detta läroämne kunde nu komma honom till nytta. Som ingenjör kunde han äfven hoppas få användning för sina praktiska anlag, och något måste han ju „taga sig till,“ såsom Bengt uttryckte sig, då han allvarsamt läxade upp brodren för hans vankelmod.

— „Jag kan inte förstå mig på honom,“ sade Bengt senare till tant doktorinnan; „en sådan natur som Brunos är mig en fullkomlig gåta.“

— „Det kommer sig däraf, att ni äro sådana motsatser i allt,“ menade tant Sternberg, som därmed ville uttala sitt hjärtas mening, att allt, som var berömvärdt, stannade på Bengts sida.

— „Bruno lefver dessutom för mycket utelif, och kamratskapet tager tid och tanke bort från allvarligare sysselsättningar. Jag tror, minsann, inte, att han bekymrar sig ett dugg om framtiden.“

Bengt skakade på hufvudet. „Detta steg att gå in vid polyteknikum var ändå anmärkningsvärdt,“ sade han begrundande. „Han tog det på eget initiativ, så att det verkligen ser ut som om han hade några framtidsplaner.“

Tant doktorinnan såg misstrogen ut. Hon ville gärna låta påskina, att Bruno slösade bort sin studietid på kortspel och svirrande, men Bengt lånade ej öra däråt. Han visste ju bättre än tant Sternberg, att Bruno aldrig rörde vid ett kort, då han hade sina små spelpartier hemma, utan fyllde ut timmarna med att fantisera till sin luta; och hvad det andra vidkom, så..... Bengt slog ned ögonen och gjorde en längre lof från tantens sybord under sin promenad fram och åter på den röda golfmattan. Han ville instinktmässigt undvika att möta hennes blick just nu, då ett förargligt minne helt plötsligt dök upp inom honom. Bruno var verkligen nästan för nykter; det var obehagligt ibland att veta det; när man vid festliga tillfällen såg lifvet en smula gladt vid bälens rand.

Och när brodern sedan tog honom under armen i trappan, då han höll på att snafva i mörkret! Usch då, det var ynkligt, men nog skulle han godt kunnat reda sig utan Brunos onödiga tjänstaktighet.

Nej, någon fyllbult det var han inte, den rättvisan måste man göra honom; men kanske det just var därför han inte hade någon riktig rutsch i sig?

Bengt ryckte till och tvärstannade midt i sina tysta betraktelser. Inte menade han ju det där, förstås, nej, för ingen del; men en karl borde ju samla alla möjliga erfarenheter, pröfva på allt, det utvecklade både omdöme och förstånd, och så gaf det i alla fall ett visst slags ruff. Så långt kom han, innan han erinrade sig, att det var taktlöst att gå och meditera i tantens närvara; men när han ånyo upptog samtalstråden, hade han bytt om ämne. Bruno var nu en gång sådan han var, tänkte Bengt; han gick sina egna vägar, visserligen stillsamt och godmodigt, men likväl som ett äkta tjurhufvud och därmed basta!

Trots allt berättigadt misstroende till hans ihärdighet tycktes Bruno emellertid nu ändtligen slagit in på rätt väg, och han blef så trägen och nitisk i sitt arbete, att lektorn — för första gången i sitt lif — uttalade en svag förhoppning, att det ändå till slut torde blifva någonting af Bruno-slarfven. Att fadren skulle upplefva det, syntes emellertid ovisst. Lektorn hade åldrats betydligt under det förflutna året. Väl höll han sig ännu styf som förr, men det glesnade håret var silfverhvitt, synen började försvagas och fötterna ansattes af gikten,

så att han under den kalla tiden icke mer lämnade hemmet, knappt sitt rum och den bekväma hvilstolen.

Den följande sommarn kom han ingen enda gång i båten, och de kära metdonen hängde obrukade på väggen. Hans lynne led af denna överksamhet, och luften i hemmet var mer än vanligt tryckande, föreföll det Bruno. Med en djup suck mindes denne den föregående sommarens sköna dagar; nu var allt annorlunda, och Elna långt borta i utlandet med sin sjukliga far.

Helt plötsligt grep honom lusten till en resetripp. Han ville dock icke såsom Bengt ut att se all världens härlighet i de stora kulturlanden vid konstens vagga, nej han ville allra först göra bekant-skap med sitt eget land. Far och fastrar hade naturligtvis sina invändningar, men Bengt gick öfver på hans sida, och därmed var saken afgjord till Brunos uppriktiga glädje.

Det var ännu de ljusa nätternas tid, och den unge mannen ville se den bygd, hvarest dag och natt mötas; han ville draga bort på stigar, dem ingen turistfot nått, och se „ödemarkens hjärta.“ Också medförde han som packning blott en lätt ränsel, en regnrock och den gamla, goda lönnpåken, som redan följt honom på så månget ströftåg.

Kerttu göt floder af tårar, då han bjöd henne farväl, hon betraktade nämligen färden ungefär som en resa „till det mörkaste Afrika“ med vilda djur och andra faror i perspektiv, och Bruno måste anlita hela sitt förråd af skämtsam humor för att lugna henne.

Hvad han kände sig lätt om hjärtat, när han lämnat hemknutarna bakom sig — detta landtliga hem, som dock eljest var honom kärt; och denna känsla minskades ej ju längre bort han kom. Det var så härligt, detta friluftslif; detta att låta slumpen afgöra, hvarthän han dag efter dag skulle ställa sin kosa, stämde så innerst öfverens med hans naturliga böjelse, att han njöt i fulla drag.

Han hade icke ens sökt en reskamrat för denna tur, han ville helst vara ensam med folket själf, studera dess lif på nära håll och sedan lyssna till moder naturs mäktiga pulsslag i obygdernas högtidliga enslighet. Han skulle icke vid hemkomsten kunnat namngifva den bergshöjd, hvarifrån utsikten mest hänfört honom, eller den tysta skogssjö, hvars stränga ödslighet han aldrig kunde förgäta. Han visste blott, att han erfarit och känt såsom aldrig förut sitt eget samband med denna karga fosterjord, dessa dystra vatten och öde moar, hvilka tillsammans bilda fäderneslandet, sådant det ter sig långt bortom kulturens stråkvägar.

Han hade gått sig trött öfver milsvida kärrmarker, hvilat i fattigmans låga hyddor, dessa boningar, i hvilka nöden hvart år var en väntad gäst, och mottagit lärdomar för hela sitt lif. Därför kom han hem med en glödande kärlek till detta land och folk och en underlig dragande längtan att lefva fram sitt lif i ödemarken. Sådan var Brunos rekreatationsresa, men sina minnen och intryck från den behöll han mest för egen räkning, ty hemma skulle i alla fall ingen uppfattat honom.

Lektorn blef ej bättre af sommarluften på landet, och det var särdeles lämpligt, att Bengt just denna höst fick ett vikariat vid stadens skola, så att den gamle kunde hafva sin äldste son ständigt i sin närhet. Äfven borgmästarn led af försvagad hälsa, och under julferierna var där ingen julglädje i den förr så muntra ungdomskretsen. Elna Ekeblad satt troget vid sin fars sjukbädd, och bröderna Dahln hade föga håg för de vanliga julbudningarna, då minsta ändring i lifvets vanliga gång i hemmet syntes oroa lektorn.

Det blef dock ej brodern, som först skulle bryta kedjan i den gamla syskontrion, ty påsktiden erhöll Bruno oväntadt underrättelsen, att faster Fredrique skattat åt förgängelsen. Hon hade ju trofast vårdat den späde moderlöse under hans första barndom, och om hon också senare ej förstätt honom, bibehöll Bruno dock alltid en tacksam tillgifvenhet för henne. Det var således med vemod i hjärtat han denna gång skyndade hem för att ledsaga sin forna vårdarinna till hennes sista hvilorum på stadens väl vårdade kyrkogård, hvarest Dahlns hade sin familjegrav.

Påskan var sen detta år, och luften andades redan vår, ehuru snön ännu fläckvis täckte marken. Under helgdagarna ströfvade Bruno mycket omkring på sina gamla favoritplatser och drömde därunder fagra framtidsdrömmar af finaste stoff. Han råkade nu mycket ofta Elna Ekeblad; hon tycktes gå ut och in hos lektorns nästan som dotter i huset, tänkte han, med en ilning af glädje i hjärtat. Hon hade också stått vid faster Fredriques

dödsbädd som en tröstens ängel, sade faster Marie-Louise, och aldrig hade hon förefallit Bruno mer kvinnligt älskvärd än när hon kom som en solstråle och lyste upp det af dödens skugga förmörkade hemmet.

— „Du sade en gång, att jag hade ett gladt lynne, men ditt är då verkligen idel solsken!“ utropade han en dag helt entusiastiskt. „Sedan jag sett, huru fars stela min mjuknar och förmildras, så fort du träder öfver hans tröskel, tycker jag du måste vara en liten, god fé, ty den synen har jag aldrig förr skådat.“

Elna log. „Farbror har alltid varit så snäll mot mig,“ sade hon.

— „Jag tror, att han håller af dig som — som en dotter,“ sade Bruno sakta.

— „Tror du?“ — Elna rodnade och såg frågande på honom, men Bengts inträde afbröt samtalet.

Sista dagen Bruno var hemma gick han ut till den nyssbäddade grafven. Det var vårstorm och lösta bäckars brus där ute i naturen denna eftermiddag; allt bebådade, att vinterns välde snart skulle vara på allvar brutet. Då han kom in på kyrkogården, varseblef han genast Elna, som med snabba steg gick före honom bort mot det hörn, i hvilket man redt den nyss afsomnades sista läger.

Påskyndande sin gång stod han snart vid hennes sida. „God dag, Elna, du är på väg till vår graf, ser jag?“

— „Ja, jag kom att tänka på, att stormen visst farit illa fram med alla kransar och blommor här,

så att det såg förstördt ut, när du skulle komma och taga farväl; därför gick jag hit ut," sade hon vänligt.

— „Så omtänksamt af dig“ — Brunos ögon blixtrade — „du hinner tänka på såväl lefvande som döda.“ Nu voro de framme vid grafven, och blåsten hade verkligen som Elna trott kastat omkring både blommor och blad i vild oordning, men det hela var dock lätt ordnad på nytt, då de båda hjälptes åt och Bruno med stark hand reste upp korset af mossor och enris midt på kullen, medan Elnas fina fingrar bredde ut alla de vackra sidenbanden, så att deras olika inskriptioner tydligt kunde läsas på långt håll.

— „Nu är allt i skick igen," sade den unga flickan belåten och reste sig för att taga verket i skärskådande. Den där lilla kransen af cypress skall du ännu hänga omkring korset, Bruno; sedan ha vi gjort vårt bästa, och jag kan ej låta bli att tänka på vår kära, ordentliga tant Fredrique; hon skulle aldrig kunnat lida tanken på en sådan förstörelse på denna plats, som hon alltid höll så fin och putsad.

Bruno smålog lätt. „Man kan ej skjuta den tanken ifrån sig, att de bortgångna ännu följa med och intressera sig för allt här nere i deras gamla omgifning," sade han drömmande.

— „Stackars faster Fredrique, jag önskar, att jag kunnat strö helst några bleka blommor på hennes lefnadsväg; den var ändå bra ödslig! — Ett lif utan uppgift så att säga.“

— „Jag tror dock, att tant var lycklig på sitt sätt.“

— „Kanske, men när man tänker på sina egna fordringar, på allt hvad man begär och hoppas af framtiden, medan lifslusten sjuder och svallar inom en“ — Brunos höjda röst nästan kväfdes af ögonblickets starka känsla. Elna såg deltagande på honom med sina klara ögon. „Var det saknaden efter den bortgångna, som så kunde uppröra honom?“

— „Tant Fredrique var mycket god,“ sade hon blidt, „och jag tänker, att vi alla, som kände henne närmare, ofta skola minnas henne. Hon var en af de stilla i landena, och så kom döden lika stilla.“

— „Ja, i ålderns höst, men jag, jag ville dö ung, midt i min lifsgärning, medan lyckan blommade rikast för mig! — Än du då, Elna?“

— „När Gud så vill,“ svarade hon mjukt, „och nu skola vi vända om hemåt. Jag känner på mig, att farbror Dahlén väntar; det är ju din sista afton, Bruno, och därför skola vi alla vara tillsammans.“

— „Tack för det, Elna!“ — Bruno tog hennes hand och tryckte den ömt. Härpå vandrade de raskt tillbaka genom stadens vårlika gator för att hamna i den lilla gammaldags salongen med den stela mahognymöbeln och de styft veckade spetsgardinerna, hvilkas hela prägel så troget karakteriserade husets värdfolk. Ungdom och glädje spredo dock denna afton sitt skimmer öfver dess dysterhet och gjorde alla skarpa konturer milda och alla mörka vrår ljusa; och när Elna slutligen reste sig för att taga farväl, sade Bruno halft leende, halft sorgset: „Gå inte ännu, ser du ej hur det mörknar, då du tänker på att lämna

oss?“ Han grep efter hennes hand och höll den fast mellan sina båda. „Jag skulle vilja säga: stanna kvar bland oss för alltid, donna Sol!“ tillade han uttrycksfullt.

Den unga flickan drog en smula häftigt för henne bort sin hand, rodnade lätt och såg menande på Bengt, men han stod med blicken sänkt och stötte askan af sin halfbrända cigarr i den lilla porslinskoppen på kakelugnskransen.

— „Jag följer dig hem,“ Brunos röst ljud hes och främmande.

— „Nej, det gör jag,“ inföll brodern hastigt. Pappa önskar tala med dig ännu i kväll, ty som du vet är han ännu till sängs i morgon, när du reser.“

Han tog raskt Elnas kappa och svepte den om henne med en viss äganderätt, som icke undgick Brunos uppfammande blick. „Kom nu, så gå vi!“

— „God natt, Bruno, och lycklig resa!“

— „God natt!“ — Han såg efter dem som en drömmande, men en, som är fullt medveten, att hans dröm — huru fruktansvärd den än förefaller — lyckligtvis aldrig kan blifva verklighet.

XII Kap.

Två dagar efter Brunos återkomst till hufvudstaden erhöll han ett bref från sin bror. Det var kort, ty Bengt hade aldrig varit någon ifrig kor-

respondent, och innehöll egentligen blott ett enda meddelande.

— „Då jag kvällen, innan du reste, följde hem Elna“ — stod där — „förebrädde hon både sig själf och mig för bristande uppriktighet mot dig. Nå, saken kan ju repareras, svarade jag; och här har du nu den stora nyheten: Elna och jag förlofvade oss strax på nyåret, men som vi ej tänkte eklatera förlofningen förr än på Elnas födelsedag i maj, var det endast de gamla i båda familjerna, som kände till vår förbindelse. På min fästmöes önskan blir det nu ingen surpris för dig.“

Det var alltsammans.

Bruno tog ögonblickligen ett papper och raspade i hast några rader som svar:

— „Tack för edert förtroende! Mottag min hjärtliga lyckönskan och framför densamma äfven till Elna.

Bruno.“

Han förseglade brevet och lade det själf i postlådan. Sedan var det tid att gå upp till dagens arbete, men efteråt hade han icke det ringaste begrepp om hvad han hört och läst denna förmiddag — det var som om minnet med ens helt och hållet svikit honom, och mottagandet af Bengts bref föreföll honom så aflägsset som om det skett icke denna morgon, utan någon gång långt tillbaka i tiden.

Hvad tant doktorinnans långsläpiga konversation vid middagsbordet och det eviga pratet om maten tröttade honom; själf visste han nu mindre än någonsin hvad han åt.

På kvällen kommo några kamrater till honom. Polyteknikerna skulle hålla en soiré, och Bruno var invald i bestyrelsen. Man hade därför ett och annat att diskutera om före det egentliga mötet, och programfrågan stod naturligtvis främst på listan. Prolog, deklamation och kvartettsång, så långt var allt klart, men olika meningar rådde angående valet af en påtänkt kostymdans och några föreslagna tablåer.

Huru ifriga de voro! Hvar och en höll på sin åsikt; sist började de kompromissa. — Bruno erfor för första gången i sitt lif en häftig svindel, rummet var också fullt af tobaksrök, och han drog hastigt i smyg undan regeln och öppnade fönstret bakom de tunga vida draperierna för att få en smula frisk luft. Först när de alla voro gångna, erinrade han sig, att han inte alls fått resultatet af aftonens diskussion klart för sig.

Nå, det var detsamma! Allt hade plötsligt blifvit honom så fullkomligt likgiltigt, och därtill kom, att han nu kände sig obeskrifligt matt, alldeles som om han gått en ändlöst lång väg utan rast och hvila. Han klädde mekaniskt af sig och gick till sängs. Nu var allt mörkt och tyst omkring honom, alla yttre intryck aflägsnade, och då föll med ens hela den betydelsefulla innebörden af brodrens bref öfver honom med öfvervældigande tyngd. Bengt och Elna förlofvade — förlofvade sedan flera månader tillbaka, medan han ännu i blind okunnighet drömde sina dåraktiga drömmar. Stackars dumma, pojkaktiga framtidsdrömmar! Han smålog bittert; hur kunde han någonsin på allvar

tro, att Elna skulle Då hon kunde välja Bengt var ju honom så i allt öfverlägsen! Hon hade nog alltid varit vänlig, hade bedt, att de skulle vara vänner, men det var ju, förstås, ingenting mer. Huru hade han kunnat vara så blind, så aningslös; nu tyckte han, att allt bort stå så solklart för honom sist, då han var hemma och Elna föreföll så förtrolig med dem alla. Bengt, ja — han hade visst bort vara söndagsbarnet, han, som fått allt. Brunos läppar sammandrogos i krampaktig smärta; och där han låg och vred sig, hviskade han: „Blott icke förråda hemligheten; hellre dö än låta dem ens ana“

Midnatten var nu längesedan förbi, och stadens larm hade tystnat; man hörde bara då och då det aflägsna ljudet af någon försenad åkande, som körde hemåt. Endast lyktorna lyste klara öfver de ödsliga gatorna och skvärernas löflösa träd. Till och med med ögonen slutna här inne bakom de fällda gardinerna såg han så tydligt huru allting tedde sig där ute; huru kom han då plötsligt att tänka på en plats, långt, långt bortom denna välbekanta omgifning, en enslig fläck nedanom en mossklädd håll under en gammal gran med djupt nedhängande kvistar, den där lilla, undångömda vrån, hvarest han i pojkåren, dold för hvarje mänsklig blick, snyftat ut sina barnsliga sorger vid naturens modersbarm? Vinterns frost hade ännu icke smält bort från denna fläck; kanske låg ännu den hvita snön däröfver, och likväl greps han i denna stund af en ousäglig trängtan efter just denna gömda vrå med alla dess bittert ljufva minnen.

Så svalt hans heta panna skulle hvilat mot den kalla drifvan, och där, ja där skulle han icke blygts att gråta öfver sin unga lyckas sköfning, gråta öfver, att jordens fagreste blomster föddes för att dö.

*

*

*

Lektor Dahlén fick upplefva den efterlängtade sällheten att se sin förstfödde, sin älsklingsson förenad med den flicka han själf utvalt åt honom. I detta, likasom i allt annat, hade Bengt som en lydig son fogat sig efter hans faderliga vilja, tänkte den gamle med stolthet. Han lefde äfven nog länge för att se sonen såsom efterträdare på den plats, hvarest han en gång själf begynt sin pedagogiska bana, ehuru Bengt säkert hade utsikter att stiga högre i världen. Han var väl icke heller så fäst vid hembygden som lektorn varit det vid hans ålder; de unga nuförtiden ville hafva friare luft under vingarna, men han sörjde ej ens vid tanken på, att den gamla fädernegården en dag skulle öfvergå i andra händer och att främlingar skulle blicka ut genom de välbekanta fönstren och trampa de tiljor, hvarpå far och mor gått före honom. Om blott Bengt hade framgång på sin bana, var fadren nöjd och kunde lugnt lägga sitt hufvud ned till den sista hvilan.

Hvad lektorn däremot icke upplefde, var afslutandet af den yngre sonens tekniska studier. Den uppflammande flit, som ett år verkligen försports hos Bruno, hade sedermera förvandlats till hans

vanliga, sorglösa likgiltighet för allt hvad studier beträffade. Han hade helt plötsligt upptäckt några slumrande artistiska anlag hos sig, dessutom ägnade han sig ifrigt åt musikaliska sysselsättningar och tog med energi del i hufvudstadens sportlif. Allt saker, som bidrogo att leda honom bort från studierna, och lektorn beslöt äntligen med ålderdomens tvingande lugn att resignera i fråga om Bruno. För öfrigt sågo de föga till honom denna tid. Sedan faster Fredriques begrafning hade han knappt varit hemma förr än till Bengts och Elnas bröllop, vid hvilket han fungerade såsom första marskalk och öfverträffade sig själf såsom festtälare, sångare och allt i alla — den enda gång, då icke Bengt, trots sin egenskap af brudgum, tog försteget. Åtminstone tyckte gästerna, att det var Bruno, som lifvade upp hela sällskapet, och att det var han, som genom sitt sprittande lif satte kryddan i högtidsglädjen.

Men den unga bruden, ljuf i sin hvita dräkt med den luftiga spetsslöjan kring sin smärta gestalt, såg ofta och forskande på honom som om hon velat läsa hans hjärtas innersta tanke. Hon hade ju känt en sådan hemlig oro, erfarit likasom en aggande känsla hvar gång hon efter sin förlofning tänkte på Bruno. Där voro så många små drag i hans sätt och uppförande mot henne, som doko upp i minnet, ett uttryck i blicken, då den mötte hennes, som nu efteråt, då hon själf berörts af kärlekens trollspö, låtit henne tro, eller snarare ana, att hans känsla för henne kunde bära ett annat namn än vänskap. Men hvar gång de sedan träf-

fats, hade denna aning likasom dunstat bort i glimten af Brunos glädtiga löje. Ty han såg så fullkomligt oberörd ut, var lika sorglös och impulsiv som förr, och nu på bröllopsdagen tycktes ju hans glada lynne riktigt taga ut sin rätt.

Om det var någon, som man aldrig lärde sig rätt förstå, så var det just Bruno, tänkte hon med en vemodig suck. I denna ljusa, öppna karaktär, som syntes hafva hela världen till vän, funnos — det visste kanske endast hon, som fått blicka in däri — dolda djup, hvilkas botten ännu ingen lodat.

Det var morgon, då Bruno vände åter från bröllopgården, en gråkall vintermorgon, och han frös intill märgen, där han irrade genom de tysta gatorna; han hade ej hittat sin paletå bland massan af ytterplagg i den öfverfyllda tamburen och ilat ut som han gick och stod i festdräkt från de heta rummen. Men kylan gjorde godt i alla fall, den svalkade hans hetsiga blod, kom pulsens vilda slag att sakta sig och bringade honom plötsligt till medvetande om, att han hela dagen gått i en yrsel, från hvilken han först nu vaknade till fullt medvetande.

Hans första klara tanke därvid var ett utrop af lättnad. „Gud ske lof, att det är förbi!“ och sedan kände han, att han var trött och längtade efter att få sofva länge och djupt. Men förrän han gick till hvila, hade han ännu en uppgörelse att afsluta med det framfarna, innan denna märkesdag i hans lif för alltid försvunnit i tidens ström. Det var att kasta på den kolnade glöden i kakelugnen en

liten pressad syrenkvist, som hittills torkat mellan bladen i hans mors gamla psalmbok.

* * *

Följande år blef Bruno färdig — som vanligt utan några lysande vitsord, men med gedigna kunskaper i sina hufvudämnen. Han var nu en gång sådan; ärelystnaden utgjorde aldrig driffjädern för honom. Och nu skulle han taga upp arbetet för lifvet och framtiden.

Bröderna hade ärft en ganska betydlig förmögenhet efter sin far, utom stadsgården och Granviken; och man rådde allmänt den unge ingenjören att i utlandet söka praktisk utbildning för sitt lefnadsyrke. Han hörde lugnt och utan motsägelse på, men gick nu som förr sin egen väg, och den — bar honom upp till hans dolda längtans mål — ödemarken i högan nord.

Han hade fått anställning såsom biträde vid diverse ingenjörsarbeten där uppe, det gällde vissa mätningar och kartläggningar nära nog utom civilisationens rämärken.

— „En besynnerlig idé! Det skall då vara Bruno Dahléén för att hitta på någonting slikt“ — så hette det upprepadt bland släkt och vänner.

Faster Marie-Louise, som nu blifven ensam återtagit systrarnas forna lilla våning i gårdsbyggnaden, för att lämna karaktärshuset helt och hållet till Bengts och hans unga hustrus disposition, skakade olycksbådande sitt hufvud. Skulle väl stackars

Bruno någonsin taga sitt förnuft till fånga och slå sig på att blifva en stadgad tjänsteman såsom alla i släkten före honom. Hvertill Bengt svarade: „tja, det kan vara tu tal om den saken.“

Elna teg. Hon tyckte, att hon i motsats till alla andra velat gå öfver till Brunos sida och säga honom någonting riktigt varmt och vänligt. Den gamla känslan af, att han alltid stod så allena särskildt i sin egen krets, berörde henne smärtsamt, men Bruno sökte aldrig mer hennes sällskap. Då han var „på besök“ hemma, som han själf numera kallade sina korta uppehåll där, bodde han nere hos faster Marie-Louise för att icke omaka unga herrskapet som han skämtsamt uttryckte sig, och det, ehuru Kerttu fortfarande residerade i sitt gamla kök och tog det mycket svårt, att hennes gunstling så lätt bröt upp sina bopålar i fädernehuset.

Men det var nog som Bengt påstod — Bruno trufdes bäst som eremit och föredrog vida sitt friluftslifs enslighet framför det husliga livets hvardagstrefnad. Denna böjelse låg honom, så att säga, i blodet ända från gossåren, och därför kunde man nu äfven lättare fatta, att han drog upp till ödemarken, i stället för att fullkomna sin utbildning vid kulturens centra i utlandet.

Bruno själf gjorde så liten affär som möjligt såväl af sig själf som af sina närmaste planer, han blott drog sig tillbaka, likasom gled undan alla band och förbindelser från fordom; och när han var borta en dag, tänkte få ens på att sakna honom. Dock några af de gamla och glömda. Johan Svensson på Granviken småsvor öfver sina

giktsjuka knän, som hindrade honom att fara in till staden och taga afsked af „genjörn,“ innan han for „i förvisningen,“ som gubben uttryckte sig, och Kerttu försökte med sina skumma ögon prägla in den kära gossens bild än klarare — om sådant varit möjligt — i sitt trofasta sinne, medan hon grät strida tårar och nedkallade välsignelse öfver honom med skälfvande läppar.

Och Bravo! Ja, med hunden var det en tragisk historia. Den var nu till åren, stackars kräk, och hade blifvit både svagsynt och skröplig, så att den sällan lämnade sin matta i spiselvrån, utom då den lystrade till Brunos välkända röst och kom fägnande emot honom såsom i forna, glada dagar. Så linkade den ock en dag långsamt i hans spår upp till den gamla vrån i skogsbacken; och komna dit satte sig de trogna kamraterna ned sida vid sida. Stumma och orörliga sutto de länge så, Bruno med armen om hundens raggiga nacke. „Gamle gosse,“ hviskade han slutligen och såg in i den slocknande blicken, „gamle, trofaste vän, kan jag väl lämna dig kvar här att ensam kämpa din sista kamp, kanske lång och svår nog. Nej, det vore en usel tack! Ser du, Bravo, hvad jag fört med mig hit — en kula, den enda lönen för en lifslång trohet sådan som din. Tro inte, Bravo, att jag ej hellre skulle sänka denna lilla tingest i mitt eget bröst, men, ser du, jag får ej — jag tror på lifvet, det eviga, på andens odödlighet, och jag vet, att jag en dag skall göra räkenskap för allt, som jag fått som lån här, främst lifvets gåfva själf, och därför, gamle vän, därför“

Två minuter senare ljud en lätt knall, och Bravos trötta hufvud sjönk stilla ned mot den mjuka mossan, där Bruno i barnaåren så ofta gråtit ut sina sorger.

Under dess bruna täcke skulle hans gamle kamrat nu finna en tryggad graf och ett nytt minne fästas vid den gömda vrån i granens skugga.

— „Bra, att det gamla, eländiga hundkräket kom ur vägen,“ sade Bengt, när han dagen efter Brunos afresa af Kerttu blef underrättad om händelsen — „men tänk bara, att han gjorde det själf, så fäst som djuret var vid honom.“

— „Åh, vet du, det var just likt Bruno, tycker jag,“ svarade hans hustru med darrande röst; „han har ett så varmt och kärleksfullt hjärta!“

— „Ja, ja, min vän, kan så vara — kärleken yttrar sig på många vis här i världen.“

Elna stod tyst, bekämpande sin rörelse. Därpå sade hon allvarligt: „Vet du, hvad jag tror — jo, att Bruno aldrig kommer tillbaka. Bravos död, ser du, det minner om mannen, som brände skeppen bakom sig.“

Bengt log en smula gäckande åt Elnas galna profetia, „När han ledsnar på vildmarkslifvet och längtar efter civilisationens välsignelser, återvänder han nog, skall du få se.“

Men åren gingo, och det begynte verkligen se ut som om hon skulle få rätt.

— „Den svärmaren“ — sade brodern förargad — „han hade ju klarerat studierna och skulle nu längesedan kunnat sitta med plats och goda inkom-

ster som annat hederligt folk. Jag kan inte förstå mig på Bruno! Att drifva omkring så där vid världens ända utan arbete och stadig verksamhet, man får riktigt skämmas för honom. Lycka, att inte gamla far lefver! Tror du, oss emellan sagdt, att han är riktigt klok?”

— „Hör hvad han själf skrifver till mig,“ sade Elna och lade stilla sin hand på den ovanligt upprörda mannens arm:

— „Jag vet, att Bengt, min arbetsdugliga och ordentliga Bengt, fördömer mitt handlingssätt, kallar mig lätting och kanske ännu någonting värre, men likväl är jag inte en enda timme sysslolös. Jag studerar naturlifvet här uppe i alla dess olika skiftningar och för noggranna anteckningar om mina iakttagelser öfver människor och djur, växtvärlden och stenriket, anteckningar, som möjligen en gång kunna få värde jämväl från vetenskaplig synpunkt sedt. Och öfverallt finner jag mångtaliga ämnen för mitt intresse att omfatta, att icke tala om fristunderna på de ensliga höjderna i skogarnas famn, på de vida tundrorna och de blå sjöarnas djupa vatten.“

— „Jag älskar detta lif och människorna här uppe i ödebygden. Jag vill lefva bland dem och ägna dem all min tid och alla mina krafter. Kanske skall en dag något litet frö, som jag nu i kärlek sår, gro upp och bära frukt till ljus och välsignelse bland nödens barn i okunnighetens natt.“

— „Jag har aldrig lärt förstå ärelystnadens språk; kanske ligger ock i min natur en alltför stark benägenhet för passivitet. Men säg själf,

Elna, tror du, att jag skulle kunnat gagna mer där hemma bland alla de många, som trängas om utkomst och framtid? Det är vida bättre att de, som äro kunskapsrikare, mer begåfvade och verksamare för det allmänna än jag med min karaktärsbildning någonsin kunnat blifva få rum att utveckla sina krafter till samhällets gagn, bättre att ej stå någon af dem i vägen; och för bröd behöfver jag ju icke strida.“

— „Men likväl kan äfven jag i min ringa mån gagna fosterlandet — den jord, som jag älskar med brinnande, sonlig kärlek. I denna bygd är jag den enda, som läppjat ur kunskapens källa, den enda, som sett lifvet och världen utom och öfver ödemarkens nivå. Är det då icke min plikt att dela med mina bröder här, hvad jag fått mer än de, såväl af andligt som lekamligt godt? Är det icke lycka att veta sig kunna göra det? De små luggarna här uppe kalla mig „lärare,“ jag tror icke, att jag är värd en sådan äretitel, men Gud, den högste, som läser i hvarje människohjärta, Han vet, huru redlig min håg är, huru varm min vilja och sträfvan att skänka dem det bästa och ädlaste jag förmår åstadkomma.“

— „Jag tänker ofta på mitt barndomshem och på eder alla, men vägen tillbaka dit — den hittar jag ej.“

— „Den token!“ sade Bengt torrt. Han tänkte på sina egna lyckliga förhållanden, rektor vid unga år, en af hemstadens förtroendemän och allmänt aktad, med en älskvärd hustru, ett vackert hem

och växande barn, åt hvilka han hade att lämna i arf ett ansedt namn och en solid förmögenhet.

— „Kanske är Bruno visare än vi i vår klokskap“ — Elna såg drömmande framför sig; „han önskade alltid att dö ung midt i sin fulla verksamhetskraft, och du skall få se, att dödsbudet från nordnorden når oss förrän vi tro.“

— „Åh ja, där finnes väl nog ättestupor och strömhvirflar för sådana äfventyrsälskande som Bruno,“ svarade Bengt kort.

Elna betraktade honom ett ögonblick tyst. Hvad han just nu liknade sin far, det var alldeles gamla lektorns styfva hållning och bestämda mun; huru hade det icke förr fallit henne in, att Bengt egentligen aldrig sett ung ut — men då hon vände sig om, föll blicken på deras yngste, en glad pys, som lekte med sina tråklossar vid hennes fötter.

— „Hvad gör min lilla Bruno?“ frågade hon och lutade sig ömt ned mot barnet.

— „Jad bydder boar,“ svarade den lille på sitt jollrande språk.

— „Bygger broar — öfver hvad då min gosse?“

— „Öfvej allt baja, att Buno sipper fjam“ — och gossens mörka ögon blixtrade af ifver och dådlust.

Fram! — Ja, det var ju ungdomens lösen; hvad skulle det blifva af världen, om icke de unga modigt banade sig väg genom alla svårigheter och djärft stormade öfver djupen.

— „Rätt så, lilla vän,“ nickade hon. „Bygg du broar, så att folket, framtidens folk, må finna alla vägar banade. Du har kanske fått något i arf

af din namne, kanske hans personlighetskraf! Nå väl, du skall icke behöfva gå ensam med dina unga, sjudande känslor en dag; mor skall med Guds hjälp reda dina oklara tankar och leda känslornas svall i rätt strömfåra, och hon skall framför allt värna dig med sin kärleks rikaste glöd.“

— „Om „stora Bruno“ får lefva, tills han blir gammal och grå och hunnit glömma ungdomens svikna illusioner — ifall han hyst dem en gång — skall han, törhända komma tillbaka till oss och söka sig plats vid vår hård, och då skall han få se, att solen där smält frostén från fordom, moderskärlekens sol, som är det starkaste på jorden.“

Hon stod en minut helt stilla och lät blicken tankfullt sväfva utåt som om hon där borta bland skyarna i kvällsolens skimmer skådat någon hemlighetsfull vision. „Men han kommer ändå icke“ — hviskade hon ljudlöst; „han kommer nog aldrig! Ödemarken har tagit honom.“

* * *

Ja, det fanns — såsom Bengt så förståndigt yttrat — både „ättestupor och hvirfvelströmmar“ där borta, hvarest Bruno slagit upp sitt flyttbara tält. Dödsfaror lurade ständigt omkring honom, men han fruktade dem ej, lika litet som han sökte dem. Han hade kvar sin gamla enfaldiga tro från barndomsåren, den, som burit honom hela hans lif genom dess ljus och skuggor; och den osynliga hand, som leder människornas öden här nere och

vakar öfver minsta sparf, sträckte också sitt skyddande hägn öfver vildfågeln utan hem och bo. Därför sof ock Bruno trygg som barnet slumrar i modersfamnen mången natt på den ensliga tundran eller i drifvans kalla sköte, medan stjärnorna tindrade öfver hans hufvud och norrskenet flammade i ödemarkens ändlösa tystnad.

Af den kända författarinnan AINA hafva nedanstående arbeten tidigare utkommit på Söderström & C:os förlag:

Vid Aftonlampan II innehåller:

„Gumman“, Från Karhumäki by. „Det var en gång“. Utan ansvar. Pliktens väg. På landet.

Pris 3 mark

Vid Aftonlampan III innehåller:

Hem! För kärleks skull. Ur kampen för tillvaran. Övillkommen. En minnesruna. Gamla Maja. Farmors balskor. För framtiden.

Pris 2 mk 50 p.

Vid Aftonlampan IV innehåller:

I höga Norden. En gammal historia. Sommarlof. Vårsådd. Mod. Nemesis Divina. För sent. Goda makter.

Pris 3 mk.

Vid Aftonlampan V innehåller:

Jul ombord. Bara mamma. En syster. Dödens skugga. Nyår i bolaget. Gulnade blad. Från en resetur. Kampen för lyckan.

Pris 3 mk.

Vid Aftonlampan VI innehåller:

På Östanmo gård. En Högskoleid. En präst på model. I doktors hem.

Pris 3 mk 50 p.

Vid Aftonlampan VII innehåller:

Ensam. En prinsessa. Vedergrällning. I minnenas gårdar. Fädernearf.

Pris 3 mk 50 p.

Vid Aftonlampan VIII innehåller:

En julaften. „Corban“. Arftagaren till Lindnäs. Gengäld.

Pris 3 mk 50 p.

Vid Aftonlampan IX innehåller:

Doktors hustru. Klockan. Sångarskatt. Från en gammal prestgård. Måsarne vingar. Under vägen.

Pris 3 mk 50 p.

Vid Aftonlampan X innehåller:

En liten solstråle. Ur mänsklighetens tragedi. Fridero. „Cui bono“ Huru vi möttes. Runö.

Pris 3 mk 50 p.

Vid Aftonlampan XI innehåller:

Ett julminne. En gammal pedagog. Fjärilin. Ett barns mission. Daggröning.

Pris 3 mk.

Vid Aftonlampan XII innehåller:

Under julferien. „Mammas flicka“. Ur Nordaviks krönika. Ofvan stjärnorna.

Pris 3 mk.